Tilläggsyrkande
2024-02-02

M, D, L, KD

Ärende 18

Tilläggsyrkande angående – Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024–2027

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 kompletteras med uppdrag att Socialnämnderna, i samverkan med civilsamhället, stödja initiativ som riktar sig särskilt till äldre.
2. Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 kompletteras med uppdrag till Förvaltnings AB Framtiden att tillsammans med berörda nämnder och bolag utreda möjligheterna att säga upp kontraktet för våldsutövaren och överlåta det till den våldsutsatta samt uppdatera kriterierna för att möjliggöra för förtur vid internbyte.
3. Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 kompletteras med ett avsnitt och aktiviteter kring tvångsumgänge som bidrar till att bedömningar och beslut kring boende och umgänge inte påverkar säkerhet och hälsa för våldsutsatta föräldrar och barn.
4. Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 kompletteras med ett avsnitt och aktiviteter kring socialt våld och eftervåld.

Yrkandet

Göteborgs stad behöver bli mer offensiva i sitt arbete mot våld i nära relationer. Att förebygga och motverka våld och ge tidigt och tillräckligt stöd till brottsoffren måste prioriteras av både kommunen och andra samhällsaktörer. Göteborgs stad har nyligen infört en nolltolerans mot våld i nära relationer.

Våld i nära relation hos äldre ser ofta lite annorlunda ut än för yngre generationer. Det kan till exempel röra sig om beteendeförändringar pga demens eller stroke. Det kan göra att man som våldsutsatt inte riktigt känner att man vill vända sig till socialtjänst eller kvinnojourer, bland annat pga oro för hur den som utför våldet ska klara sig själv. Därför vill vi att socialnämnderna, i samverkan med civilsamhället, ska verka för tillskapandet av en stödlinje för seniorer i likhet med verksamheterna i Luleå och Norrköping. Stödlinjen ska arbeta mot att nå det stora mörkertal av inte minst kvinnor över 65 år som i allt för stor utsträckning inte söker hjälp och stöd vid hot och våld i nära relationer.

Våldet tenderar att eskalera och blir värre och värre. Genom att tidigt i förloppet kunna vräka våldsutövaren och överlåta kontraktet till den våldsutsatta riskerar inte den våldsutsatta att bli bostadslös. Man ska dock ha med sig att det inte nödvändigtvis är brottsoffrens önskan att bo kvar i det hem där de utsatts för våld. I vissa fall krävs skyddat boende, i andra fall efterfrågas en flytt för att kunna börja om på nytt. Därför ska den våldsutsatta även erbjudas omedelbar förtur till internbyte inom allmännyttans bestånd.

I jordabalken 12 kap 25 § regleras störningar i hyreslägenheter. Genom att använda störningsjourens kompetens och se på våld i nära relation inte bara som en social problematik eller en polisiär fråga utan även en fråga om att störa grannar, kan det finns en möjlighet att vräka den våldsamma och låta den våldsutsatta ta över kontraktet. Då detta är en komplicerad juridisk fråga behöver denna möjlighet utredas. Vi föreslår vidare att en översyn av kriterierna inkluderar möjligheten för förtur vid internbyte där möjligheten för våldsutsatta att lämna önskemål om geografiskt område ska kunna inkluderas.

Barn är de enda brottsoffer som samhället tvingar att träffa sin förövare. 9 av 10 barn som har umgänge med sin eller en närståendes förövare upplever ångest, rädsla, sorg och frustration av umgänget. 9 av 10 får också bestående psykiska men. Det visar en rapport från Unizon, baserad på en Sifoundersökning genomförd av Kantar Public.Vi menar att det är centralt att planen kompletteras med aktiviter som fokuserar på att säkerställa att bedömningar och beslut kring tvångsumgänge inte påverkar säkerhet och hälsa för våldsutsatta föräldrar och barn.

En stor del av de som är våldsutsatta utsätts för socialt våld, såsom isolering och begränsning av sociala kontakter. Likaså utsätts en stor del av de vi möter för eftervåld i form av hot, förföljelse och våld när de lämnat relationen. Det är viktigt att arbetet mot våld i nära relationer också inkluderar det förebyggande så väl som eftervåldet.

Yrkande	Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet
Särskilt yttrande	Centerpartiet
2024-02-01	Ärende 18

Yrkande angående – Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 kompletteras med aktivitet 3:4 och 3:5 på sida 24 i planen, i enlighet med bilaga 1 i detta yrkande.
2. I övrigt bifalla stadsledningskontorets förslag till beslut.

Yrkandet

Att förebygga och motverka våld i nära relationer, samt ge tidigt och tillräckligt stöd till brottsoffren måste prioriteras av både kommunen och andra samhällsaktörer. Att stoppa våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor innefattar endast till en liten del akuta insatser från socialtjänsten. Det förebyggande arbetet med att bryta ojämställdhet och våldsnormer kräver krafttag från många olika förvaltningar och bolag, och måste pågå över lång tid. Vi välkomnar förslaget till ny plan för arbete mot våld i nära relationer som nu också inkluderar Göteborgs stads nollvision mot våld i nära relationer.

I Göteborgs stads Socialtjänstrapport 2023 framgår att många hamnar i tillfälliga boendelösningar efter att ha vistats på skyddat boende. Det kan vara hos en vän eller anhörig, i socialt boende via staden, till en ny bostad, men också tillbaka till partnern som begått brott mot den våldsutsatta. Även våldsutsatta som inte har vistats på skyddat boende kan ha stora svårigheter med boendesituationen, då väldigt många utsätts för våld i nära relationer i ens bostad och inte känner sig trygga i hemmet. Oavsett om den individuella situationen kräver att den våldsutsatta flyttar eller har möjlighet att bo kvar utifrån skyddsbedömningar, är stöd med långsiktigt boende en helt avgörande faktor för att kunna komma vidare med sitt liv och inte utsättas för ny utsatthet i form av hemlöshet. Vid de fall en omplacering sker och det innebär att även barn i skolålder omplaceras och behöver byta skola, är det viktigt att skolan skyndsamt tar emot eleven. Arbetet behöver fortgå över tid och inkluderas i planen, för att säkerställa att våldsutsatthet inte i förlängningen leder till ökad hemlöshet för en redan mycket utsatt grupp. Långsiktiga boendelösningar kan vara både långsiktigt socialt boende med stöd, kommunalt kontrakt, internbyte eller övertagande av kontrakt inom allmännyttan, samt förtur i kön på Boplats för våldsutsatta.

Mot ovan läggs två nya aktiviteter till under målområde 3, som innebär att säkerställa långsiktiga boendelösningar för våldsutsatta (3:4) samt skolplaceringar för de barn som behöver flytta (3:5).

Bilagor

1. Tillägg av nya aktiviteter i Göteborgs stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027

Bilaga 1. Tillägg av nya aktiviteter i Göteborgs stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027

På sidan 24 i Göteborgs stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 ska två nya aktiviteter läggas till under ”Mål 3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd utifrån den enskildes behov.”

Följande tillägg tillfogas brödtexten efter första stycket på sida 24:

Staden behöver långsiktigt arbeta för att möta behovet av långsiktiga boendelösningar för våldsutsatta som inte på egen hand kan lösa sin boendesituation. Våldsutsatta är en särskilt utsatt grupp i samhället som kan behöva stöd med en trygg bostad. Långsiktiga boendelösningar kan vara långsiktigt socialt boende med stöd, kommunalt kontrakt, internbyte eller övertagande av kontrakt inom allmännyttan, samt förtur i kön på Boplats för personer som skrivs ut från skyddat boende (aktivitet 3:4).

När vuxna våldsutsatta behöver flytta, oavsett om det är tillfälligt eller permanent, är det viktigt att säkerställa en fungerande förskole- och skolgång för medföljande barn. I de fall barn behöver byta förskola eller skola är det viktigt att den nya skolan skyndsamt tar emot eleven. Det behövs rutiner för att få till en ny placering skyndsamt och för överlämnande mellan förskolor/skolor, med hänsyn till skyddsbedömningar. (aktivitet 3:5)

Följande tillägg tillfogas tabellen över aktiviteter:

	Aktiviteter	**Målgrupp**	**Ansvarig**	**Genomförande**
3:4	Säkerställ att behovet av långsiktiga boendelösningar kan mötas	Chefer och medarbetare inom berörda nämnder och bolag	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden, AB Framtiden, Exploateringsnämnden, Boplats Göteborg AB,	Under planperioden, påbörjas under 2024
3:5	Säkerställ rutiner för barn i behov av ny förskole- eller skolplacering	Chefer och medarbetare inom förskola och skola	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden	Under planperioden

Tilläggsyrkande
2024-01-08

Ärende nr: 2, SLK-2023-00877

Yrkande angående – Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027

Förslag till beslut
I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. I brödtext under mål två i planen under rubriken ”**Våld i ungas parrelationer**” i slutet av stycke två läggs följande mening till:

   ” Ett förebyggande arbete med tillgång till ett kvalitetssäkrat kunskaps- och metodstöd för primärpreventiva våldsförebyggande insatser är viktigt för att skapa en medvetenhet hos unga om hur våldet utspelar sig, kombinerat med konkret vägledning till sunda relationer.”

2. Socialnämnd Centrum tillsammans med utbildningsnämnden integrerar ett av de beprövade internationella evidensbaserade våldsförebyggande programmen (ex. Safe Dates) i skolan med fokus på just ungas parrelationer.

3. I övrigt bifalles tjänsteutlåtandet

Yrkandet
En vision om ett förebyggande arbete i skolan ska finnas med i Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027. I den Nationella trygghetsundersökningen framgår att utsattheten för nätkränkning, sexualbrott och upprepad utsatthet för brott vid fyra eller fler tillfällen har ökat för kvinnor mellan 16 – 24 år. Det finns en stor kunskapsbrist om våld i ungas parrelationer, delvis bland unga och deras vårdnadshavare men också inom berörda myndigheter. Behovet av konkret kunskap om hur våldet utspelar sig, ihop med konkret vägledning till sunda relationer, har visat sig vara stor bland unga. Därför behöver Göteborgs kommun välja att ta krafttag mot relationsvåldet i unga parrelationer.

Sverigedemokraterna föreslår att man implementerar ett av de internationella evidensbaserade våldsförebyggande programmen i skolan med fokus på just ungas parrelationer. Mer behöver göras och på en bredare arena.

Exempelvis har preventionsprogrammet ”Safe Dates[1]” som är riktat till skolungdomar med både skol- och kommunövergripande insatser visat sig ge goda effekter. Detta program med fokus på våld i ungas partnerrelationer är det mest utvärderade av de sju metoderna och det enda som kan sägas vara evidensbaserat, genom att upprepade utvärderingar visat god effekt över lång tid.

I takt med att den tekniska utvecklingen har gått framåt har nya typer av brott uppstått eller flyttat ut på nätet, så kallad hämndporr – spridandet av sexuella filmer eller bilder i syfte att hämnas – är ett exempel vanligt förkommande trakasserier mellan unga.

Göteborgs kommun ska välja att ligga i framkant och lägga ett större fokus på ett förebyggande arbete genom upplysning och information ut till elever i Göteborgs grundskolor och gymnasieskolor kring våld i ungas parrelationer.

[1] https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/delredovisning-oversatta-anpassa-och-utvardera-tva-valdsforebyggande-program/

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2023-11-30
Ärendenummer SLK-2023-00877

Handläggare
Charlotta Bjerhem
Telefon: 031-368 05 88
E-post: charlotta.bjerhem@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2018-05-23 § 492 till socialnämnd Centrum (dåvarande Social resursnämnd), att lämna förslag till ny plan för staden mot våld i nära relationer 2020-2023, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2021-10-27 § 813 till stadsledningskontoret, att i samråd med socialnämnd Centrum och äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, ta fram förslag på riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter som berör målgruppen äldre i arbetet med ny plan för Göteborgs Stad mot våld i nära relationer, antecknas och förklaras fullgjort.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-02-24 § 22, punkt 1, till kommunstyrelsen att ta fram förslag på hur stadens arbete kring våldsutsatta i nära relationer med traumatiska erfarenheter, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-09 § 32, punkt 1, till socialnämnd Centrum att integrera antagandet av en nollvision mot våld i nära relationer i den kommande planen mot våld i nära relationer, antecknas och förklaras fullgjort.
3. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-09 § 32, punkt 2, till socialnämnd Centrum inom ramen för den kommande planen mot våld i nära relationer, identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler, antecknas och förklaras fullgjort.
4. Göteborgs Stads riktlinje mot våld i nära relation upphör att gälla.
5. Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027, i enlighet med bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har att ta ställning till socialnämnd Centrums förslag till ny plan för Göteborg Stads arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 samt omhändertagandet av tillkommande uppdrag från kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen. Ett tidigare förslag till ny plan återremitterades av kommunstyrelsen 2021-10-27 § 13 till socialnämnd Centrum för komplettering. Därefter har ytterligare tilläggsuppdrag tillkommit. Socialnämnden Centrum har reviderat förslaget till plan

utifrån kommunstyrelsens återremiss samt tillkommande uppdrag. Nämnden beslutade 2023-09-26 § 208 att godkänna och översända ett nytt förslag till plan för Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Det reviderade förslaget innebär bland annat att planens mål och aktiviteter har utvecklats, ett förtydligat samordningsansvar av planens aktiviteter, samt att planen kompletterats med indikatorer för uppföljning. I stället för riktade aktiviteter mot särskilda grupper har socialnämnden Centrum synliggjort särskild sårbarhet på ett flertal ställen i planen samt förtydligat att varje nämnd och bolagsstyrelse som berörs av planen behöver analysera målgruppens behov, identifiera utsatta grupper och anpassa insatserna för att ge rätt stöd.

Stadsledningskontoret bedömer att ett genomförande av socialnämnd Centrums förslag till plan stärker stadens arbete mot våld i nära relationer och att kommunfullmäktige kan anta förslaget till plan för Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer 2024-2027. Stadsledningskontoret bedömer också att Göteborgs Stads riktlinje mot våld i nära relation, beslutad av kommunfullmäktige 2016-10-13 § 14, bör upphöra att gälla.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Våld i nära relationer innebär individuellt lidande för barn, unga och vuxna, men genererar också stora samhällskostnader i form av exempelvis sjukskrivningar insatser från socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt rättsväsendet. Omfattningen av samhällets kostnader är dock svåra att beräkna. Anmälningsfrekvensen är låg och eftersom många inte berättar om sin våldsutsatthet kan kostnaderna döljas bakom andra samhällsproblem som arbetslöshet eller psykisk ohälsa. Målet med stadens arbete mot våld i nära relationer är att minska skadeverkningarna av våld i nära relationer, och att våldet på sikt ska upphöra. Om det finns ett verkningsfullt förebyggande arbete och effektiva insatser till både de som utövar våld och de som är utsatta bedöms Göteborgs Stads kostnader till följd av våld i nära relationer på längre sikt kunna minska. Föreliggande förslag till plan för stadens arbete är ett bidrag i det arbetet. Stadsledningskontoret delar socialnämnd Centrums bedömning att det utökade ansvaret i socialtjänstlagen för kommunen att arbeta med våldsutövare, tillsammans med planens olika insatser, ger förutsättningar för att upptäcka fler våldsutsatta och våldsutövare och därmed också erbjuda stöd och hjälp. Arbetet kommer dock kräva större resursåtgång, framför allt inom socialtjänsten, på kort sikt.

Förslaget till plan utgår från att kompetens är viktigt i stadens arbete, och innehåller kompetensutvecklande aktiviteter. Flera nämnder har påtalat i sina remissvar till socialnämnd Centrum att det framför allt är dessa aktiviteter som kommer kräva resurser, och då i form av medarbetares deltagande och arbetstid. I vissa fall bedömer socialnämnd Centrum att aktiviteterna kan hanteras inom ramen för planerad kompetensutveckling under planperioden. I de fall kompetensutvecklingen innebär att samtliga eller en stor del av medarbetarna behöver delta får den större påverkan i verksamheter med mycket brukarnära personal, eftersom vikarier ofta krävs för att den ordinarie personalen ska kunna delta i kompetensutvecklande insatser. I förslaget till plan handlar detta framför allt om aktiviteterna 1.3 och 4.1.

I remissvaren till socialnämnd Centrum är det äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, utbildningsnämnden, socialnämnderna Sydväst, Nordost och Hisingen och förskolenämnden som lyft att sådan kompetensutveckling kommer att kräva

ökade resurser. Samtidigt pekar flera nämnder på att kompetensutveckling är nödvändigt. Utbildningsnämnden har uppgett att det finns ekonomiska och organisatoriska hinder för att samtliga chefer och medarbetare ska kunna genomgå kompetensutveckling. I remissvaren framförde dock nämnderna inte några uppskattningar av kostnaderna för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser. I stadens centrala samverkansgrupp (CSG) betonade företrädare för de fackliga organisationerna vikten av att det finns en tillräcklig finansiering av planens insatser för dessa ska kunna genomföras på ett bra sätt, utan att annat behöver prioriteras ned.

Under flera tidigare år har kommunen fått statsbidrag för att utveckla arbetet mot våld i nära relationer. Enligt socialnämnd Centrum har dessa till stor del använts för att finansiera våldsförebyggande arbete och kompetensutveckling. Statsbidragen har upphört från och med år 2023. I samband med nämndens remittering av förslaget till plan lyfte övriga socialnämnder med ansvar för individ- och familjeomsorg att det arbetet kommer behöva finansieras på annat sätt i och med att statsbidragen upphört. År 2022 uppgick statsbidragen till knappt 4,5 miljoner kronor för Göteborgs Stad. Socialnämnd Centrum bedömer att för att planen ska vara möjlig att genomföra fullt ut behövs motsvarande budgettillskott under planperioden.

För att kompetensutvecklingsinsatserna i planen ska kunna genomföras effektivt delar stadsledningskontoret socialnämnden Centrums bedömning att det är viktigt att sådana insatser erbjuds i olika former. Varje verksamhet behöver anpassa kompetensutvecklingen med avseende på innehåll och omfång efter olika yrkesgruppers och rollers behov. För vissa personalgrupper kan det vara tillräckligt med kortare och mer övergripande insatser inom till exempel ramen för befintliga verksamhetsmöten, vilket minskar resursåtgången. Utöver nämndernas och styrelsernas arbete inom befintlig ram finns stödresurser inom socialnämnd Centrum som syftar till att stödja stadens verksamheter i arbetet mot våld i nära relationer. Nämndens kompetenscentrum mot våld i nära relationer kommer utöver sin samordnande roll ha en kompetensstödjande roll. För en effektiv användning av stadens resurser är det viktigt med en samordning av planens insatser. I det reviderade förslaget till plan är det positivt att samordningsansvaret på flera områden har förtydligats.

Stora delar av planen fokuserar på att utföra och utveckla arbetet med verksamheternas grunduppdrag och ska betraktas som en kvalitetssäkring av stadens ordinarie arbete. Stadsledningskontoret bedömer därför att arbetet utifrån planen bör hanteras inom befintlig finansiering hos berörda nämnder och styrelser. I det fall berörda verksamheter identifierar konkreta behov av budgettillskott under planens genomförande för kompetensutveckling eller andra aktiviteter bör detta hanteras inom stadens ordinarie budgetarbete.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som berör människor i alla åldrar, och förekommer i alla typer av relationer, oavsett sexuell läggning och könsidentitet. Både kvinnor, män och icke-binära kan vara både våldsutsatta och förövare. Kvinnor

utsätts dock oftare för upprepat och grövre våld av en partner såväl som sexuellt våld i nära relationer. När det gäller andra former av våld drabbas kvinnor och män i liknande utsträckning. Även om våld i nära relationer ofta syftar på våld i parrelationer kan det också röra sig om andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till, till exempel förtroende- eller beroenderelationer mellan en yrkesutövare och en brukare inom vård- och omsorgsverksamhet.

Våldet kan ha en betydande inverkan på den drabbades fysiska och psykiska hälsa både på kort och på lång sikt. Barn som utsätts för eller upplever våld i familjen riskerar konsekvenser som påverkar dem in i vuxenlivet. Ett väl fungerande arbete inom staden kan på sikt förväntas ha en positiv inverkan på befolkningens hälsa. Planens mål och aktiviteter kan sammantaget bidra till att förverkliga den mänskliga rätten till ett liv fritt från våld, både vad gäller barn och vuxna.

Även om alla kan vara utsatta för våld i nära relationer så kan vissa individer och grupper vara särskilt sårbara för våld i nära relation till följd av sin livssituation. Det kan innebära att vara utsatt i större utsträckning, att brotten får allvarligare konsekvenser eller att man inte har möjlighet att förändra sin situation eller göra den känd. Särskild sårbarhet kan till exempel finns bland hbtqi-personer, yngre och äldre personer, personer med funktionsnedsättning eller personer med utländsk bakgrund. Sårbarhet och behov kan skilja sig åt mellan individer i en grupp och olika faktorer kan samvariera och påverka individens sårbarhet i både positiv och negativ riktning.

Flera olika kartläggningar, studier och rapporter att samhällets stöd till vissa särskilt utsatta grupper är otillräckligt. Om stadens plan mot våld i nära relationer ska bidra till förbättrade arbetssätt och insatser till alla som utsätts eller riskerar att utsättas för våld i nära relationer behöver behov hos olika grupper kunna omhändertas. I socialnämnden Centrums förslag till plan finns inte riktade åtgärder mot specifika grupper. Nämnden har bedömt att om särskilt sårbara grupper enbart synliggörs i vissa riktade aktiviteter i planen finns det en risk att deras behov missas i genomförandet de aktiviteter som riktar sig mot att tillgodose behoven hos samtliga invånare. I stället bygger planen på att medvetenhet om särskild sårbarhet behöver genomsyra alla planens aktiviteter så att de kan anpassas utifrån olika behov. Berörda verksamheter behöver därför systematiskt och löpande analysera målgruppens behov utifrån ett normkritiskt perspektiv. Socialnämnden Centrum bedömer att nämndens kompetenscentrum våld i nära relationer kan stötta i utvecklingen av detta arbete.

Samverkan

Samverkan har skett i CSG 2023-11-30.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-02-24 § 22
2. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-06-09 § 32
3. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2018-05-23 § 492
4. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-09-01 § 629
5. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-10-27 § 813
6. Socialnämnd Centrums handlingar 2023-09-26 § 52
7. CSG protokollsutdrag 2023-11-30 § 5
8. Göteborgs Stads riktlinje mot våld i nära relationer
9. Förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027

Ärendet

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har att ta ställning till socialnämnd Centrums förslag till ny plan för Göteborg Stads arbete mot våld i nära relationer 2024-2027 samt omhändertagandet av tillkommande uppdrag från kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen. Ärendet omfattar också att ta ställning till att stadens riktlinje mot våld i nära relationer föreslås upphöra att gälla.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2018-05-23 § 492 att förlänga giltighetstiden för Göteborgs Stads dåvarande plan mot våld i nära relationer 2014-2018 till och med år 2019. I samband med beslutet fick social resursnämnd i uppdrag att följa upp planen och lämna förslag till ny plan för staden mot våld i nära relationer 2020-2023. Social resursförvaltnings förslag till ny plan återremitterades av social resursnämnd 2020-12-16 § 244. Efter ny nämndorganisation 2021 övergick uppdraget till socialnämnd Centrum. Ett nytt förslag till plan godkändes av socialnämnd Centrum 2021-02-23 § 52.

Kommunstyrelsen behandlade socialnämnd Centrums förslag till ny plan för arbetet mot våld i nära relationer 2021-09-01 § 629. Kommunstyrelsen beslutade då att återremittera planen till socialnämnd Centrum som, i samverkan med kommunstyrelsen, skulle komplettera planen på följande punkter:

- Överväganden utifrån nya uppdrag och förändrad lagstiftning som tillkommit under och efter framtagandet av planen samt hur dessa påverkar inriktningen på planens aktiviteter.
- Indikatorer till målen.
- Ytterligare konkretisering av planens aktiviteter.
- Förtydligande av samordningsansvaret.
- Riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter för att möta särskilt utsatta gruppers behov av upptäckt, stöd och skydd.
- Förtydligande kring utbytet med det centrala Trygghetsrådet.
- Förtydligande av insatser för att stärka de våldsutsattas möjligheter till eget inflytande och återhämtning.
- Förtydligande av aktiviteter kopplade till ekonomiskt våld.

I samband med revideringen skulle också synpunkter inhämtas från äldre samt vård- och omsorgsnämnden liksom nämnden för funktionsstöd. Syftet var att säkerställa att åtgärder för att upptäcka och möta särskilt utsatta gruppers behov av stöd och skydd blir genomförbara och relevanta.

Efter beslutet om att återremittera ärendet har kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om ytterligare uppdrag att omhänderta i arbetet:

- Kommunstyrelsen gav 2021-10-27 § 813 stadsledningskontoret i uppdrag att i samråd med socialnämnd Centrum och äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, ta fram förslag på riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter som berör målgruppen äldre i arbetet med ny plan mot våld i nära relationer. Äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser skulle särskilt beaktas.
- Kommunfullmäktige gav 2022-02-24 § 22 kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag på hur stadens arbete kring våldsutsatta i nära relationer med traumatiska

erfarenheter kan stärkas. Av beslutet framgick att detta med fördel kunde inrymmas i kommande plan mot våld i nära relationer.

- Kommunfullmäktige gav 2022-06-09 § 32 socialnämnd Centrum i uppdrag att integrera en nollvision mot våld i nära relation i den kommande planen. Det skulle enligt beslutet bland annat omfatta att alla kommunens verksamheter ska informera, uppmärksamma och uppmana till att reagera vid oro om våld. I beslutet ingick också att socialnämnd Centrum inom ramen för den kommande planen mot våld i nära relationer skulle identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövare och vid behov utöka med fler.

Angränsande uppdrag

Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-16 § 4, punkt 3, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att - i samverkan med relevanta nämnder, rättsvårdande myndigheter och civilsamhället - ta fram förslag på insatser för att motverka och agera förebyggande mot prostitution, människohandel och sexuell exploatering, samt komplettera [Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program] med hänvisning till Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020-2023. Ett särskilt fokus ska läggas på kopplingen till gängkriminalitet och gängkriminella. Ärendet är planerat att redovisas till kommunstyrelsen i mars 2024.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-10-27 § 34 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att anpassa program och planer inom området mänskliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området. Ärendet planeras att återrapporteras till kommunstyrelsen i januari 2024.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-02-08 § 103 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att tidigarelägga revidering av Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023 i syfte att föreslå åtgärder för att ytterligare skärpa Göteborgs Stads arbete mot förekomsten av parallella system för rättsskipning, såsom romani kris. Uppdraget ska genomföras i samverkan med berörda minoritetsgrupper. Ärendet delredovisades vid kommunstyrelsens sammanträde 2023-11-08.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-05-25 § 6, punkt 2, att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd ta fram en ny hbtqi-plan. Ärendet är planerat att redovisas för kommunstyrelsen andra kvartalet 2024.

Process för att komplettera förslaget till ny plan

Socialnämnden Centrum har efter kommunstyrelsens återremittering reviderat förslaget till ny plan. I de delar där nya uppdrag riktats till kommunstyrelsen och stadsledningskontoret att komplettera planen har dessa arbetats i förslaget till plan i dialog mellan socialförvaltning Centrum och stadsledningskontoret. Under arbetets gång har förvaltningen också inhämtat synpunkter från förvaltningen för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen.

Det omarbetade förslaget till plan har varit på remiss enligt beslut i socialnämnd Centrum 2022-12-20 § 274. Remissinstanser var förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst, utbildningsnämnden, äldre- samt vård och omsorgsnämnden, idrott- och föreningsnämnden, Göteborgs Stads

HBTQI-råd[1], Göteborgs Stads råd för funktionsrätt[2], Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer. Samtliga remissinstanser utom idrott- och föreningsnämnden samt Göteborgs Stads sverigefinska råd inkom med svar. Planen har därefter kompletterats. En sammanfattning av remissinstansernas synpunkter samt hur de omhändertagits framgår i sin helhet av bilaga 6, socialnämnd Centrums handlingar. Remissinstansernas yttranden i sin helhet finns hos stadsledningskontoret, ärendenummer SLK-2023-00877.

Socialnämnd Centrum godkände 2023-09-26 § 208 förslaget till plan för Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer, och har översänt ärendet till kommunstyrelsen för vidare beredning. Genomförda kompletteringar och förtydliganden framgår av tjänsteutlåtandet samt av det bilagda förslaget till plan.

Planens utgångspunkter

Förslaget till plan utgår från internationella och nationella styrdokument som FN:s konventioner om mänskliga rättigheter, socialtjänstlagen (2001:453) och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) samt skolans läroplaner. Planen har koppling till lokala styrande dokument så som Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program. Innehållet har arbetats fram med utgångspunkt i social resursnämnds uppföljning av föregående plan mot våld i nära relationer 2014–2018, stadsledningskontorets tidigare kartläggning[3] samt stadsrevisionens granskning 2018[4].

Planen utgår från Socialstyrelsens definition av våld i nära relationer. Alla typer av våld mot närstående omfattas av planens mål och insatser. Med närstående avses både anhöriga och andra närstående som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till. Det kan till exempel röra sig om förtroende- eller beroenderelationer mellan en yrkesutövare och en brukare inom vård och omsorg. Det innebär att planen omfattar såväl våld i parrelationer som i andra nära relationer, samt oavsett könstillhörighet eller ålder hos den som är utsatt eller utövar våld.

Syftet med planen är att stärka stadens arbete mot våld i nära relation och att fungera som ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt stöd i det arbetet samt utgöra en grund för samverkan i staden i frågor som rör våld i nära relationer.

[1] Vid tiden för remissvaret hette rådet Göteborgs Stads HBTQ-råd.
[2] Vid tiden för remissvaret hette rådet Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor
[3] Göteborgs Stads uppföljningsrapport per mars 2019, dnr 0261/19
[4] Stadsrevisionen (2018). Granskning av Göteborgs Stads arbete med stöd till personer som utsätts för våld i nära relation.

Planens utformning

Planens övergripande mål är att ingen ska utsättas för våld i nära relation. Utöver det övergripande målet består planen av fyra mål med tillhörande aktiviteter och indikatorer. Till varje målområde med aktiviteter finns text som utvecklar och förklarar de olika aktiviteternas innebörd.

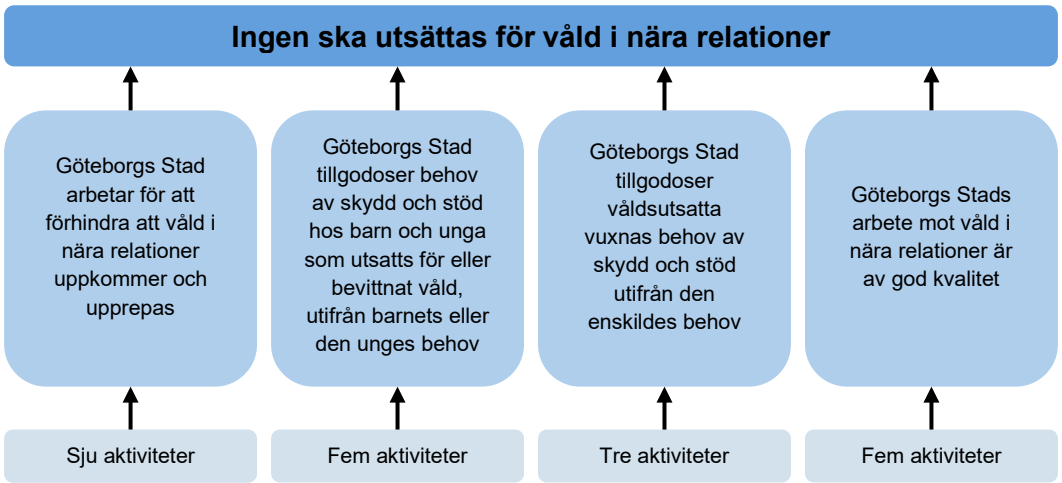

I planen framgår att berörda nämnder och bolagsstyrelser förväntas att systematiskt och löpande analysera målgruppens behov utifrån ett normkritiskt perspektiv så att aktiviteterna i planen även omfattar utsatta grupper. Varje nämnd och bolagsstyrelse som berörs av planen behöver identifiera utsatta grupper och anpassa arbetet med insatser för att ge rätt stöd. För att det ska vara möjligt behöver verksamheterna ha kunskap om bland annat normkritik. Underlag för analyserna kan hämtas in kvalitativt och kvantitativt utifrån den egna verksamhetens behov.

Genomförande av planen

I planen framgår för varje aktivitet vilka nämnder och styrelser som är ansvariga. För vissa aktiviteter finns också en eller två utpekade nämnder med samordningsansvar. Alla stadens nämnder och bolagsstyrelser har, i olika utsträckning, ansvar för att genomföra en eller flera aktiviteter i planen. Planen berör dock framför allt nämnderna med ansvar för socialtjänst, vård och omsorg samt utbildning. Socialnämnd Centrum ansvarar för att på en övergripande nivå säkerställa att samverkan och samordning sker mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Uppföljning av planen

Socialnämnd Centrum ansvarar enligt planen för en samlad uppföljning och ska rapportera resultatet av uppföljningen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. De styrelser och nämnder som har ansvar för aktiviteterna i planen ska samverka med nämnden i uppföljningen. En processuppföljning ska också genomföras av nämnden efter två år för att följa status på implementeringen samt hur nämnder och styrelser har integrerat jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet i genomförandet.

Uppföljningen av planen ska ske dels med kvalitativ metod, dels utifrån de indikatorer som finns i planen. I planen framgår att den kvalitativa delen av uppföljningen är särskilt viktig för att följa upp hur planen har bidragit till förbättrade insatser och stöd till särskilt utsatta grupper. Uppföljning av angränsande planer och program kommer också att ligga till grund för analys av måluppfyllelse för planen.

Genomförda kompletteringar i förslaget till plan efter kommunstyrelsens återremittering till socialnämnd Centrum

Mål och aktiviteter har utvecklats

Socialnämnd Centrum har sett över samtliga aktiviteter i planen utifrån kommunstyrelsens beslut om återremittering och övriga tillkommande uppdrag. Vid behov har aktiviteter omformulerats. Några aktiviteter har tagits bort och några har tillkommit. I vissa fall har nämnden utvecklat texterna som beskriver aktiviteterna i stället för att lägga till ytterligare aktiviteter.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-09 § 32 att en nollvision mot våld i nära relationer ska integreras i planen. Enligt beslutet innebär det bland annat att alla kommunens verksamheter ska informera, uppmärksamma och uppmana till att reagera vid oro om våld. Detta har lagts till i form av aktivitet 1:2. Ett övergripande mål att ingen ska utsättas för våld i nära relationer har också lagts till för att konkretisera visionen.

Utöver det har nämnden omformulerat planens andra mål så det inte bara omfattar barn utan även unga vuxna. Den tillhörande texten har också kompletterats så att det tydligare framgår att målet och dess aktiviteter omfattar våld i ungas (upp till 20 år) egna parrelationer, och inte enbart barn som utsätts för våld av vuxna närstående eller bevittnar våld mellan närstående vuxna.

Under tiden som planen har tagits fram har det tillkommit förändrad lagstiftning samt nya föreskrifter och allmänna råd inom området som påverkat planens innehåll. Det handlar framför allt om ändringar som innebär att socialnämnden ska verka för att den som utövar våld mot närstående ska förändra sitt beteende. Därtill kommer kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-09 § 32 att komplettera planen utifrån insatser och metoder riktade mot våldsutövare. Planen har därför kompletterats med aktiviteter som handlar dels om att utveckla rutiner för att identifiera våldsutövare, dels om att identifiera insatser och metoder till våldsutövare, samt vid behov utöka med fler.

Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag till kommunstyrelsen 2022-02-24 § 22 har tre aktiviteter som syftar till att stärka arbetet med att bearbeta traumatiska erfarenheter har lagts till i förslaget till plan. Aktiviteterna rör på olika sätt uppgiften att staden behöver kunna möta behov av stöd på kort och lång sikt hos våldsutsatta barn, unga och vuxna. Behandling av vissa traumarelaterade diagnoser som till exempel posttraumatiskt stressyndrom kräver kompetens som finns inom vården, men psykosocialt stöd efter potentiella trauman kan i vissa fall ges av socialtjänstens samtalsmottagningar, men också av civilsamhället. I förslaget till plan nämns därför särskilt att medarbetare i socialtjänsten behöver ha god kunskap om samhällets resurser för att kunna hjälpa våldsutsatta med traumatiska erfarenheter till rätt stöd. Planen har också kompletterats med förstärkta skrivningar om ekonomiskt våld, eftervåld och återhämtning. Aktiviteten som handlar om att stadens samtalsmottagningar ska kunna möta stödbehov även på lång sikt, har bäring även på detta område. Vikten av att den enskilde ges inflytande över sin insats har förtydligats.

Samordning av planen och dess aktiviteter har förtydligats

I de fall där flera nämnder och/eller bolagsstyrelser har ansvar för att genomföra en aktivitet har samordningsansvaret i flera fall förtydligats. Det har också förtydligats att socialnämnd Centrum har ett övergripande samordningsansvar, som innebär att säkerställa samverkan och samordning mellan berörda nämnder och styrelser.

Socialförvaltning Centrum har träffat samordnare för kommunstyrelsens trygghetsråd, för att diskutera eventuellt utbyte rörande våld i nära relation. Våld i nära relationer är ett av de områden som rådet omfattar och under 2022 var det också ett fördjupningstema. En representant för de kvinnojourer som verkar inom Göteborg sitter med i rådet för att perspektivet ska vara särskilt omhändertaget. Området är ständigt aktuellt och kommer fortsätta att behandlas av rådet under planperioden.

Åtgärder för att upptäcka och möta särskilt utsatta gruppers behov av stöd och skydd

Socialnämnd Centrum anser att det är viktigt att stadens arbete måste säkerställa att upptäckt, stöd och skydd kan nå alla som utsätts för våld i nära relation. Nämnden har bedömt att om särskilt sårbara grupper enbart synliggörs i vissa riktade aktiviteter i planen så finns det en risk att dessa gruppers behov missas i genomförandet av de aktiviteter som riktar sig mot att tillgodose behoven hos samtliga invånare. Nämnden har därför valt att komplettera planen med skrivningar om särskild sårbarhet på ett flertal ställen i planen i stället för att lägga till aktiviteter riktade mot särskilt sårbara grupper. Skrivningarna handlar om att synliggöra att vissa personer och grupper är särskilt sårbara för att utsättas för våld i nära relation och tydliggöra att eftersom aktiviteterna omfattar alla stadens invånare behöver medvetenheten om särskild sårbarhet genomsyra alla aktiviteter. Det handlar bland annat om särskild sårbarhet till följd av personer med funktionsnedsättning, äldre, personer med missbruk och hbtqi-personer. I planen förtydligas att kunskap om särskild sårbarhet måste finnas i alla verksamheter och tillämpas i mötet med den enskilde. Kunskapen behöver tillämpas i genomförandet av planens aktiviteter. Det framgår i planen att varje nämnd och bolagsstyrelse som berörs av planen behöver analysera målgruppens behov, identifiera utsatta grupper och anpassa insatserna för att ge rätt stöd. Ansvaret för ett antal aktiviteter har också förtydligats genom en utökning av antalet ansvariga nämnder så att även nämnden för funktionsstöd och äldre- samt vård- och omsorgsnämnden omfattas.

Genom dessa kompletteringar bedömer nämnden att särskilt utsatta gruppers behov omhändertas på ett mer relevant sätt än genom i förväg definierade och riktade aktiviteter. Dessa revideringar och förtydliganden syftar även till att omhänderta uppdraget att komplettera planen med riktade åtgärder för målgruppen äldre, som också utgör en sårbar grupp. Eftersom kommunfullmäktige särskilt pekat på vikten av att beakta äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser, har gruppen också särskilt synliggjorts i en ny aktivitet (1:7) som handlar om att sprida information om stadens resurser till de som inte kommer i kontakt med stadens egna stödverksamheter. Göteborgs Stads pensionärsråd har i sitt remissvar framhållit betydelsen av denna aktivitet.

Rådet för funktionshinderfrågor framförde i sitt remissyttrande att de saknar funktionsrättsperspektivet i planens aktiviteter. Nämnden för funktionsstöd lyfter dock i sitt svar att det är positivt att gruppen personer med funktionsnedsättning synliggörs i planen som en särskilt sårbar grupp och att planen betonar att anpassningar kan behöva göras för att möta behoven. Av Göteborgs Stads HBTQI-råds remissvar framgår att rådet saknar hbtqi- respektive intersektionellt perspektiv i planens aktiviteter. Rådet anser att aktiviteterna är för generellt formulerade och inte kommer omhänderta det skydd och stöd som bland annat våldsutsatta hbtqi-personer har rätt till, samt att det saknas stöd och kompetens i stadens verksamheter för att arbeta normmedvetet. Socialnämnd Nordost påtalade att den normkritiska ansatsen i planen är positiv för att kunna stärka skyddet och

stödet till särskilt utsatta grupper. Nämnden, liksom socialnämnd Hisingen och Sydväst framhöll dock att kunskapen om normkritik behöver höjas, liksom att vissa behov redan är kända och behöver omhändertas framgent. Förskolenämnden och grundskolenämnden menar att respektive förvaltning har förutsättningar för att arbeta med behovsanalyser utifrån planen. Flera nämnder bedömde att det finns behov av kompetenshöjning och/eller stöd kring normkritik och behovsanalyser. Socialnämnd Centrum hänvisar till att det redan finns krav i Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll att nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa en jämlikhets- och jämställdhetsintegrerad planerings-, budget- och uppföljningsprocess för att värna lika rättigheter och möjligheter. Det kräver att verksamheterna löpande analyserar behov utifrån ett normkritiskt perspektiv. Socialnämnd Centrum bedömer att dess kompetenscentrum våld i nära relationer kan stötta i utvecklingen av arbetet med behovsanalyser utifrån planen.

Planen har kompletterats med indikatorer och uppföljning

Det reviderade förslaget till plan har tillförts 15 indikatorer. Flera indikatorer utgår från Socialstyrelsens öppna jämförelser på området. Indikatorerna har tagits fram för att hålla en god kvalitet samt vara möjliga att använda över tid. Fem indikatorer, som framför allt gäller barn och unga, saknar nuvärde eftersom de inte använts tidigare. Socialnämnd Centrum kommer ta fram nuvärden för dessa i samband med en deluppföljning av planen, som ska ske två år in i planperioden. Därtill finns också nyckeltal som kan komplettera analysen av måluppfyllelsen.

Rådet för funktionsrätt lyfter i sitt remissvar att det saknas indikatorer som kan visa om personer med funktionsnedsättning får sina behov tillgodosedda. Socialnämnd Centrum menar att den kvalitativa uppföljning som ska göras via enkät kommer göra det möjligt att ställa frågor mer specifikt om olika grupper där det bedöms önskvärt. I förslaget till plan framgår att den kvalitativa delen av uppföljningen kommer vara särskilt viktig för att följa upp hur planen har bidragit till förbättrade insatser och stöd till särskilt utsatta grupper.

Styrmiljö för området våld i nära relationer

Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer styrs från nationell nivå genom reglering på flera områden, framför allt inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård (inklusive elevhälsan) genom socialtjänstlagen och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Utbildningsområdet styrs också bland annat av aktuella läroplaner som, sedan 2022, innebär ett större fokus på sexualitet, samtycke och relationer. Sedan kommunstyrelsens återremittering av föreliggande plan till socialnämnd Centrum har också ny lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete tillkommit. Det brottsförebyggande arbetet omfattar bland annat våld i nära relationer. Lagen tydliggör bland annat kommunstyrelsens ansvar för att samordna det brottsförebyggande arbetet. Kommunen ansvarar enligt lagen för att ta fram lägesbilder av brottsligheten samt besluta om åtgärder.

Därtill kommer Göteborgs Stads egna styrande dokument. Inom det aktuella området knyter förslaget till plan framför allt an till stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande program som antogs av kommunfullmäktige 2022-06-14 § 4 punkt 1. Programmet innehåller två strategier inom området våld i nära relationer. Andra styrande dokument med beröringspunkter är också bland annat programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026, Göteborgs Stads plan för att bekämpa

hedersrelaterat våld och förtryck samt stadens plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor.

Göteborgs Stad har även en äldre riktlinje mot våld i nära relationer, beslutad av kommunfullmäktige 2016-10-13 § 14. Syftet med riktlinjen har varit att reglera verksamheten så att den bedrivs effektivt, rättssäkert och med kvalitet som säkrar likvärdig och icke-diskriminerande tjänster och service. Riktlinjen riktar sig till stadens nämnder och styrelser. Bland annat tydliggör den att stadens arbete ska omfatta alla typer av våld i nära relationer. Alla medarbetare ska ha nödvändig kompetens och beredskap att tidigt upptäcka och bemöta personer som utsätts för våld eller utsätter andra för våld. Riktlinjen innehåller målet att Göteborg ska vara en hållbar och jämlik stad och det stöd som erbjuds ska vara likvärdigt oavsett var i staden personen bor. Riktlinjens definition av våld i nära relationer är inarbetad i föreliggande förslag till plan.

I styrmiljöbilden nedan ges en översikt över den nationella styrning och de stadsövergripande styrande dokument som har en direkt eller indirekt koppling till planen. Det finns även ett flertal lokala styrande dokument bland stadens nämnder.

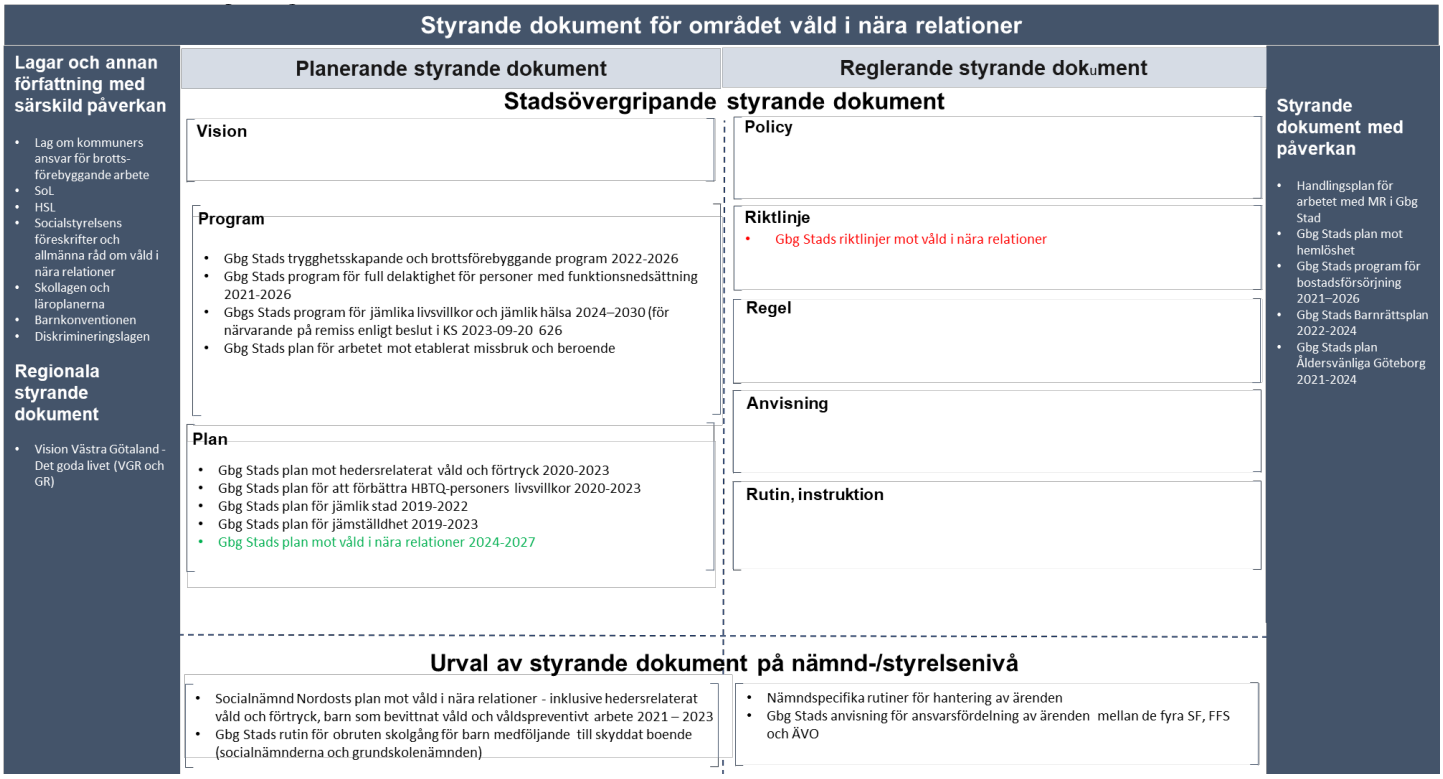

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att ett genomförande av socialnämnd Centrums förslag till plan stärker stadens arbete mot våld i nära relationer. I planen finns aktiviteter och indikatorer för arbete som syftar till att tydliggöra olika nämnders och styrelsers ansvar och möjliggöra uppföljning av arbetet. Planen bedöms ha förutsättningar att utgöra en sammanhållande struktur för stadens arbete under planperioden. Föreliggande förslag till plan knyter också an till strategierna i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 som handlar om att dels erbjuda skyndsamma och samordnade insatser till brottsoffer, dels verka för att stoppa våld i nära relation.

När det gäller insatser riktade mot särskilda grupper har socialnämnd Centrum valt en annan strategi än vad kommunstyrelsen angett i sitt beslut om återremiss. I stället för att komplettera planen med riktade åtgärder har nämnden kompletterat planen med skrivningar om särskilt sårbara grupper på ett flertal ställen. Syftet är att synliggöra dessa grupper och tydliggöra att eftersom aktiviteterna omfattar alla stadens invånare behöver medvetenheten om särskild sårbarhet genomsyra alla aktiviteter. Nämnden bedömer att detta är ett bättre sätt att omhänderta särskilda behov, jämfört med riktade aktiviteter. Om särskilt sårbara grupper enbart synliggörs i vissa riktade aktiviteter i planen menar nämnden att det finns en risk att deras behov missas i genomförandet de aktiviteter som riktar sig mot att tillgodose behoven hos samtliga invånare.

Stadsledningskontoret instämmer i att det behövs arbetssätt som säkerställer att särskilda behov omhändertas även i insatser som riktar sig mot samtliga invånare. Det ställer dock krav på att verksamheterna kan bedöma målgruppernas behov, samt att det finns normkritisk kompetens för att arbeta med våldsutsatthet bortom gängse föreställningar om vem som är våldsutsatt eller våldsutövare. Det finns annars en risk att särskilda behov inte synliggörs och omhändertas när insatserna är generellt formulerade. Även om varje verksamhet måste ha egen kompetens på området är det viktigt att socialnämnd Centrum kan stötta i utvecklingen av arbetet. Utifrån utformningen av planen bedömer stadsledningskontoret vidare att den uppföljning som socialnämnd Centrum ska göra behöver synliggöra dels hur verksamheterna arbetat med målgruppsanalyser, dels hur analysen omsatts så att planens generellt riktade aktiviteter också omhändertagit behov hos särskilt sårbara grupper.

Kompetens om våld i nära relationer är viktigt för att kunna upptäcka våld och erbjuda rätt stöd. Flera remissinstanser har bedömt att dessa aktiviteter i planen är resurskrävande. För att kompetensutvecklingsinsatserna i planen ska kunna genomföras på ett effektivt sätt delar stadsledningskontoret socialnämnd Centrums bedömning att det är viktigt att kompetensutvecklande insatser erbjuds i olika former. Varje verksamhet behöver anpassa kompetensutvecklingen både med avseende på innehåll och omfång efter olika yrkesgruppers och rollers behov. För vissa personalgrupper kan det vara tillräckligt med kortare och mer övergripande insatser inom till exempel ramen för befintliga verksamhetsmöten, vilket minskar resursåtgången. Utöver nämndernas och styrelsernas arbete inom befintlig ram finns också stödresurser inom socialnämnd Centrum som syftar till att stödja stadens verksamheter i arbetet mot våld i nära relationer. Nämndens kompetenscentrum mot våld i nära relationer kommer utöver sin samordnande roll ha en kompetensstödjande roll. För en effektiv användning av stadens resurser är det också viktigt med en samordning av planens insatser. I det reviderade förslaget till plan är det därför positivt att samordningsansvaret på flera områden har förtydligats.

Stora delar av planen och dess aktiviteter fokuserar dock på att utföra och utveckla arbetet med verksamheternas grunduppdrag och ska betraktas som en kvalitetssäkring av stadens ordinarie arbete. Stadsledningskontoret bedömer därför att arbetet utifrån planen bör hanteras inom befintlig finansiering hos berörda nämnder och styrelser. I det fall berörda nämnder och bolagsstyrelser identifierar konkreta behov av budgettillskott under planens genomförande för kompetensutveckling eller andra aktiviteter bör detta hanteras inom stadens ordinarie budgetarbete.

Sammantaget bedömer stadsledningskontoret att det reviderade förslaget till plan mot våld i nära relationer omhändertar de kompletteringar och tilläggsuppdrag som

kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om och att lämnade uppdrag till socialnämnd Centrum, kommunstyrelsen respektive stadsledningskontoret kan förklaras fullgjorda. Stadsledningskontoret bedömer vidare att kommunfullmäktige kan anta förslaget till plan för Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer 2024-2027.

Staden har också en äldre riktlinje på området våld i nära relationer. Stadsledningskontoret har i tidigare ärende, dnr 0509/21, sett behov av att se över riktlinjen i förhållande till förslaget på ny plan samt nuvarande riktlinje för stadens styrande dokument. Arbetet mot våld i nära relationer är reglerat i nationell styrning inom de av kommunens verksamhetsområden som har det primära ansvaret för frågan. Stadsledningskontoret bedömer att flera av skrivningarna i riktlinjen mot våld i nära relationer är omhändertagna inom ramen för bland annat Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, kommunallagen och diskrimineringslagen. Riktlinjen tydliggör därutöver att stadens arbete mot våld i nära relationer ska ha en bred ansats som omfattar inte bara anhöriga utan även andra förtroendefulla relationer. I föreliggande förslag till plan har denna ansats arbetats in. Stadens arbete utifrån planen ska omfatta våld i parrelationer såväl som i andra nära relationer, samt oavsett könstillhörighet eller ålder hos den som är utsatt eller utövar våld.

Förslaget till plan omfattar också flera insatser som berör bland annat riktlinjens intentioner om behovet av beredskap att kunna upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande. Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument slår fast att staden inte ska ha fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Dubbelstyrning eller snarlika direktiv ska undvikas eftersom det kan bidrar till otydlig styrning och onödig administration. Därför behöver behovet av en egen riktlinje bedömas utifrån den sammantagna styrmiljön där lagstiftning och andra föreskrifter inkluderas. Mot bakgrund av ovanstående bedömer stadsledningskontoret att Göteborgs Stads riktlinje mot våld i nära relation, beslutade av kommunfullmäktige 2016-10-13 § 14, bör upphöra att gälla.

Under arbetet med att ta fram ett nytt förslag till plan mot våld i nära relationer har lagstiftning tillkommit som förstärker kommunens ansvar för det brottsförebyggande arbetet och som betonar kommunstyrelsens roll. Ett nytt trygghetsskapande och brottsförebyggande program har antagits och flera angränsade uppdrag pågår inom området. Stadsledningskontoret bedömer därför avslutningsvis att det framöver kan finnas behov av att se över styrningen på det brottsförebyggande området med avseende på bland annat våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och sexuellt våld.

Jonas Kinnander	Eva Hessman
Direktör Ärende och utredning	Stadsdirektör

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2022-02-24

Motion av Stina Svensson (FI) om att stärka, utveckla och utöka arbetet med våldsutsatta i nära relationer med traumatiska erfarenheter

§ 22, 0711/21

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Motionens andra förslag om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag på hur stadens arbete kring våldsutsatta i nära relationer med traumatiska erfarenheter kan stärkas bifalles.
2. Motionens tredje förslag om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att initiera dialog med Västra Götalandsregionen och andra aktörer kring behovet av utökade vårdinsatser för traumabehandling i Göteborg bifalles.
3. Den av Stina Svensson väckta motionen anses i övrigt besvarad.

Tidigare behandling

Bordlagt den 27 januari 2022, § 26.

Handling

2021 nr 268.

Yrkanden

Mariette Höij Risberg (D), Bosse Parbring (MP), Kristina Bergman Alme (L), Lena Landén Olsson (S), Sabina Music (C) och Hannah Klang (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Stina Svensson (FI) yrkar i första hand bifall till motionen och i andra hand bifall till kommunstyrelsens förslag.

Krista Femrell (SD) yrkar bifall till förslaget från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Socialnämnd Centrum
Socialnämnd Sydväst
Nämnden för funktionsstöd
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Dag för justering
2022-03-09

Vid protokollet

Sekreterare
Lina Isaksson

Ordförande
Pär Gustafsson

Justerande
Håkan Eriksson

Justerande
Åse-Lill Törnqvist

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2022-06-09

Motion av Jenny Broman (V), Frida Tånghag (V), Sara Carlsson Hägglund (V) och Johan Zandin (V) om att anta en nollvision mot våld i nära relation

§ 32, 0856/21

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att integrera antagandet av en nollvision mot våld i nära relationer i den kommande planen mot våld i nära relationer. Det innebär bland annat att alla kommunens verksamheter ska informera, uppmärksamma och uppmana till att reagera vid oro om våld.
2. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att, inom ramen för den kommande planen mot våld i nära relationer, identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler. Detta bör ske i dialog med relevanta organisationer ur civilsamhället.
3. Den av Jenny Broman, Frida Tånghag, Sara Carlsson Hägglund och Johan Zandin väckta motionen anses i övrigt besvarad.

Tidigare behandling

Bordlagt den 24 februari 2022, § 28, den 24 mars 2022, § 29, den 28 april 2022, § 39 och den 19 maj 2022, § 47.

Handling

2022 nr 33.

Yrkanden

Mariette Höij Risberg (D), Kristina Bergman Alme (L), Sabina Music (C), Nina Miskovsky (M) och Krista Femrell (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Frida Tånghag (V), Bosse Parbring (MP) och Stina Svensson (FI) yrkar bifall till förslaget från V och MP i kommunstyrelsen.

Marina Johansson (S) yrkar bifall till förslaget från S i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnderna – Centrum, Hisingen
Förvaltnings AB Framtiden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Utbildningsnämnden
Fastighetsnämnden

Dag för justering
2022-06-16

Vid protokollet

Sekreterare
Lina Isaksson

Ordförande
Pär Gustafsson

Justerande
Håkan Eriksson

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2018-05-23

Förlängd giltighetstid för Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014 - 2018

§ 492, 0964/18

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag:

1. Social resursnämnds begäran om utsträckt tid för Göteborgs stads plan mot våld i nära relationer 2014 – 2018 till och med 2019 godkänns.
2. Social resursnämnd uppdras att under 2019 följa upp planen samt lämna förslag till ny plan för staden mot våld i nära relation 2020 – 2023.
3. Social resursförvaltnings lägesrapport antecknas.

Handling

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 3 maj 2018.

Protokollsutdrag skickas till

Social resursnämnd
Styrande dokument

Dag för justering
2018-06-11

Vid protokollet

Sekreterare
Lina Isaksson

Ordförande
Ann-Sofie Hermansson

Justerande
Jonas Ransgård

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-09-01

Ny plan för Göteborgs Stad mot våld i nära relationer 2021-2024

§ 629, 0509/21

Beslut

Ärendet återremitteras enligt yrkande från MP, V, S, M, L, C och D:

1. Ny plan mot våld i nära relationer 2021-2024 återremitteras, i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande samt i enlighet med vad som framgår av följande yrkande, till socialnämnd Centrum för att i samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd och kommunstyrelsen komplettera planen.
2. Det nya förslaget till plan mot våld i nära relationer 2021-2025 ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast 2021-11-30.

Tidigare behandling

Bordlagt den 18 augusti 2021, § 585.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 16 juni 2021.
Tilläggsyrkande från SD den 13 augusti 2021.
Återremissyrkande från MP, V, S, M, L, C och D samt särskilt yttrande från KD den 27 augusti 2021.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP), Axel Darvik (L), och Jessica Blixt (D) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från MP, V, S, M, L, C och D den 27 augusti 2021. Vidare yrkar Karin Pleijel (MP) och Axel Darvik (L) avslag på tilläggsyrkande från SD den 13 augusti 2021.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till tilläggsyrkande från SD den 13 augusti 2021.

Propositionsordning

Kommunstyrelsen beslutar att bifalla återremissyrkandet från MP, V, S, M, L, C och D.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 27 augusti 2021.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnd Centrum - Återremiss

Dag för justering
2021-09-20

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Sköld

Ordförande
Axel Josefson

Justerande
Daniel Bernmar

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-10-27

Äldreombudsmannens rapport för Göteborgs Stad 2021

§ 813, 0958/21

Beslut

Enligt tilläggsyrkande från M, L, C och D:

Stadsledningskontoret får uppdrag att i samråd med socialnämnd Centrum och äldre samt vård- och omsorgsnämnden, ta fram förslag på riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter som berör målgruppen äldre i arbetet med Ny plan för Göteborgs Stad mot våld i nära relationer 2021-2024. Detta med särskilt fokus på de äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser.

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från S och D den 8 oktober 2021, yrkande från V och MP den 8 oktober 2021 och yrkande från M, L, C och D den 22 oktober 2021 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Äldreombudsmannens rapport, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med Äldreombudsmannen arbeta uppsökande i stadsområden vars äldre är underrepresenterade i kontakterna med funktionen.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med äldre samt vård och omsorgsnämnden göra en kartläggning över förekomsten av att äldre i hemtjänst och vård- och omsorgsboende inte vågar framföra brister i verksamheten. Uppdraget ska även innehålla en analys över problematiken, samt förslag på åtgärder.
4. Uppdraget ska genomföras i tät dialog med såväl fackliga organisationer, anhöriga som andra relevanta parter, utöver första linjens chefer och medarbetare.
5. Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med äldre samt vård- och omsorgsnämnden se över och återkomma med förslag på hur Äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kan komma kommunstyrelsen och/eller äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt mellan de avrapporteringar som enligt tidigare beslut ska ske vartannat år.

Tidigare behandling

Bordlagt den 13 oktober 2021, § 755.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 15 september 2021.
Tilläggsyrkande från S och D den 8 oktober 2021.

Tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021.
Tilläggsyrkande från M, L, C och D, särskilt yttrande från KD den 22 oktober 2021.

Yrkanden

Tjänstgörande ersättaren Elisabet Lann (KD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag, tilläggsyrkande från M, L, C och D den 22 oktober 2021 och tilläggsyrkande från S och D den 8 oktober 2021 samt avslag på tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021.

Daniel Bernmar (V), Karin Pleijel (MP) och Jessica Blixt (D) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag samt tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021, tilläggsyrkande från S och D den 8 oktober 2021 och tilläggsyrkande från M, L, C och D den 22 oktober 2021.

Marina Johansson (S) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag, tilläggsyrkande från S och D den 8 oktober 2021 och tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021.

Propositionsordning

Kommunstyrelsen beslutar först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Kommunstyrelsen beslutar härefter att bifalla tilläggsyrkandet från S och D.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från V och MP och finner att det bifallits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från M, L, C och D och finner att det bifallits.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 22 oktober 2021.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret
KF Handling 2021 nr 228

Dag för justering

2021-12-09

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Sköld

Ordförande
Axel Josefson

Justerande
Daniel Bernmar

Göteborgs Stad

Utdrag ur protokoll nr 10
Sammanträdesdatum: 2023-09-26

§ 208 Förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027

N164-0224/21

Socialförvaltningen Centrum har 2023-09-01 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förslaget till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024–2027.

Socialnämnden Centrum översänder ärendet till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.

Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-09 § 32 till socialnämnden Centrum att integrera antagandet av en nollvision mot våld i nära relationer i den kommande planen mot våld i nära relationer, samt identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler, förklaras fullgjort.

Dag för justering
2023-10-09

Vid protokollet

Sekreterare
Elisabeth Ditta

Ordförande
Jenny Broman (V)

Justerande
Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2023-09-01
Diarienummer N164-0224/21

Handläggare
Malin Torberger
Telefon: 072-141 36 07
E-post: malin.torberger@socialcentrum.goteborg.se

Förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024–2027

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förslaget till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024–2027.

Socialnämnden Centrum översänder ärendet till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.

Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-09 § 32 till socialnämnden Centrum att integrera antagandet av en nollvision mot våld i nära relationer i den kommande planen mot våld i nära relationer, samt identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen (KS) gav Social resursnämnd i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018 (förlängd till och med 2019), samt att lämna förslag på ny plan (2018-05-18 § 492). Förslaget till ny plan återremitterades av KS till socialnämnden Centrum (2021-09-01 § 629), för att utvecklas med bland annat åtgärder för särskilt utsatta grupper, mätbara indikatorer och uppdatering utifrån ny lagstiftning. Planen har tagits fram i dialoger med nyckelpersoner och baseras på utvecklingsområden som har identifierats i uppföljningen av föregående plan, andra kartläggningar och granskningar. Under arbetets gång har förvaltningen regelbundet stämt av förslaget med stadsledningskontoret.

Stora delar av planen och dess aktiviteter fokuserar på att utveckla arbetet med verksamheternas grunduppdrag genom kvalitetssäkring av befintligt arbete och genom att utveckla strukturell samverkan. Förvaltningen har sett över samtliga aktiviteter och vid behov omformulerat dem för att öka stringensen. Några nya aktiviteter har tillförts. 15 indikatorer har tillförts samt ett antal nyckeltal. Förvaltningen har utvecklat skrivningar om särskild sårbarhet och om hur nämnder och bolag behöver arbeta för att synliggöra och tillgodose målgruppens behov för att säkerställa likvärdighet. Den största delen av planen bedöms kunna finansieras inom ram men delar av kompetensutvecklingsaktiviteterna bedöms kräva extra resurser. Ökad upptäckt av våld kommer också innebära ökade kostnader även om det på längre sikt innebär besparingar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Aktiviteterna rör i stora delar utveckling av socialtjänstens grunduppdrag genom kvalitetssäkring av befintligt arbete och genom att utveckla strukturell samverkan. De aktiviteter som har fokus på kvalitetssäkring handlar exempelvis om att använda

evidensbaserade metoder, om kunskapsbildning, utveckla användandet av gemensamma metoder och rutiner. De handlar också om kompetenshöjande insatser, bemötandefrågor och uppföljning.

Under ett flertal år har kommunen fått statsbidrag för arbetet mot våld i nära relationer och dessa upphör från och med 2023. Bidragen har till stor del använts för att finansiera våldsförebyggande arbete och kompetensutveckling. De tre regionala socialnämnderna lyfter i sina remissvar att det arbetet kommer behöva finansieras på annat sätt i och med att statsbidragen upphör. År 2022 uppgick statsbidragen till knappt 4,5 miljoner kronor för Göteborgs Stad, för att möjliggöra planens genomförande fordras motsvarande budgettillskott.

Det är framför allt aktiviteter som rör kompetensutveckling och som innebär resurser i form av medarbetarnas deltagande och därigenom arbetstid, som bedöms kräva resurser utöver vad som ryms inom ram idag. I vissa fall kan aktiviteterna hanteras inom ramen för planerad kompetensutveckling inom respektive grunduppdrag under planperioden. Aktiviteter som kräver deltagande från samtliga eller en stor del av medarbetarna och därigenom arbetstid, får dock större inverkan på de nämnder som har mycket brukarnära personal. Där krävs ofta vikarier för att ordinarie personal ska kunna delta. I planen rör detta framför allt aktivitet 1.3 och 4.1 som handlar om kunskapshöjande insatser och kontinuerlig kompetensutveckling. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, utbildningsnämnden, socialnämnderna Sydväst, Nordost och Hisingen och förskolenämnden lyfter i sina remissvar att kompetensutvecklingen kommer att kräva ökade resurser. Utbildningsnämnden skriver att det finns ekonomiska och organisatoriska hinder för att samtliga chefer och medarbetare ska kunna genomgå kompetensutveckling. I remissvaren nämns inga uppskattningar av kostnaden för att genomföra kompetenshöjningen. För att möjliggöra för så många som möjligt att få kompetenshöjning om våld är det viktigt att utbildningar erbjuds i olika former. I vissa fall kan det räcka med en mer översiktlig utbildning som kan ges exempelvis i samband med APT, medan andra behöver en mer omfattande utbildning, fysiskt eller digitalt. Vikten av att kompetenshöjning kan erbjudas i olika former betonas av socialnämnden Sydväst och förskolenämnden. Äldre- samt vård och omsorgsnämnden nämner att de har ett pågående kompetensutvecklingsuppdrag rörande våld i nära relationer, som de kommer att fortsätta arbeta med. Även förskolenämnden lyfter att pågående aktiviteter i berörda förvaltningar bör beaktas. Utöver utbildningsform, antal berörda chefer och medarbetare samt vilken typ av verksamhet det rör, påverkas kostnaden för de kompetenshöjande aktiviteterna också av bland annat ambitionsnivå och kompetensnivån i utgångsläget.

Utöver nämndernas och styrelsernas arbete inom befintlig ram finns stödresurser inom socialförvaltningen Centrum, som är avsatta till att arbeta med att stödja stadens verksamheter i arbetet mot våld i nära relationer och som fortsatt utgör ett stöd i stadens arbete. Flera remissinstanser nämner behov och önskemål av stöd från en förvaltningsövergripande funktion på olika vis. Förskolenämnden önskar att kompetenshöjning sker i samverkan mellan dem och en förvaltningsövergripande funktion. Socialnämnden Nordost lyfter att förskola, grundskola och socialnämnderna bör arbeta förvaltningsövergripande med att utveckla arbetet med att förhindra våld i nära relationer. Nämnden för funktionsstöd skriver att det krävs ett gemensamt grepp i staden kring utbildningar och stödjande insatser, för att bygga en systematisk struktur.

Socialtjänsten har fått ett större ansvar i socialtjänstlagen för att verka för att våldsutövare slutar utöva våld mot närstående, samt ett tydliggjort ansvar i föreskrifter att utreda och erbjuda våldsutövare insatser. Detta arbete tillsammans med arbetet enligt planen kommer sannolikt innebära att fler våldsutsatta och våldsutövare upptäcks, vilket i sin tur kommer kräva större resurser till framför allt socialtjänsten. Detta lyfts i socialnämndernas remissvar, dock ser de på lång sikt att om arbetet med våld i nära relationer prioriteras kan det innebära vinster för såväl individer som samhälle. På det viset kan planen bidra till att minska negativa ekonomiska konsekvenser på sikt.

Idag saknas i många fall de underlag som krävs för att synliggöra målgruppens behov i enlighet med planen. Att ta fram sådana underlag kan kräva resurser i form av arbetstid och kompetensutveckling. Hur stor denna påverkan blir bedömer förvaltningen kommer variera mellan olika nämnder och bolag. Påverkan bedöms bero på i vilken omfattning respektive aktör berörs av planen och på vilka underlag som redan finns.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem som påverkar människors liv oavsett ålder, kön, social och ekonomisk status med mera. Om våldet minskar har det alltså en positiv inverkan på befolkningen. Våldet kan också ses som det yttersta uttrycket för kvinnors och mäns icke jämställda positioner i samhället, eftersom majoriteten av dem som utsätts är kvinnor som utsätts av män. Våldet av män mot kvinnor är generellt också grövre och leder betydligt oftare till döden, än när en kvinna utsätter en man. I grupper som löper större risk att utsättas för våld i nära relationer är det dock inte relevant att enbart fokusera på mäns våld mot kvinnor då utsattheten kan röra pojkar, män, transpersoner och ickebinära personer. Det förutsätter en väl utvecklad normkritisk kompetens för att upptäcka våldet och ge rätt stöd och skydd.

Planen är tydligt utformad utifrån ett barnperspektiv med fokus på barns rätt till ett liv utan våld. Aktiviteterna är utarbetade för att staden utifrån aktuell kunskap ska utforma sitt arbete med upptäckt av utsatta barn och unga samt hur stöd och skydd till utsatta barn och unga ska tillgodoses. Flera aktiviteter i planen bidrar på olika sätt för att förverkliga artikel 13 i barnkonventionen att ”Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.” Aktiviteterna i planen under målområde 2 för barn och unga har som fokus att flytta fram positionerna för att öka barn och ungas rättigheter till att bli hörda, få information, vara delaktiga och få insatser utifrån sina individuella behov i enlighet med Barnkonventionen.

Aktiviteterna i planen anger att våldsutsatta vuxna, barn och unga ska få sina behov av stöd och skydd tillgodosedda på kort och lång sikt. Det framgår också av planen att för att behovet av stöd och skydd ska kunna tillgodoses kan andra behov också behöva beaktas av socialtjänsten och boendet, till exempel utifrån missbruk, föräldraskap, funktionsnedsättning, hög ålder eller att ha en könsöverskridande identitet.

Våld i nära relationer påverkar hälsan för dem som utsätts, både fysiskt och psykiskt. Att minska utsattheten är planens syfte och den kan därmed på sikt väntas ha positiv inverkan på befolkningens hälsa.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2023-09-19.

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2024–2027
2. Planens aktiviteter med ändringar markerade
3. Sammanställning av remissinstansernas synpunkter

Ärendet

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till att godkänna förslag till Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2024–2027.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen (KS) gav Social resursnämnd (enligt beslut 2018-05-23 § 492) i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018 (med förlängd giltighetstid till och med 2019), samt att lämna förslag på ny plan. Förslaget till ny plan återremitterades av Social resursnämnd (2020-12-16 § 244) till Social resursförvaltning och efter ny nämndorganisation 2021 fick socialnämnden Centrum ansvar för att hantera förslaget till plan. Ett nytt förslag till plan godkändes av socialnämnden Centrum, men KS återremitterade det i september 2021 (2021-09-01 § 629).

I beslutet att återremittera förslaget till ny plan i september 2021 framgick att förslaget behövde kompletteras med följande:

- förtydliga utbytet med det centrala Trygghetsrådet
- förtydliga insatser för att stärka de våldsutsattas möjligheter till eget inflytande och återhämtning
- förtydliga aktiviteter kopplade till ekonomiskt våld
- ny nationell lagstiftning på området samt överväga tillkommande uppdrag och förändringar i lagstiftningen som kan påverka planens utformning
- mätbara indikatorer
- riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter för att upptäcka och möta särskilt utsatta gruppers behov av stöd och skydd
- förtydliga samordningsansvar
- konkretisera aktiviteterna

Vidare framgick att synpunkter på förslaget skulle inhämtas från äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd. Synpunkter har under framtagande av förslaget även inhämtats från äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen och från förvaltningen för funktionsstöd. Under arbetets gång har förvaltningen också fört en kontinuerlig dialog med stadsledningskontoret.

Vid framtagandet av förslaget till ny plan mot våld i nära relationer har förvaltningen beaktat de brister som identifierats i uppföljningen av den tidigare planen och i stadsrevisionens granskning 2018, samt stadsledningskontorets uppföljningsrapport.

Arbetet har skett i dialog med nyckelpersoner. Förslaget till ny plan har också varit ute på remiss enligt beslut i socialnämnden Centrum (2022-12-20 § 274). Remissinstanser var förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, utbildningsnämnden, äldre- samt vård och omsorgsnämnden, idrott- och föreningsnämnden, Göteborgs Stads HBTQ-råd, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer. Alla utom idrott- och föreningsnämnden samt Göteborgs Stads sverigefinska råd inkom med svar på remissen.

Angränsande styrning

Utöver de insatser som finns i planen för arbete mot våld i nära relationer, har flertalet berörda verksamheter ett ansvar att genomföra insatser på området utifrån sina grunduppdrag och befintlig styrning på området. Tyngdpunkten för kommunfullmäktiges styrning ligger på planerande styrande dokument, som främst anger vad organisationen ska uppnå i framtiden. Reglerande styrande dokument handlar om hur verksamheten ska utföra sitt arbete. I styrmiljöbilden nedan ges en översikt över den styrning som har en direkt eller indirekt koppling till planen.

Översikt över styrmiljön

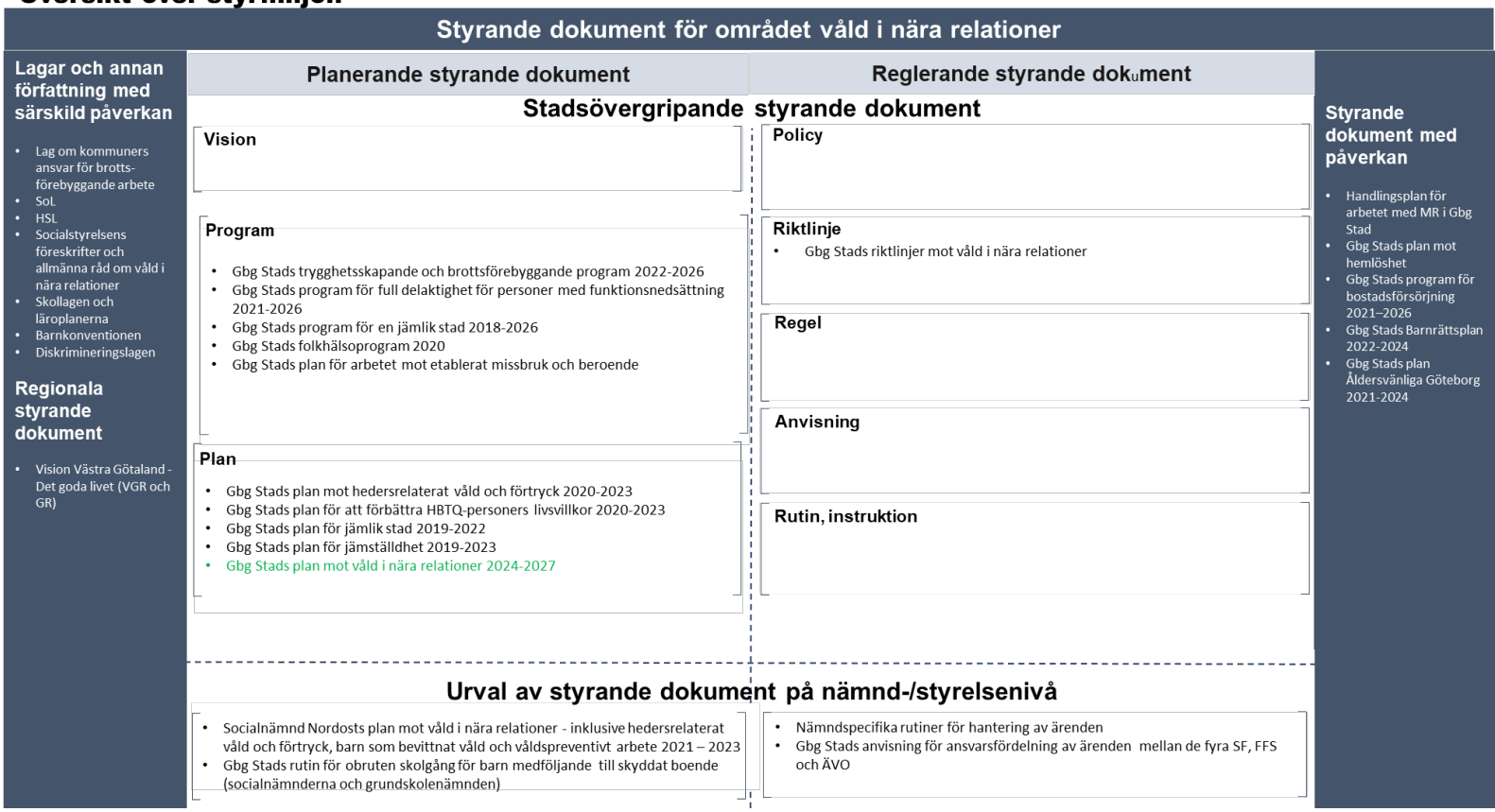

Tilläggsuppdrag

Under framtagandet av förslaget till ny plan har kommunstyrelsen och kommunfullmäktige (KF) beslutat om ytterligare uppdrag som ska tas omhand i framtagandet av förslaget. Tre tilläggsuppdrag har tillkommit:

- I samband med behandlingen av stadens äldreombudsmans första rapport gav KS stadsledningskontoret i uppdrag att i samråd med socialnämnden Centrum och äldre samt vård- och omsorgsnämnden, ta fram förslag på riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter som berör målgruppen äldre. Detta skulle enligt uppdraget infogas i arbetet med den nya planen mot våld i nära relationer. Äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser skulle beaktas särskilt enligt uppdraget. (KS 2021-10-27 § 813)
- I februari 2022 behandlade KF en motion av Stina Svensson (Fi), om stöd till våldsutsatta med traumatiska erfarenheter. KF beslutade att ge KS i uppdrag att ta fram förslag på hur stadens arbete kring våldsutsatta i nära relationer med

traumatiska erfarenheter kan stärkas. Vidare beslutades att detta arbete skulle ske i samband med framtagandet av nytt förslag till plan mot våld i nära relationer. (KF 2022-02-24 § 22)

- I juni 2022 behandlade KF en motion av Jenny Broman, Frida Tånghag, Sara Carlsson Hägglund och Johan Zandin (samtliga V) om att anta en nollvision mot våld i nära relation. Motionen lyfte också behov kopplade till arbetet med våldsutövare i staden. KF uppdrog åt socialnämnden Centrum fick att integrera antagandet av en nollvision mot våld i nära relationer i den kommande planen mot våld i nära relationer. Det skulle enligt KF innebära bland annat att alla kommunens verksamheter ska informera, uppmärksamma och uppmana till att reagera vid oro om våld. Vidare beslutade KF att socialnämnden Centrum inom ramen för den kommande planen mot våld i nära relationer skulle identifiera nuvarande insatser och metoder riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler. (KF 2022-06-09 § 32)

Remissinstansernas yttranden

Tio remissinstanser tillstyrker förslaget till plan för arbetet mot våld i nära relationer. Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget med undantag för aktivitet 2.4 som de avstyrker. Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor och Göteborgs Stads HBTQI-råd avstyrker förslaget till plan. Synpunkterna från remissinstanserna har beaktats. Sammantaget bedömer remissinstanserna att planen ger förutsättningar för att arbeta våldsförebyggande och möjliggör en utveckling av arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad. Planen bedöms också kunna fungera som ett stöd i samverkan inom staden i arbetet mot våld i nära relationer. Nedan följer i korthet de synpunkter som framfördes av flest instanser. En utförlig sammanställning av remissinstansernas synpunkter finns i bilaga 3.

Kompetensutveckling kräver resurser

Programmets aktiviteter rörande kompetensutveckling om våld i nära relationer bedöms innebära ökade kostnader, framför allt för nämnder med mycket brukarnära personal i sina verksamheter. Socialnämnderna nämner att de statsbidrag staden har fått under flera år för arbetet mot våld, och som till stor del finansierat kompetensutvecklingsinsatser och våldsförebyggande arbete, upphör från och med 2023.

Förtydliga samordningsansvaret

Flera remissinstanser ser behov av att samordningsansvaret för planens aktiviteter förtydligas.

Lyfta våld i ungas relationer tydligare

Våld i ungas nära relationer behöver enligt flera remissinstanser belysas tydligare eftersom det är vanligt förekommande.

Ökad upptäckt av våldsutsatta och ökat arbete med våldsutövare kräver mer resurser

Socialnämnderna framhåller att ökad upptäckt av våldsutsatta och ett utökat arbete med våldsutövare kommer kräva mer resurser. Dock kommer samhället spara resurser på längre sikt om våldet minskar, liksom att det mänskliga lidandet givetvis minskar.

Utöka aktivitet 1.4 till att omfatta fler målgrupper

Socialnämnderna anser att aktivitet 1.4 bör utökas till att omfatta fler målgrupper, bland annat hemlösa, personer med psykisk ohälsa och personer i missbruk, eftersom det är grupper som ofta är extra utsatta för våld i nära relationer.

Riktade åtgärder och aktiviteter till särskilt utsatta grupper saknas

HBTQI-rådet och rådet för funktionshinderfrågor saknar riktade åtgärder och aktiviteter till särskilt utsatta grupper och menar att HBTQI-, intersektionellt och funktionsrättsperspektiven saknas i planen. Socialnämnden Nordost ser behov av riktade åtgärder mot kvinnor i missbruk samt prostitution och människohandel.

Planen

Planens övergripande mål är att ingen ska utsättas för våld i nära relation. Alla typer av våld mot närstående omfattas, det kan vara i parrelationer eller andra nära relationer, och oavsett könstillhörighet eller ålder hos den utsatta eller utövaren. Syftet med planen är att stärka stadens arbete mot våld i nära relation och att fungera som ett stöd för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt stöd i det arbetet. Alla nämnder och bolag omfattas, i olika utsträckning. Planen kan kopplas till ett flertal andra styrande dokument, såväl lokala som nationella och internationella: Göteborgs Stads planer för en jämställd respektive jämlik stad, den nationella jämställdhetspolitiken, konventionen om mänskliga rättigheter och Barnkonventionen, med flera.

Utöver det övergripande målet består planen av fyra mål med tillhörande aktiviteter och indikatorer. Målen är

1. Göteborgs Stad arbetar för att förhindra att våld i nära relationer uppkommer och upprepas.

2. Göteborgs Stad tillgodoser behov av skydd och stöd hos barn och unga som har utsatts för eller bevittnat våld i nära relation, utifrån barnets eller den unges behov.

3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av skydd och stöd utifrån den enskildes behov.

4. Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer är av god kvalitet.

I arbetet med planen förväntas samtliga berörda nämnder och bolag inom Göteborgs Stad att systematiskt och löpande analysera målgruppens behov utifrån ett normkritiskt[1] perspektiv. Varje nämnd och bolag behöver kontinuerligt identifiera utsatta grupper och anpassa verksamheten för att ge rätt stöd. Verksamheterna behöver ha arbetssätt för att systematiskt synliggöra och tillgodose behoven hos vuxna och barn som utsätts för eller utsätter närstående för våld. På så sätt ökar jämställdhets- och jämlikhetsintegreringen förutsättningarna för att inga utsatta grupper exkluderas.

För att kunna synliggöra behoven hos dem som utsätts för våld behöver verksamheten ha kunskaper om att göra behovsanalyser, om normkritik och om våld i nära relationer. Kunskapen om målgruppens behov kan inhämtas genom kvantitativa och kvalitativa

[1] Normkritik är synliggörande och ifrågasättande av normer och invanda föreställningar.

metoder och varje verksamhet avgör utifrån sin situation vad som krävs. Kunskapen behöver sedan kopplas till den interna planerings-, budget- och uppföljningsprocessen. Det behöver ske som en del av den ordinarie verksamheten och ska inte vara ett sidoprojekt.

Ändringar med anledning av beslut i kommunstyrelsen 2021-09-01

Utbyte med Trygghetsrådet

Förvaltningen har vid framtagandet av förslaget till ny plan träffat samordnare för kommunstyrelsens trygghetsråd, för att diskutera eventuellt utbyte rörande våld i nära relation. Våld i nära relationer är ett av de områden som rådet omfattar och under 2022 var det också ett fördjupningstema. En representant för kvinnojourerna i staden sitter med i rådet för att perspektivet ska vara särskilt omhändertaget. Området är ständigt aktuellt och kommer fortsätta att behandlas av rådet under planperioden.

Planens aktiviteter

Förvaltningen har sett över samtliga aktiviteter och vid behov konkretiserat dem. Ett flertal aktiviteter har förtydligats eller i vissa fall strukits. I vissa fall har aktiviteter tagits bort eller omformulerats men hela eller delar av innehållet i aktiviteten tillfogats de texter som hör till aktiviteterna. Det kan då handla om något som snarare beskriver *hur* något ska göras än *vad* som ska göras.

Vikten av att den enskilde ges inflytande över sin insats och möjlighet till återhämtning efter att ha utsatts för våld har förtydligats i den tillhörande texten. Planens aktiviteter och förändringar som är gjorda efter återremissen finns beskrivna i bilaga 2.

Samordningsansvaret

Samordningsansvaret har blivit förtydligat i de fall där flera nämnder och bolag är berörda Ett övergripande samordningsansvar för planen har socialnämnden Centrum ålagts, i form av att säkerställa att samverkan och samordning sker mellan berörda nämnder och bolag.

Ny lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

Under den tid som planen har reviderats har ny lagstiftning och nya föreskrifter och allmänna råd tillkommit inom området. Den nytillkomna lagstiftningen omfattar socialtjänstlagens 5 kap §11, det så kallade barnfridsbrottet som återfinns i 4 kapitlet 3§ i brottsbalken samt den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Förändringen i socialtjänstlagen innebär att socialnämnden ska verka för att den som utövar våld mot närstående ska förändra sitt beteende. Grundläggande i det arbetet är att identifiera dem som utövar våld, och att det finns adekvata insatser och metoder för att arbeta med målgruppen. Utifrån detta har aktivitet 1.5 och 1.6 i planen utformats. Aktivitet 1.5 anger att det ska finnas rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutövande, och aktivitet 1.6 anger att befintliga insatser och metoder ska identifieras och vid behov utökas med fler. Barnfridsbrottet syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar, i meningen ser eller hör, vissa brott mellan närstående. Barnperspektivet har stärkts i det nya förslaget till plan, vilket är i linje med den förstärkta lagstiftningen på området. Den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete innebär bland annat att kommunen ska kartlägga och analysera brottsligheten och dess konsekvenser inom sitt geografiska område, och ta fram en

åtgärdsplan. Kommunen ska också samordna det brottsförebyggande arbetet inom sitt geografiska område. Stadens plan mot våld i nära relationer blir ett viktigt verktyg i arbetet utifrån denna lagstiftning, liksom att den lägesbild som tas fram utifrån lagstiftningen kan användas i det strategiska planarbetet.

Föreskrifter och allmänna råd rörande våld i nära relationer har utökats till att också omfatta våldsutövare. Författningen innehåller också bestämmelser bland annat om att fastställa rutiner för att upptäcka våldsutsatthet och vid behov utföra riskbedömningar avseende risken för fortsatt och eskalerande våld.

Indikatorer

Det nya förslaget till plan har tillförts 15 indikatorer, som är uppdelade på de fyra målen. Därtill anges nyckeltal som kan komplettera analysen av måluppfyllelsen. Fem indikatorer är nya och de finns främst under målområde två, som rör barn och unga som har utsatts för eller bevittnat våld i nära relation. Valet av indikatorer grundar sig i att de ska hålla god kvalitet och finnas över tid. Med god kvalitet avses att de är relevanta men även att de väl representerar målgruppen för planen. Nuvärden kommer att adderas till de indikatorer som är helt nya i samband med deluppföljningen av planen, som sker två år in i planperioden. Ett antal indikatorer har sin källa i Socialstyrelsens Öppna jämförelser, medan berörda nämnder och bolag kommer att följa upp andra indikatorer via en enkät.

Riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter för att upptäcka och möta särskilt utsatta gruppers behov av stöd och skydd

Det nya förslaget till plan har tillförts ett flertal skrivningar om särskild sårbarhet, samt om att identifiera och analysera målgruppens behov. Skrivningarna om sårbarhet handlar om att vissa personer är särskilt sårbara för att utsättas för våld i nära relation, däribland personer som är beroende av sin omgivning på grund av en funktionsnedsättning eller ålder, kvinnor i missbruk och hbtqi-personer. I det nya förslaget framgår att kunskap om särskild sårbarhet måste finnas i alla verksamheter och tillämpas i mötet med den enskilde och i genomförandet av planens aktiviteter. Vidare lyfts vikten av normmedvetenhet för att upptäcka våld även då den som utsätts eller utsätter inte stämmer in på den normativa bilden av vem som kan vara utsatt eller utövare. Särskild sårbarhet lyfts också i vissa av de texter som sätter in aktiviteterna i ett sammanhang. Det gäller när aktiviteten till exempel handlar om arbete för att skapa förutsättningar för personer som är särskilt sårbara att ha trygga nära relationer utan våld, eller om att säkerställa att behovet av skyddsplaceringar kan mötas. Varje nämnd ansvarar för att verksamheter identifierar särskild sårbarhet och analyserar behoven hos dem de möter och att anpassa verksamheten utifrån dem.

Ändringar med anledning av tilläggsuppdrag

Riktade och adekvata åtgärder för målgruppen äldre (KS 2021-10-27 § 813)

I förslaget till plan har aktivitet 1:7 lagts till: *Sprida information om stadens resurser i syfte att nå barn, unga, vuxna och äldre som inte kommer i kontakt med stadens egna stödverksamheter.* Skrivningar om särskild utsatthet har också infogats på flera ställen och äldre- samt vård och omsorgsnämnden har också fått ansvar för ett utökat antal aktiviteter.

Stärkt arbete med personer med traumatiska erfarenheter av våld i nära relationer (KF 2022-02-24 § 22)

Tre aktiviteter som specifikt kan kopplas till att bearbeta traumatiska erfarenheter har lagts till i förslaget till plan: aktivitet 2:4, 3:3 och 4:2. De rör på olika sätt uppgiften att kunna möta behov av stöd på kort och lång sikt hos våldsutsatta barn, unga och vuxna.

Nollvision integrerad i planen (KF 2022-06-09 § 32)

Aktivitet 1:2, som handlar om att informera, uppmärksamma och reagera vid oro för våldsutsatthet, har lagts till i förslaget till ny plan. Den föreslagna planen har också ett övergripande mål att ingen ska utsättas för våld i nära relationer.

Ändringar med utgångspunkt i inkomna remissvar

Tydliggörande av ansvar för vårdgivare i avsnittet ”Nationella styrdokument och lagstiftning”

I avsnittet ”Nationella styrdokument och lagstiftning” tydliggör det nya förslaget att det utökade ansvaret för stöd till våldsutsatta som anges i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, HSLF-FS 2022:39, inte enbart omfattar socialnämnden utan också vårdgivare.

Tydliggörande av hur långt ansvaret för en aktivitet sträcker sig

I avsnittet ”Läsanvisning” har tydliggjorts att ansvaret för en aktivitet kan vara olika långtgående beroende på lagstiftning och föreskrifter på området. Ansvaret kan därmed skilja sig åt mellan nämnder eller styrelser som har ansvar för samma aktivitet, beroende på övrig reglering för nämnden eller styrelsen. Ett exempel är aktivitet 2.4 där socialtjänsten enligt lag har ett mer långtgående ansvar än elevhälsan för stöd till barn och unga som har utsatts för eller bevittnat våld på lång sikt, även om båda berörs av aktiviteten.

Belysa våld i ungas nära relationer

Våld i ungas relationer har fått en mer framträdande plats i texten gällande mål 2, *”Göteborgs Stad tillgodoser behov av stöd och skydd hos barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov”.* Texten var tidigare utformad så att det kunde uppfattas som att målet enbart berörde våld som barn antingen själva direkt utsattes för av vuxna närstående, eller bevittnade mellan vuxna närstående. I sin nuvarande utformning har texten delats in i två delar, där en del behandlar våld som barn utsätts för eller bevittnar mellan närstående vuxna och den andra behandlar våld i ungas parrelationer. I planens texter som tillhör målets aktiviteter har det också i vissa fall förtydligats att det även gäller våld i ungas parrelationer, exempelvis att vuxna ska ha kunskap om uttrycken för båda typerna av våld och om vilken hjälp som finns att få. ”Unga” har också lagts till genomgående i brödtext och aktiviteter för att tydliggöra att målet inte enbart omfattar barn utan även unga upp till 20 år.

Aktivitet 2.1

I aktivitet 2.1 *”Säkerställ att det finns rutiner och kompetens i stadens verksamheter för att upptäcka våldsutsatthet och våld i hemmet”* är äldre- samt vård och omsorgsnämnden tillagda som ansvariga, då de kan möta barn och unga som anhöriga i sina verksamheter. Det har även förtydligats i tillhörande brödtext.

Belysa ekonomiskt våld och eftervåld ytterligare

Mål 3 har kompletterats med ett stycke om ekonomiskt våld och eftervåld.

Indikatorer för förskolan

Förskolan har lagts till i indikator 2.3: *”Andel förskolor och skolor i kommunal regi som bedriver ett systematiskt arbete med att upptäcka barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld i nära relationer.”*

Förvaltningens bedömning

Nedan redogörs för förvaltningens bedömning avseende genomförda ändringar i planen i enlighet med beslutet om återremiss, tilläggsyrkanden och synpunkter från remissinstanserna. Förvaltningen redogör också för bedömningar och resonemang avseende synpunkter från remissinstanserna där förvaltningen har valt att inte ändra enligt remissinstansens synpunkt.

Ändringar i enlighet med beslutet om återremiss, tilläggsuppdrag och synpunkter från remissinstanser

I det nya förslaget till plan mot våld i nära relationer har förvaltningen sett över aktiviteterna i enlighet med beslutet om återremiss. Vid behov har aktiviteter omformulerats i syfte att öka tydligheten och stringensen i planen. Några aktiviteter har tagits bort och några har tillkommit. I några fall där aktiviteter har efterfrågats i tilläggsuppdrag har förvaltningen valt att lägga in saken i texterna i stället för att skapa en aktivitet, bland annat avseende särskild sårbarhet.

Samordningsansvar

Socialnämnderna Nordost, Hisingen och Sydväst samt nämnden för funktionsstöd menar i sina remissvar att samordningsansvar och rollen som samordnare behöver förtydligas, vilket har gjorts. I förslaget till plan anges att samordningsansvar innebär att på en övergripande nivå hålla samman arbetet inom aktiviteten när flera nämnder och styrelser berörs. Utbildningsnämnden framför i sitt remissvar att grundskolenämnden inte bör ha samordningsansvar för aktivitet 1.4, med hänvisning till att värdegrunds- och våldsförebyggande arbete behöver utgå från varje skolas egen situation och behov. Ovan nämnda begreppsförklaring bör tydliggöra att aktiviteter kan genomföras utifrån olika verksamheters och nämnders behov, men att en nämnd ändå kan ha en samordnande roll. Samordningsansvaret innebär inte detaljstyrning eller total likriktning.

Nämnden för funktionsstöd menar att socialnämnden Centrum bör vara ansvarig för att samordna utveckling av metoder och arbetssätt för alla socialnämnder. Socialnämnden Centrum har i planen ålagts ett övergripande samordningsansvar för planen och där kan frågan om utveckling av metoder och arbetssätt ingå. Kompetenscentrum mot våld i nära relationer kommer utöver sin samordnande roll ha en kompetensstödjande roll. Kompetenscentrumet har dock inte möjlighet, och det ingår inte heller i deras uppdrag, att erbjuda utbildningar till alla nämnder och bolag som enligt planen ska genomföra kompetensutveckling.

Särskilda åtgärder för särskilt utsatta grupper

Förslaget till plan för mot våld i nära relationer syftar till att omhänderta utvecklingsbehov i stadens arbete. Enligt kommunstyrelsens beslut ska planen

kompletteras med särskilda aktiviteter och åtgärder för särskilt sårbara grupper så att de också omfattas av arbetet. Förvaltningen instämmer i att Göteborgs Stads arbete måste säkras så att upptäckt, skydd och stöd kan nå alla som utsätts för våld i nära relation. Förvaltningen har i arbetet bedömt att om särskilt sårbara grupper enbart synliggörs i vissa riktade aktiviteter i planen finns en risk att deras behov missas i genomförandet de aktiviteter som riktar sig mot att tillgodose behoven hos samtliga invånare. Förvaltningen har därför valt att i stället för att lägga till aktiviteter riktade mot särskilt sårbara grupper infoga skrivningar om särskild sårbarhet på ett flertal ställen både i avsnittet om utgångspunkter för planen och i texterna som rör samtliga målområden. Syftet med det är att ytterligare synliggöra dessa grupper och tydliggöra att eftersom aktiviteterna omfattar alla stadens invånare behöver medvetenheten om särskild sårbarhet genomsyra alla aktiviteter. Förvaltningen betonar vikten av att chefer och medarbetare i alla verksamheter som berörs av de olika aktiviteterna har kunskap om vad som kan innebära särskild sårbarhet. De behöver anpassa verksamheten och sitt bemötande efter situationen som den enskilde befinner sig i. Ansvaret för ett antal aktiviteter har också förtydligats genom en utökning av antalet ansvariga nämnder till att även omfatta nämnden för funktionsstöd och äldre- samt vård och omsorgsnämnden. Genom dessa ändringar bedömer förvaltningen att åtgärder riktade mot särskilt utsatta gruppers behov omhändertas på ett mer relevant sätt än genom i förväg definierade och riktade aktiviteter. Göteborgs Stads HBTQI-råd skriver i sitt remissvar att HBTQI- respektive intersektionellt perspektiv saknas i de föreslagna aktiviteterna och rådet för funktionshinderfrågor saknar funktionsrättsperspektivet i aktiviteterna. Här vill förvaltningen lyfta jämlikhetsintegreringen som ska göras utifrån ett normkritiskt perspektiv.

I arbetet med att ta fram ett nytt förslag till plan skulle enligt beslut i KS 2021-10-27 § 813 ingå att ta fram förslag på riktade och adekvata åtgärder och aktiviteter som berör målgruppen äldre, och äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser skulle beaktas särskilt. Detta har förvaltningen tagit med i arbetet och utöver ovan nämnda inkludering av särskilt utsatta grupper betonar aktivitet 1:7 vikten av att nå bland annat äldre som inte redan omfattas av kommunala insatser. Aktiviteten rör informationsspridning om stadens resurser för att nå personer som inte kommer i kontakt med stadens egna stödverksamheter i nuläget.

Förstärkta skrivningar om ekonomiskt våld, eftervåld och återhämtning

En grundläggande förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv är att ha en stabil ekonomi. Att inte ha det kan också leda till både fysisk och psykisk ohälsa. Medarbetare i socialtjänsten behöver ha kunskaper om ekonomiskt våld och det är därför en viktig del av kompetensutvecklingen i aktivitet 4:1. Personer som har utsatts för ekonomiskt våld kan behöva stöd för att ordna upp sin ekonomi. I det nya förslaget till plan har förvaltningen lyft ekonomiskt våld tydligare i texten till mål 3 samt vikten av att våldsutsatta vid behov informeras om budget och skuldrådgivning i syfte att få stöd i sin ekonomiska situation. Det är gjort i enlighet med beslutet om återremiss och även utifrån vad socialnämnden Hisingen har framfört i sitt remissvar. Utöver de rent ekonomiska aspekterna kan det också vara ett bidrag till den våldsutsattas psykiska återhämtning. Förvaltningen har även lyft eftervåld tydligare i texten, även det i enlighet med beslutet om återremiss och med socialnämnden Hisingens remissvar. Samtalsstöd kan bidra till återhämtning för den våldsutsatta och därför nämns Stödcentrum för brottsutsatta särskilt

i planen. Förvaltningen har också lagt till aktivitet 3:3 som betonar att stadens samtalsmottagningar ska kunna möta våldsutsattas behov på både kort och lång sikt. Aktivitet 3:2 anger att staden ska säkerställa att behovet av skyddsplaceringar kan mötas. I det nya förslaget till plan har nämnden för funktionsstöd och äldre- samt vård och omsorgsnämnden lagts till som ansvariga för aktivitet 3.2, utöver de fyra övriga socialnämnderna. Det är för att markera vikten av en helhetssyn på den våldsutsattas situation och att det kan finnas andra behov som behöver beaktas, utöver det rent fysiska skyddet mot våld och det psykosociala stöd som normalt ingår när man är på skyddat boende. För att vistelsen på boendet ska fungera och för att den våldsutsatta ska få återhämtning kan behov utifrån exempelvis funktionsnedsättning, hög ålder, att man har sitt barn med sig eller har ett aktivt missbruk behöva beaktas av socialtjänsten och boendet. Likaså behöver den våldsutsatta få inflytande över stödet hen får, vilket också står i förslaget till plan.

Traumatiska erfarenheter av våld i nära relation

I förslaget till plan finns tre aktiviteter som specifikt kan kopplas till att bearbeta traumatiska erfarenheter, i enlighet med tilläggsuppdraget om att stärka stadens arbete med våldsutsatta med traumatiska erfarenheter. Aktivitet 2:4 handlar om att kunna möta våldsutsatta barn och ungas behov av stöd på kort och lång sikt och aktivitet 3:3 anger att stadens samtalsmottagningar ska kunna möta vuxna våldsutsattas stödbehov på kort och lång sikt. Aktivitet 4:2 rör medarbetares kunskap, metoder och arbetssätt för att kunna möta våldsutsattas behov av stöd. Behandling av vissa traumarelaterade diagnoser som till exempel posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) kräver kompetens som finns inom vården. Psykosocialt stöd efter potentiella trauman kan i vissa fall ges av socialtjänstens samtalsmottagningar eller av kvinno- och tjejjourer. I förslaget nämns därför särskilt att medarbetare i socialtjänsten behöver ha god kunskap om samhällets resurser för att kunna hjälpa våldsutsatta med traumatiska erfarenheter till rätt stöd.

Indikatorer

Förvaltningen har tagit fram förslag på ett antal indikatorer till planen, i enlighet med yrkandet på återremiss. Utgångspunkten har varit att i möjligaste mån följa de sätt som området våld i nära relation följs upp på andra nivåer, främst nationellt. Flera indikatorer är hämtade från Socialstyrelsens Öppna jämförelser för våld i nära relationer. Att dessa redan rapporteras till Socialstyrelsen innebär att staden inte behöver samla in nya typer av data för att kunna följa upp planens indikatorer, vilket förvaltningen menar är eftersträvansvärt. Rådet för funktionshinderfrågor menar i sitt remissvar att uppföljningen av indikatorerna inte kommer att kunna visa om våldsutsatta personer med funktionsnedsättning får sina behov tillgodosedda. Förvaltningen menar dock att den uppföljning som sker med en enkät kommer möjliggöra att ställa frågor specifikt om olika grupper, däribland personer med funktionsnedsättning, där det bedöms önskvärt.

Integrerad nollvision mot våld i nära relationer

Kommunfullmäktige har beslutat (2022-06-09 § 32) att en nollvision mot våld i nära relationer ska integreras i planen. Enligt beslutet innebär det bland annat att alla kommunens verksamheter ska informera, uppmärksamma och uppmana till att reagera vid oro om våld. Detta har lagts till i form av aktivitet 1:2 i förslaget till ny plan.

Förvaltningen ser också att den föreslagna planens övergripande mål, att ingen ska utsättas för våld i nära relationer, är en konkretisering av en nollvision.

Synpunkter som inte har föranlett ändringar i förslaget till plan

I remissvaren inkom också synpunkter med förslag på ändringar och tillägg men där förvaltningen valt att inte omhänderta föreslagen i planen. I detta avsnitt redogör förvaltningen för bakgrunden till förvaltningens bedömning. Förvaltningen för också ett resonemang kring ett uttryckt behov av förtydliganden eller förklaring av ställningstaganden i förslaget till plan, som funnits i vissa remissvar.

Målområde 1: våldsprevention

Utökning av aktivitet 1.4

De tre regionala socialnämnderna menar i sina remissvar att aktivitet 1.4, *Utveckla arbetssätt och metoder med fokus på integritet, värderingar och frihet från våld,* behöver utvidgas till att gälla fler målgrupper. De anser att personer i hemlöshet eller missbruk, personer med psykisk ohälsa och barn och unga på mötesplatser bör tillhöra målgruppen för aktiviteten. Vidare anges att ett antal verksamheter, såsom familjecentraler och boenden, bör ingå. Liksom socialnämnderna lyfter stadens råd för den nationella minoriteten romer att aktiviteten inte är tillräcklig. De menar att det måste finnas resurser på förskolor och skolor i form av tid och kompetens att arbeta med frågorna på ett konstruktivt sätt.

Förvaltningen instämmer i att de nämnda målgrupperna är viktiga och i många fall särskilt utsatta för våld. Barn och unga nås dock av aktiviteten då den riktar sig till bland annat förskolan och skolan. Det behöver finnas resurser i form av tid och kompetens inom förskolan och skolan och där är aktivitet 1.3 viktig: *Kunskapshöjande insatser för att förebygga våld i nära relationer i staden.* Likaså finns aktiviteter som fokuserar kompetensutveckling om våld i nära relationer (4.1) och om att upptäcka våldsutsatthet hos barn och unga (2.1). Vuxna personer i missbruk, hemlöshet och/eller med psykisk ohälsa tillhör också målgruppen i aktivitet 1.3. Utöver detta finns också flera aktiviteter rörande våldsprevention i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026. Förvaltningen bedömer således inte att aktivitet 1.4 behöver utvidgas i syfte att säkerställa att andra utsatta grupper nås av våldsförebyggande insatser.

Fler insatser för universellt våldspreventivt arbete

Socialnämnden Hisingen skriver i sitt remissvar att planen behöver innehålla fler och mer systematiska insatser för universellt preventivt arbete. Aktivitet 1.4 lyder *Utveckla arbetssätt och metoder med fokus på integritet, värderingar och frihet från våld* och förvaltningen menar att det finns utrymme för många olika typer av universellt preventiva insatser där. Skolan, och till stor del även förskolan, möter alla barn och är därför en arena för universellt preventivt arbete. Även aktivitet 1.3 *Kunskapshöjande insatser för att förebygga våld i nära relationer i staden* är ett viktigt steg då kunskapshöjningen väntas mynna ut i preventivt arbete på olika sätt. För att säkerställa systematik ser förvaltningen att arbetet med att identifiera och analysera behoven hos verksamheternas målgrupper, för att sedan omsätta analyserna i praktiskt arbete, som också är en del av förslaget till plan är viktigt.

Metodval och ansvar

Socialnämnden Nordost anser att det är otydligt i förslaget till plan vilka metoder som ska användas i det våldspreventiva arbetet, och vem som ska göra vad. Förvaltningen framhåller att syftet med planen främst är att ange *vad* som ska göras, men inte att styra i detalj *hur*. Vilka metoder som är lämpliga att använda beror bland annat på målgrupp och vilken typ av verksamhet det handlar om. Vissa metoder används redan idag i olika verksamheter och bör, om de fungerar väl, fortsätta användas. Avseende ansvarsfrågan anges det i varje aktivitet vilka som ansvarar för att genomföra aktiviteten och vilka som i förekommande fall har samordningsansvar för en aktivitet.

Målområde 2: barn och unga

Grundskolenämnden framför i sitt remissvar att barns rätt till obruten skolgång vid vistelse i skyddat boende bör skrivas in i förslaget till ny plan för arbetet mot våld i nära relationer. Förvaltningen bedömer dock att den frågan är säkerställd dels utifrån lagstiftning, dels utifrån att det redan finns en beslutad rutin i samverkan mellan socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen för detta.

Övrigt

Ansvarsfördelning

Nämnden för äldre- samt vård och omsorg samt nämnden för funktionsstöd lyfter i sina remissvar frågan om ansvar för utredning, stöd och insatser till våldsutsatta och våldsutövare. Det gäller främst aktiviteterna 1.6, *Identifiera nuvarande insatser och metoder som används i staden riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler* som båda nämner, och 3.2, *Säkerställ att behovet av skyddsplaceringar kan mötas,* som nämnden för funktionsstöd nämner. De menar att deras ansvar främst är att informera, förebygga och ge stöd, medan ansvaret för att utreda och ge insatser ligger hos individ- och familjeomsorgen. Förvaltningen för funktionsstöd lyfter också frågan om hänsyn har tagits till det pågående arbetet med ansvarsfördelning mellan de sex socialförvaltningarna under framtagandet av förslaget till ny plan. Socialförvaltningen Centrum framhåller att ansvaret för aktiviteter kan sträcka sig olika långt för olika berörda nämnder och bolag, beroende på lagstiftning och annan reglering samt på vilket uppdrag nämnden eller bolaget har. Detta har också förtydligats i det nya förslaget till plan och innebär att ansvaret för aktiviteterna ska tolkas utifrån bland annat vad det pågående arbetet med ansvarsfördelning resulterar i. Förvaltningen menar dock att det är viktigt att äldre- och funktionsnedsättningsperspektiven tas tillvara i aktiviteterna och att de sex socialnämnderna har ett samlat socialtjänstansvar för våra målgrupper, och där har respektive förvaltning en viktig roll att spela.

Kompetens om normkritik och om behovsanalyser

De regionala socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning lyfter i sina remissvar behov av kompetensutveckling om normkritik och i vissa fall om att göra behovsanalyser. I vissa fall önskas också samordning från Kompetenscentrum våld i nära relationer i dessa frågor. Förvaltningen hänvisar här till att det i Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll anges att nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa en jämlikhets- och jämställdhetsintegrerad planerings-, budget- och uppföljningsprocess för att värna lika rättigheter och möjligheter ur ett invånarperspektiv (2 kap § 12). För att kunna göra det krävs i arbetet med planen att samtliga berörda nämnder och bolag inom Göteborgs Stad

systematiskt och löpande analyserar målgruppens behov utifrån ett normkritiskt perspektiv. Kompetenscentrum våld i nära relationer kan stötta i utvecklingen av detta arbete.

Med de revideringar som gjorts bedömer socialförvaltningen Centrum att beslutspunkterna och inriktningen i återremissyrkandet samt tillkommande tilläggsuppdrag har omhändertagits.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

Bilaga 3

Sammanställning av remissinstansernas synpunkter

Våld i nära relationer förkortas i tabellen ”VINR”.

Äldre- samt vård och omsorgsnämnden	Tillstyrker
• Lägg till äldre- samt vård och omsorgsnämnden som ansvariga för aktivitet 2.1 eftersom man möter barn som anhöriga inom dess verksamheter • Lyft HSL-ansvaret tydligare i avsnittet "Nationella styrdokument", eftersom inte bara socialtjänsten utan även vårdgivare fått ökade krav inom området • Den ekonomiska påverkan beror på hur omfattande utbildningsinsatserna blir • Positivt med gemensamma mål för arbetet i staden, ger tydlighet och struktur för arbetet som sedan behöver konkretiseras i verksamheterna. Positivt med kompetenshöjning. • Aktivitet 1.6: Äldre- samt vård och omsorgsnämndens roll är begränsad eftersom man inte har uppdrag att arbeta med insatser inom VINR. Främst förebyggande uppdrag samt att informera och uppmärksamma, ge hjälp och stöd.	
Utbildningsnämnden	**Tillstyrker med undantag för aktivitet 2.4 som avstyrkes**
• Saknar fokus i planen kring VINR i ungas relationer och ungdomsspecifika faktorer i våldet • Aktivitet 1.4: Grundskolenämnden bör ej ha samordningsansvar då värdegrunds- och våldsförebyggande arbete behöver utgå från varje skolas egen situation och behov. • Aktivitet 2.4: Elevhälsan har inte uppdrag att erbjuda långsiktiga kontakter, remitterar då vidare. • Finns ej möjlighet för alla chefer att gå utbildning pga. organisatoriska och ekonomiska hinder.	
Socialnämnden Sydväst	**Tillstyrker**
• Vissa aktiviteter t ex. kompetenshöjande insatser, bemötandefrågor mm. kan innebära ökade kostnader. Ökade behov av stöd likaså. Även att säkerställa rutiner och metoder för våldsutövare kan ge ökade kostnader bl a. i form av kompetenshöjning, handledning mm. Kommer dock innebära minskade kostnader på sikt. • Aktivitet 1.4 mm: Idag görs insatser inom området som till stor del bekostas av statliga medel. Minskat beroende av extern finansiering kan skapa bättre förutsättningar för långsiktigt våldspreventivt arbete. • Aktivitet 1.4 behöver även riktas mot avdelning boende och hemlöshet, det är en mycket sårbar och våldsutsatt grupp. • Önskar ökad omfattning av aktivitet 1.3 och 1.4. Lyft in fält och fritid. • Stärk arbetet mot våld i ungas relationer. • Viktigt att konkretisera rollen som samordningsansvarig för en aktivitet.	

- Finns behov av kunskapshöjning kring normkritik och behovsanalys.
- Kompetensutveckling krävs för att nå framgång, särskilt i brukarnära verksamheter, men där är det också mest kostsamt och utmanade att få till. Viktigt med variation på utbildningar inkl. digitala.
- Arbetet med våldsutövare kräver resurser i form av kompetensutveckling och praktisk handläggning.
- Ökad upptäckt kan kräva mer resurser.
- Statsbidragen upphör i år vilket utgör ett hinder för fortsatt utvecklingsarbete.

Socialnämnden Hisingen	**Tillstyrker**

- Behövs fler och mer systematiska insatser för det universella preventiva arbetet
- Aktivitet 1.4 behöver riktas mot personer i missbruk, hemlöshet, psykisk ohälsa, barn och unga på mötesplatser. Lyft tydligare fritid, fält, familjecentraler, boende och hemlöshet
- Utveckla arbetet med VINR i ungas relationer
- Förtydliga och integrera stadens stöd och rutiner för ekonomiskt våld i varje del av arbetet
- Förtydliga stadens stöd vid eftervåld
- Viktigt att konkretisera rollen som samordningsansvarig för en aktivitet i samband med planens antagande.
- Behov av kompetenshöjning om normkritik.
- Ökad upptäckt kan kräva ökade resurser
- Aktivitet 1.4 bedöms öka kostnaderna eftersom statsbidragen nu upphör
- Aktivitet 1.5 innebär utökat ansvar för våldsutövare vilket ger ökade kostnader
- Kompetensutveckling är viktigt men kostsamt och svårt få till i brukarnära verksamheter, viktigt med t ex. digitala lösningar

Göteborgs Stads pensionärsråd	**Tillstyrker**

- Framhåller betydelsen av aktivitet 1.7. Träffpunkter är viktiga arenor för information om rättigheter och stödverksamheter till äldre som inte annars kommer i kontakt med kommunens egna stödverksamheter.
- Medarbetare som arbetar nära brukare behöver få kompetens om VINR för att se signaler och kunna hjälpa vidare vid behov.
- Skyddsplaceringar kan behövas även för äldre

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	**Tillstyrker**

- Önskar tydligare samordning av socialförvaltningarna för att kunna lotsa våldsutsatta rätt
- Har behov av stöd från t ex. Kompetenscentrum våld i nära relationer i att göra behovsanalys
- Ser fördel i om det finns möjlighet till samordning och stöd i att upprätta handlingsplan utifrån behovsanalysen

Nämnden för funktionsstöd	**Tillstyrker**

- Specificera samordningsansvar i högre utsträckning för att ge mer stöd och riktning.

- Önskvärt med tydligare skrivningar om att arbetet med respektive aktivitet ska ske i samverkan och med utpekat ansvar för samordning
- Önskvärt med centralt stöd till verksamheter vid behov
- Kompetensutveckling och liknande innebär ökade kostnader för vikarier
- Ökad upptäckt kan ge ökade kostnader
- Viktigt att understryka vikten av kompetens hos dem som möter personer med funktionsnedsättning i olika sammanhang
- Bör tydligare specificera samordningsansvar så att inte alla socialnämnder är likvärdigt ansvariga. Socialnämnden Centrum bör vara ansvariga för att samordna utveckling av metoder och arbetssätt för alla socialnämnder.
- Aktivitet 1.6 och 3.2 bör förtydligas att det är individ- och familjeomsorgen som har ansvar för utredning och insatser till målgruppen och vad övriga socialnämnder har för ansvar (hänvisa, upptäcka mm.)
- Uppföljning av VINR saknas för nämndens målgrupper, indikatorerna har framför allt fokus på partnervåld.
- Bra att personer med funktionsnedsättning synliggörs som särskilt sårbar grupp och att planen tydliggör kopplingen till programmet för full delaktighet
- Planen fångar upp barn-, äldre- och funktionshinderperspektiv
- Bra att planen tydliggör den dubbla och ibland trippla utsattheten vissa personer lever i
- Positivt att planen betonar att anpassningar kan behövas för att möta behoven hos särskilt utsatta grupper, t ex. personer med funktionsnedsättning.

Kulturnämnden	**Tillstyrker**

- Brist på adekvat data för behovsanalyser inom nämndens verksamheter, behöver ske på annat sätt.
- Önskar att staden tar helhetsgrepp om mänskliga rättigheter och folkhälsa istället för att ha olika program inom samma område

Grundskolenämnden	**Tillstyrker**

- Barns rätt till obruten skolgång vid vistelse i skyddat boende bör skrivas in i planen
- Kompetensutveckling bedöms innebära stora kostnader som inte ryms inom budgeten. Det är också svårt att genomföra organisatoriskt, förvaltningen kommer behöva prioritera vilka som behöver kompetensutveckling.
- Nämnden ser fördelar med att samordna planarbetet med övriga program inom mänskliga rättigheter och trygghet och brottsförebyggande.

Göteborgs Stads HBTQI-råd	**Avstyrker**

- Önskar specifika aktiviteter för särskilt sårbara grupper
- HBTQI- och intersektionellt perspektiv saknas i aktiviteterna, i nuläget är de för generellt formulerade.
- Krävs stadsövergripande samordning för att nå likvärdighet över staden
- Rådet anser att det saknas såväl kompetens som en inkluderande organisation idag och därför kommer man inte beakta särskild sårbarhet.

Förskolenämnden	**Tillstyrker**

- Kompetensutveckling bedöms innebära stora kostnader som inte ryms inom budgeten.

- Saknar indikatorer och nyckeltal som är riktade till förskolan.
- Redan befintliga strukturer för samverkan bör utgöra grund för fortsatt samverkan enligt planen. Likaså bör redan pågående aktiviteter beaktas.
- Viktigt att olika former av kompetensutveckling erbjuds så att förskolan kan delta.

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor	**Avstyrker**

- Funktionsrättsperspektiv saknas
- Specifika aktiviteter till utsatta grupper saknas
- Eftersom utsatta gruppers perspektiv inte finns med i aktiviteterna är risken stor att normbrytande perspektiv inte kommer finnas med i analyserna och de gruppernas behov inte upptäcks.
- Kommer ej gå att utläsa av indikatorerna om våldsutsatta personer med funktionsnedsättning får sina behov tillgodosedda.
- Problematiskt att enda aktiviteten som specificerar funktionsnedsättning handlar om gränssättning, ansvaret läggs på den utsatta.

Socialnämnden Nordost	**Tillstyrker**

- Våld i ungas parrelationer behöver belysas mer. Fritid bör lyftas in som viktig aktör.
- Vikten av kontinuerlig samverkan och samarbete mellan socialnämnderna, förskolenämnden och grundskolenämnden specifikt gällande VINR. Önskar gemensam förvaltningsövergripande utveckling av arbetet med att förhindra att VINR uppstår.
- Fler och mer systematiska insatser för det universella preventiva arbetet behövs.
- Vill ha fler eller mer omfattande aktiviteter 1.3 och 1.4. Redan befintliga metoder och arbetssätt bör utvidgas till hela staden istället för att utveckla nya.
- Otydligt vilka metoder som förespråkas och vem som ska göra vad. Lyft in fält och fritid.
- Saknar sammanhängande styrande dokument med våldspreventivt fokus, ett ökat fokus på detta i den här planen skulle råda bot på det.
- Ser inte att organisatoriska förutsättningar för att identifiera och analysera behoven hos målgruppen finns idag. Fokus bör inte läggas för mycket på analys, då vi redan vet mycket, utan på åtgärder för att hantera det vi vet saknas.
- Finns behov att tydliggöra vad normkritik är och kunskapshöjning för att kunna göra rätt typ av behovsanalys. Utmaning att göra det på strukturerat sätt. Dessa behov har även visat sig i flera planer inom mänskliga rättigheter, en satsning på kompetenshöjning om normkritik skulle ha bäring på flera planer. Detsamma gäller sårbarhetsafaktorer.
- Ökad upptäckt kan ge större behov av stöd och ökade kostnader. Blir dock en vinst på längre sikt.
- Aktivitet 1.4, att utveckla arbetssätt och metoder med fokus på normer och värderingar, innebär ökade kostnader.
- Aktivitet 1.5 kan bidra till ökade kostnader för utredning och insatser till våldsutövare

Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer	**Tillstyrker**

- Önskar aktiviteter som fokuserar på att utveckla kulturen på arbetsplatser och förhållningssätt hos personal
- Aktivitet 1.4 är inte tillräcklig, det måste finnas resurser på förskolor och skolor i form av tid och kompetens att arbeta med frågorna på ett konstruktivt sätt.
- Behövs förebyggande insatser i integrationsprocesser
- Behövs kompetens om att många barn kommer från familjer som saknar tillit till myndigheter och att det kommer påverka vad de berättar. Kompetenshöjande aktivitet för att förstå särskilda förutsättningar hos barn i sårbara grupper behövs.
- Kompetensutveckling om olika gruppers perspektiv på jämställdhet och våld, för att förstå hur förebyggande arbete ska ske, behövs.
- Måste hitta andra vägar att nå utanför majoritetssamhället. Vissa grupper har inte så mycket kontakt med offentliga verksamheter.
- Viktigt säkerställa tolk med rätt språk och kön vid samtal

Göteborgs Stad
Stadsledningskontoret

Central Samverkansgrupp
(Ordinarie CSG)

Protokoll 20/23
Sammanträdesdatum
2023-11-30

Ärendenr slk 2023- 00074

Utdrag ur protokoll

§ 5 Samverkan före beslut

a) Plan mot våld i nära relationer ärendenr slk-2023-00877 Tjänsteutlåtande och presentation utsänd 2023-11-23

Lotta Bjerhem föredrar ärendet. Hänvisning görs till utsänt Tjänsteutlåtande och presentation.

Sveriges Lärare vill ha till protokollet att det är ett problem om kompetensutvecklingsinsatser ska tas inom ram för ordinarie budget. Insatserna i planen blir svårt att utföra– planen blir en fin produkt men insatserna kommer inte kunna genomföras på grund av bristande resurser. Det finns många delar som påverkas av lagstiftning exempelvis gäller inte våld mot tjänsteman för lärare och övriga medarbetare i utbildningsverksamhet, vilket förbundet är oroad över.

Sacorådet instämmer med Sveriges Lärare. Det finns en oro utifrån att man inte skjuter till några ekonomiska medel.

Vision ställer sig bakom Sacorådet och Sveriges Lärare. Budget för grunduppdraget är så stram att förbundet och har svårt att se att man kan lösa detta inom ramen för ordinarie budget. Vision poängterar att lagstiftningen gällande våld mot tjänsteman inte gäller medarbetare inom välfärdsområdet, detta ställer sig samtliga förbund bakom.

Kommunal vill ha till protokollet att man vill ha mer utbildning till skyddsombud om våld i nära relationer och ser det gärna inkluderat i GAM-utbildningarna.

Punkten förklaras omedelbart justerad

Samverkan förklaras därmed fullgjord

Vid protokollet

……..
Anna Wilsson

Protokollet justeras

…….....	…….....
Catarina Blomberg, Arbetsgivaren	Sandy Westergren, Kommunal
…….....	……..……
Anders Ehlén, Saco/Sacorådet	Thomas Ekelund, TCO,Vårdförbundet

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads riktlinje för arbete mot våld i nära relationer

Reglerande styrande dokument

- Policy
- ► **Riktlinje**
- Regel
- Anvisning
- Rutin
- Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

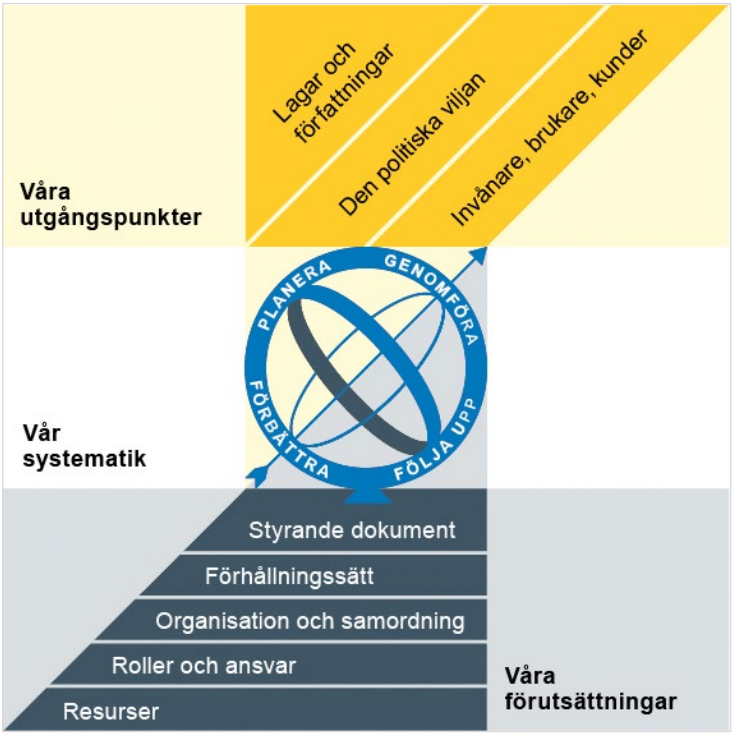

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

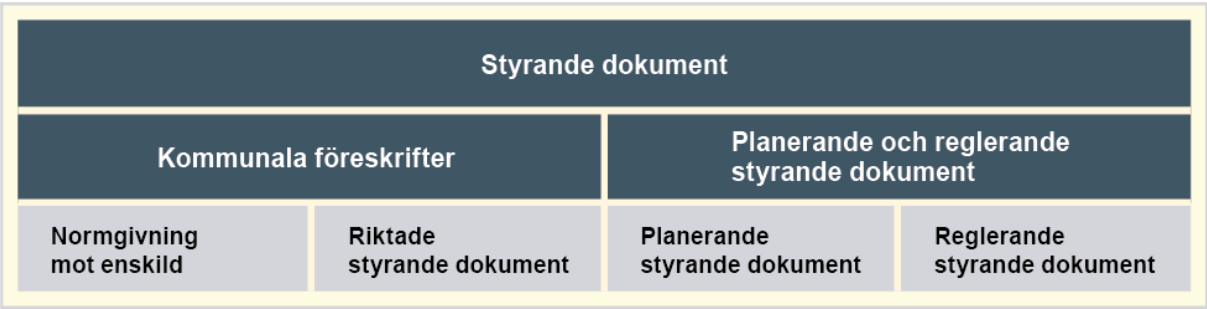

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinje för arbete mot våld i nära relationer			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och styrelser	Diarienummer: 0910/16 (0110/20)	Datum och paragraf för beslutet: 2016-10-13 §14
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2021-02-18	Dokumentansvarig: Avdelningschef Stadsledningskontoret, Beslutsunderlag och utredning
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning ... 3

Syftet med denna riktlinje ... 3

Vem omfattas av riktlinjen ... 3

Bakgrund ... 3

Lagbestämmelser ... 3

Koppling till andra styrande dokument ... 3

Stödjande dokument ... 4

Riktlinje ... 5

Kvalitet ... 5

Kunskapsbaserad verksamhet ... 5

Kompetens ... 5

Helhetssyn och samordning ... 5

Definitioner ... 6

Nära relationer ... 6

Våld ... 6

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjen, beslutad av KF 2016-10-13, syftar till att reglera den befintliga verksamheten så att den bedrivs effektivt, rättssäkert och med kvalitet som säkrar likvärdig och icke-diskriminerande tjänster och service. Det stöd som erbjuds ska vara likvärdigt oavsett var i staden personen bor.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för stadens nämnder och styrelser.

Bakgrund

Våld i nära relationer är ett omfattande samhällsproblem och är en allvarlig typ av brottslighet som kan förekomma i alla nära relationer. Våldet är alltid en kränkning av de utsattas mänskliga rättigheter. Det finns både våldsutsatta och våldsutövare i alla grupper av befolkningen. Alla stadens verksamheter ska arbeta kunskapsbaserat och icke-diskriminerande. Stadens verksamheter ska främja likabehandling och all verksamhet i staden ska genomsyras av ett inkluderande perspektiv. Göteborg ska vara en hållbar och jämlik stad och det stöd som erbjuds ska vara likvärdigt oavsett var i staden personen bor.

Lagbestämmelser

Kommunallagen (2017:725).

Socialtjänstlagen (2001:453).

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Brottsbalken (1962:700).

Diskrimineringslagen (2008:567).

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.

Koppling till andra styrande dokument

Styrdokument	Beslutande nämnd	DNR el beslutsdag
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Kommunfullmäktige	2020-11-12
Göteborgs stads folkhälsoprogram	Kommunfullmäktige	2013-06-13

Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026	Kommunfullmäktige	2018-01-18
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	Kommunfullmäktige	2020-04-16
Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer	Kommunfullmäktige	2016-10-13
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	Kommunfullmäktige	2016-06-02
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	Kommunfullmäktige	2017-01-26

Stödjande dokument

SOSFS 2014:4 ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer”.

SOSFS 2011:9 ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete”

Riktlinje

Arbetet mot våld i nära relationer ska grundas i

- Relevant lagstiftning
- Internationella konventioner
- Nationella föreskrifter och vägledningar
- Regionala överenskommelser
- Kommunala styrdokument
- Evidensbaserad praktik (EBP)

Enligt 2 kap. 3§ i kommunallagen ska kommuner och landsting behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Socialtjänstlagen 5 kap. 11 § tydliggör socialnämndens ansvar att stödja och hjälpa den som utsatts för brott.

Särskilda grupper som på grund av bristande observans riskerar att förbises är exempelvis personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Det krävs särskild kompetens både när det gäller stöd till den som utsätts för våld och förståelse för de sammanhang där sådant våld förekommer. Andra grupper för vilka stödinsatserna kan behöva utvecklas är barn, äldre personer, hbtq- personer, personer med funktionsnedsättning och personer med missbruksproblematik.

Nämnder och styrelser ska tydliggöra medarbetares roller, ansvar och uppdrag samt identifiera utvecklingsområden. Inom nämnden/styrelsen ska det finnas ett gemensamt synsätt när det gäller våld i nära relationer. Samverkan med andra myndigheter, mellan stadens verksamheter samt med ideella organisationer ska vara strukturerad för att fungera på övergripande nivå och i enskilda ärenden. Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för att samverkan fungerar.

Kvalitet

Förvaltningarna och bolagen ska ha beredskap för att upptäcka våld, även våld som förekommer bortom föreställningarna om vilka som utsätts och vilka som utsätter. För upptäckt och adekvat stöd krävs normmedvetenhet och ett inkluderande förhållningssätt.

Kunskapsbaserad verksamhet

Stadens arbete mot våld i nära relationer ska utgå från aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Kompetensutveckling inom området ska vara en kontinuerlig del av ordinarie arbetssätt och strukturer.

Kompetens

Alla medarbetare ska ha nödvändig kompetens och beredskap att tidigt upptäcka och bemöta personer som utsätts för våld eller utsätter andra för våld.

Helhetssyn och samordning

Riktlinjen utgår från att alla som berörs av våldet kan behöva hjälp. Om ett ärende handläggs på fler än en enhet måste det klargöras vilken enhet som ansvarar och följer upp när en person utsatts för våld alternativt utövat våld.

Definitioner

Stadens arbete ska omfatta alla typer av våld i nära relationer. Riktlinjen omfattar personer som utsätts för våld, personer som utövar våld i nära relationer samt barn som bevittnar våld eller som själva blir utsatta för våld.

Nära relationer

Riktlinjen utgår från definitionen av närstående i enlighet med Socialstyrelsens definition som anges i samband med den s.k. brottsofferparagrafen 5 kap.§ 11 socialtjänstlagen (SoL).

För att någon ska betraktas som närstående ska det finns en nära och förtroendefull relation mellan den som utövar våld och den som utsätts för brottet. Som närstående relation omfattas i riktlinjen även förtroende- eller beroenderelationer i professionen, till exempel i vård och omsorg. Vem som kan betraktas som närstående ska bedömas individuellt i samråd med den som är utsatt för våld och utifrån den enskildes levnadsförhållanden.

Våld

Våld i nära relationer rör sig ofta om upprepat våld och förekommer i partnerskap, familj, profession eller annan social kontext. Nedan följer exempel på hur våld i nära relationer kan utövas.

Fysiskt	knuffa, hålla fast, släpa, slå, dra i håret, beröva sömn, nypa, sparka, ta strypgrepp, hota med vapen eller tillhygge
Psykiskt	verbala kränkningar, kontroll av post och telefon, förnedring, isolering, utpressning, skambeläggande, hot, nedtryckande uttalanden, ”outa” (hänga ut), skada husdjur
Sexuellt	tvingas utföra eller bevittna sexuella handlingar hon/han/hen inte vill ha del i
Materiellt	hot om eller genom handling förstöra ägodelar, slänga saker som personen tycker om
Ekonomiskt	stöld av pengar, stöld av ägodelar, inte ha egna pengar, inte ha insyn i den gemensamma ekonomin, tvingas skriva på papper/uppge bankkoder, ekonomisk utpressning
Försummelse	exempelvis medvetet felaktig medicinering, bristande hygien, lämna utan tillsyn, försvåra istället för att underlätta exempelvis kommunikation

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024–2027

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► **Plan**

Göteborgs Stads styrsystem

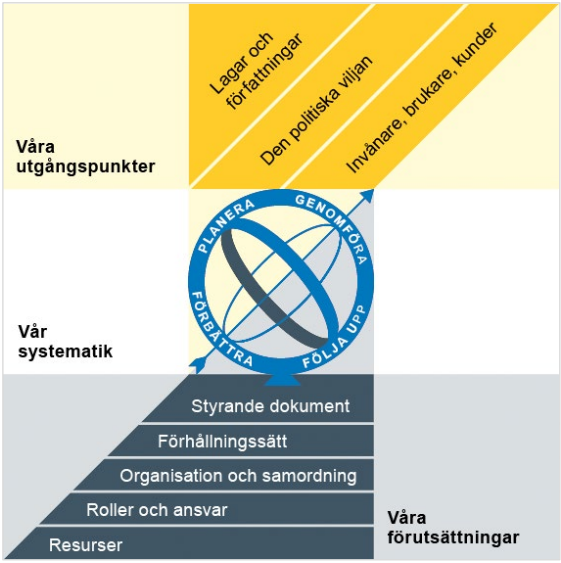

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

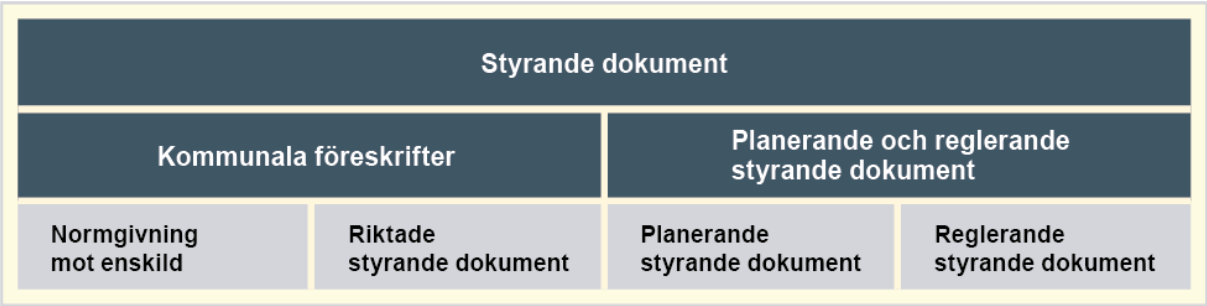

Dokumentnamn: Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024–2027

Beslutad av:	**Gäller för:**	**Ärendenummer:**	**Datum och paragraf för beslutet:**
[Nämnd/styrelse/befattning]	Göteborgs Stads nämnder och styrelser	[Nummer]	[Text]
Dokumentsort:	**Giltighetstid:**	**Senast reviderad:**	**Dokumentansvarig:**
Plan	2024–2027	[Datum]	[Funktion]

Bilagor:
Bilaga 1. Internationella styrdokument som denna plan har utgångspunkt i
Bilaga 2.Planens koppling till andra styrande dokument i Göteborgs Stad
Bilaga 3. Stödjande dokument

Innehåll

Inledning 5
Syftet med denna plan 5
Vem omfattas av planen 5
Giltighetstid 5
Bakgrund 5
Koppling till andra styrande dokument 5
Koppling till Göteborgs Stads styrande dokument 6
Stödjande dokument 7
Genomförande av denna plan 7
Uppföljning av denna plan 8
Utgångspunkter för planen 9
Konventioner, lagstiftning och den nationella jämställdhetspolitiken 9
Internationella styrdokument 9
Nationella styrdokument och lagstiftning 9
Definition av våld i nära relation 11
Våldets olika uttryck 11
Analysera och identifiera målgruppens behov 12
Planen 13
Mål och aktiviteter 14
Ansvar för planens aktiviteter 15
Läsanvisning 16
Mål 1. Göteborgs Stad arbetar för att förhindra att våld i nära relationer uppkommer och upprepas 16

Mål 2. Göteborgs Stad tillgodoser behov av stöd och skydd hos barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov..... 20
Barn som utsätts för eller bevittnar våld av eller mot föräldrar och andra närstående 20
Våld i ungas parrelationer..... 20
Mål 3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd utifrån den enskildes behov 23
Mål 4. Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer är av god kvalitet... 24
Indikatorer..... 27
Referenser..... 33
Bilaga 1..... 34
Internationella styrdokument som denna plan har utgångspunkt i 34
Bilaga 2..... 35
Planens koppling till andra styrande dokument i Göteborgs Stad 35
Bilaga 3..... 40
Stödjande dokument 40

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med planen är att stärka utvecklingen av Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer, för att uppnå målet att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Planen är ett stöd för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete mot våld i nära relationer och utgör en grund för samverkan inom staden i frågor som rör våld i nära relationer.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för samtliga nämnder och styrelser i staden, i olika omfattning. Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden berörs av flest av planens aktiviteter. Övriga nämnder och styrelser berörs endast av någon eller ett par aktiviteter.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2024–2027.

Bakgrund

Kommunstyrelsen gav Social resursnämnd (enligt beslut 2018-05-23 § 492) i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018 (med förlängd giltighetstid till och med 2019), samt att lämna förslag på ny plan. Förslaget till ny plan återremitterades av kommunstyrelsen i augusti 2021 till socialnämnden Centrum. Vid framtagandet av förslaget till ny plan mot våld i nära relationer har de brister som identifierats i uppföljningen av den tidigare planen[1] och i stadsrevisionens granskning 2018[2], samt stadsledningskontorets uppföljningsrapport[3] därtill, beaktats.

Planen har tagits fram i dialog med nyckelpersoner och baseras på utvecklingsområden som har identifierats i uppföljningen av föregående plan, andra kartläggningar och granskningar.

Koppling till andra styrande dokument

Planens övergripande mål är att ingen ska utsättas för våld i nära relation. Planen har liksom stadens arbete mot våld i nära relationer sin utgångspunkt i internationella konventioner, svensk lagstiftning och den nationella jämställdhetspolitiken.

[1] Social resursnämnd 2019-08-26 § 200
[2] Kommunfullmäktige 2018-12-20 § 3
[3] Kommunfullmäktige 2019-06-11 § 14

Planen behöver också förhålla sig till lokala utgångspunkter som exempelvis Göteborgs Stads budget och andra styrande dokument. Nedan följer de lokala styrdokument som ligger till grund för planen. Lagstiftning samt nationella och internationella styrande dokument som utgör utgångspunkter för planen beskrivs i kapitlet om utgångspunkter.

Koppling till Göteborgs Stads styrande dokument

Planen knyter an till stadens arbete för att främja mänskliga rättigheter, jämställdhet och jämlikhet. I Göteborgs Stad finns ett antal program och planer som ger riktning för arbetet med mänskliga rättigheter, jämlikhet, folkhälsa, trygghet, förebyggande arbete och frihet från våld. Denna plan ska ses som ett komplement till dem. Nedan listas de antagna program och planer som i störst omfattning angränsar till denna plan. I bilaga 2 framgår respektive programs och plans anknytning till området våld i nära relationer. Vissa dokuments giltighetstid sträcker sig endast till 2023 men finns med då en översyn pågår i syfte att ta fram ett förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området. Dessa dokument är märkta med en asterix.[4]

Styrande dokument	**Fastställare/ Beslut**	**Giltighet**	**Diarie-nummer**
*Göteborgs Stads plan för jämställdhet	KF 2019-01-31	2019–2023	0445/14
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF 2018-01-18	2018–2026	0327/17
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	KF 2020-04-16	2019–2022[5]	1028/19
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck[6]	KF 2019-11-21	2020–2023	1316/17
Göteborg Stads plan mot hemlöshet	KF 2020-04-16	2020–2022[7]	1411/19
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	KF 2017-01-26	2017–2023[8]	1407/14
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2019-05-23	2019–2022[9]	0110/18

[4] KF gav 2022-10-27 § 34 kommunstyrelsen i uppdrag att i enlighet med den inriktning som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande anpassa program och planer inom området mänskliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området.
[5] Planens giltighetstid har förlängts enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20
[6] Planen är giltig tills vidare enligt beslut i KS 2023-02-08 § 103
[7] Planens giltighetstid har förlängts enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20. Planen är ett pågående ärende om förlängning i KS.
[8] Ny plan är under framtagande enligt beslut i KF 2023-05-25 § 6, punkt 2.
[9] Planens giltighetstid har förlängts enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	KF 2020-11-12	2021–2026	0759/19
Strategisk plan för suicidprevention	KF 2014-10-09	Ej tids-bestämd	Dnr 0576/13
*Handlingsplan för arbetet med finskt förvaltningsområde	KF 2020-09-10	2020–2023	Dnr 1223/19
*Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor	KS 2014-10-01	2020–2023	Dnr 1221/11
Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende	KF 2017-09-14	2018–2022[10]	Dnr 1344/14
Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program	KF 2022-06-16	2022–2026	Dnr 0355/20
Göteborgs Stads barnrättsplan	KF 2022-06-09	2022–2024	Dnr 1109/20

Stödjande dokument

Planen är indelad i fyra målområden. I bilaga 3 finns olika vägledningar och rapporter som kan fungera stödjande i arbetet för att nå målen.

Genomförande av denna plan

Varje nämnd och styrelse ansvarar för implementeringen av planen i den egna organisationen samt för genomförandet av de aktiviteter som nämnden eller styrelsen ansvarar för. Vid vissa aktiviteter som berör flera nämnder och styrelser har en eller två nämnder ålagts ett samordningsansvar. Socialnämnden Centrum har i uppdrag att på en övergripande nivå säkerställa att samverkan och samordning sker mellan berörda nämnder och bolag.

[10] Planens giltighetstid har förlängts enligt beslut i KF 2023-01-26 §20

Uppföljning av denna plan

Socialnämnden Centrum ansvarar för en samlad uppföljning av planen för hela staden och ska rapportera resultatet av uppföljningen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. De styrelser och nämnder som har ansvar för aktiviteterna i planen ska samverka med socialnämnden Centrum i uppföljningen. Uppföljningen kommer att ske med hjälp av kvalitativ uppföljning och de indikatorer som är angivna i planen[11]. Indikatorerna syftar till att mäta om planens aktiviteter har bidragit till att nå uppsatta mål. Förutom indikatorer åtföljs målen även av nyckeltal. Nyckeltalen kan säga något om verksamheten och arbetssätten inom målområdet, men de kan inte i sig självt indikera utveckling av målen, det kräver en samlad analys. Den kvalitativa delen av uppföljningen kommer vara särskilt viktig för att följa upp hur planen har bidragit till förbättrade insatser och stöd till särskilt utsatta grupper. Uppföljning av angränsande planer och program kommer också att ligga till grund för analys av måluppfyllelse för planen.

Efter två år kommer en första processuppföljning av planen att genomföras av socialnämnden Centrum för att följa status på implementeringen och genomförandet av aktiviteterna och hur nämnder och styrelser har integrerat jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet i genomförandet av planen. Under planperiodens sista år görs en samlad process- och resultatuppföljning i förhållande till planens samtliga mål, genomförande av aktiviteter och arbetet med jämställdhets- och jämlikhetsintegrering. Uppföljningen ger vägledning till stadens framtida arbete mot våld i nära relationer.

[11] En del indikatorer saknar ett nuvärde. Anledningen till att det saknas är för att dessa indikatorer är nya och i dagsläget saknar befintliga data. Ett nuvärde kommer att inhämtas vid deluppföljningen som sker två år in i planperioden.

Utgångspunkter för planen

Frihet från våld i nära relation är en mänsklig rättighet. Göteborg ska vara en trygg, säker och jämlik stad och verka för att skapa likvärdiga livsvillkor för alla som bor, vistas och verkar här. Staden behöver utveckla arbetet med att förebygga och upptäcka våld samt ge individanpassat skydd och stöd till alla oavsett bakgrund och förutsättningar. Planens övergripande mål är att ingen ska utsättas för våld i nära relationer och såväl planen, som stadens arbete mot våld i nära relationer, har sin utgångspunkt i internationella konventioner, svensk lagstiftning och den nationella jämställdhetspolitiken. Arbetet med planen ska genomföras med hänsyn till olika individers behov och bidra till likvärdiga insatser. Stadens arbete ska omfatta såväl de som utsätts som de som utsätter närstående för våld i nära relation, både vuxna och barn.

Konventioner, lagstiftning och den nationella jämställdhetspolitiken

Internationella styrdokument

- *FN-konventioner*
    - *Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna* (1948)
    - *Konventionen om barnets rättigheter - Barnkonventionen* (1989)
    - *Kvinnokonventionen – CEDAW* (1979)
    - *Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* (2006)
- *Istanbulkonventionen eller Europarådets konvention om avskaffande av våld mot kvinnor och våld i hemmet* (2011)
- *Agenda 2030*

De internationella styrdokumenten beskrivs närmare i bilaga 1.

Nationella styrdokument och lagstiftning

Den nationella jämställdhetspolitiken

Enligt regeringen ska jämställdhetspolitiken syfta till att förändra de strukturella och ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män som innebär att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp i samhället. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Enligt det sjätte delmålet ska mäns våld mot kvinnor upphöra och särskilt fokus är på våldspreventivt arbete. Som en del i arbetet med att uppnå det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet har en tioårig nationell strategi (2017–2026) för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor tagits fram. Regeringen har även lanserat ett åtgärdsprogram med 99 åtgärder (2021–2023) för att uppnå målet att våldet ska upphöra. I åtgärdsprogrammet belyses särskild sårbarhet bland annat i form av äldres utsatthet för våld, personer med funktionsnedsättnings utsatthet för våld och hbtqi-personers utsatthet för våld.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen är central i arbetet med våld i nära relationer och reglerar flera verksamheters skyldigheter i arbetet. Lagen anger att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet, samt att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Varje socialnämnd har ett generellt ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Detta inkluderar olika former av stöd till våldsutsatta personer och barn som utsätts för eller bevittnar våld, vilka nämns särskilt i 5 kap. 11§. Där står också att socialnämnden särskilt ska beakta att kvinnor som har varit utsatta för våld från närstående kan vara i behov av stöd och hjälp.

Sedan 2021 har socialnämnden även ett ansvar att verka för att den som utsätter närstående för våld eller andra övergrepp ska förändra sitt beteende, vilket anges i 5 kap. 11a §. Hänsyn ska alltid tas till säkerheten för den eller de som har utsatts för våld eller övergrepp och dennes närstående.

Ett antal yrkeskategorier som till exempel medarbetare inom förskola, skola, skolhälsovård och socialtjänst är enligt socialtjänstlagen skyldiga att genast anmäla till socialnämnden, om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Brottsbalken

Den 1 juli 2021 infördes barnfridsbrottet i 4 kap. 3 § brottsbalken (BrB). Syftet är att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar vissa brott mellan närstående, eftersom dessa barn enligt forskning löper ökad risk att drabbas av både psykisk och fysisk ohälsa. Bevittna innebär i barnfridsbrottet att barnet ska ha sett eller hört de väsentliga delarna av brottet. Det finns inget krav på att barnet förstår att det som händer utgör ett brott eller att barnet kan ge uttryck för sin upplevelse.

Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Sedan 1 juli 2023 har kommunerna ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete, däribland arbete för att förebygga våld i nära relationer. Enligt lagen om kommuners ansvar för förebyggande arbete ska kommunen kartlägga brottsligheten och dess konsekvenser inom sitt geografiska område samt analysera lägesbilden. En åtgärdsplan ska tas fram utifrån lägesbilden. Kommunen ska samordna det brottsförebyggande arbetet inom sitt geografiska område, genom att ingå överenskommelser med relevanta aktörer. Varje kommun ska också ha en samordnande funktion för brottsförebyggande frågor.[12]

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, HSLF-FS 2022:39

Föreskrifterna syftar bland annat till att höja kvaliteten i socialnämnders och vårdgivares arbete på området våld i nära relationer. Det handlar om att förbättra skyddet och stödet till våldsutsatta vuxna och barn och barn som har bevittnat våld, samt för socialnämnden att utveckla arbetet med personer som utsätter närstående för våld. Fokus för den sistnämnda målgruppen är att de ska förändra sitt beteende och upphöra med våldsutövningen. Författningen innehåller också bestämmelser om bland annat att

[12] Prop. 2022/23:43, *Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*

fastställa rutiner för att upptäcka våldsutsatthet och att beakta behov av vård och stöd hos våldsutsatta, vilket gäller både socialnämnder och vårdgivare. Socialnämnden ska också vid behov kontinuerligt utföra riskbedömningar avseende risken för fortsatt och eskalerande våld.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022, Lgr 22 och Läroplan för gymnasiet, Gy11

Läroplanerna för grundskola, förskoleklass, fritidshem och gymnasium har delvis nytt innehåll från och med hösten 2022. Bland annat har de delar som rör undervisning om sexualitet och samlevnad ändrats. Ämnet som tidigare hette sex och samlevnad har nu bytt namn till sexualitet, samtycke och relationer. Ämnet ska nu bland annat bidra till förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av samtycke, samt omfatta kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Intolerans, förtryck och våld, till exempel hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Enligt det nya innehållet är skolans mål att varje elev ska respektera andras egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet.

Definition av våld i nära relation

Definitionen av begreppet *våld i nära relation* utgår i denna plan från Socialstyrelsens definition[13].

Begreppet ”närstående” är könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om anhöriga som partners, föräldrar, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra närstående som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till, exempelvis förtroende- eller beroenderelationer mellan en yrkesutövare och en brukare inom vård och omsorg. Bedömningen av vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet.

Våld i nära relationer kan vara misshandel och andra grova övergrepp såväl som handlingar som enligt rådande lagstiftning inte definieras som brott, men som kan ingå i ett mönster av utsatthet. Det kan också handla om frånvaro av handlingar, försummelse, vilket främst drabbar äldre personer eller personer med fysiska eller kognitiva funktionsnedsättningar. Nedan följer våldets olika uttryck och exempel på hur det kan utövas.

Våldets olika uttryck[14]

- **Psykiskt våld** kan handla om hot, tvång, trakasserier, glåpord och förlöjliganden. Den våldsutsatta kan också utsättas för kontroll, social isolering och begränsningar.

[13] *Våld i nära relationer. Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården* (2023), Socialstyrelsen
[14] Listan är hämtad i *Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Ett utbildningsmaterial* (2021), Socialstyrelsen

- **Fysiskt våld** kan bestå av att våldsutövaren knuffar, skakar, biter, river, håller fast, men också av örfilar, knytnävsslag, slag med tillhyggen, knivstick, sparkar och stryptag.
- **Sexuellt våld** kan innebära olika former av sexuellt påtvingade handlingar som att tvinga den utsatta att se på pornografi, samlag utan samtycke, sexuella trakasserier och användning av ett sexuellt kränkande språk.
- **Latent våld** innebär att den utsatta lever med en ständig rädsla eller oro för våld. Våldet kan vara ilska eller aggressivitet som visar sig i förövarens kroppshållning och kroppsuttryck, som upplevs som hot.
- **Försummelse** kan exempelvis vara att den utsatta inte får den hjälp med mat, medicin eller hygien som hen behöver. Den utsatta kan förvägras hjälp till exempel med att komma ur sängen, få för lite, för mycket eller felaktig medicin.
- **Materiellt våld** kan innebära förstörelse eller stöld av den utsattas personliga tillhörigheter, bohag, värdesaker med mera.
- **Ekonomiskt våld** kan uttryckas genom ekonomiska hot, begränsningar av gemensamma ekonomiska tillgångar eller genom att tvinga någon att utföra ekonomiska olagligheter. Exempel är kontroll, så att partnern inte själv får tillgång till eller får bestämma över ekonomin, att gemensamma tillgångar undanhålls eller förhindra någon att arbeta eller delta i insatser som kan leda till egen försörjning.
- **Digitalt våld** kan vara att övervaka sociala medier, sprida privata/sexuella bilder, ladda ner applikation på mobilen som gör att våldsutövaren vet var den utsatta befinner sig samt att skicka hotfulla meddelanden.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck** uttrycks genom fysiskt, psykiskt och sexuellt våld samt kontrollerande beteende. Våldet sanktioneras kollektivt och utövas ofta av fler än en person. Denna plan omfattar inte hedersrelaterat våld och förtryck eftersom Göteborgs Stad har en särskild plan för det området.

Analysera och identifiera målgruppens behov

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska nämnder och bolagsstyrelser tillämpa en jämlikhets- och jämställdhetsintegrerad planerings-, budget- och uppföljningsprocess för att värna lika rättigheter och möjligheter ur ett invånarperspektiv. (2 kap § 12). I arbetet med planen betyder det i praktiken att samtliga berörda nämnder och bolag inom Göteborgs Stad förväntas att systematiskt och löpande analysera målgruppens behov utifrån ett normkritiskt[15] perspektiv.

Vissa personer påverkas av faktorer som gör dem mer sårbara för att utsättas för våld från närstående. Faktorer som innebär en särskild utsatthet är bland annat isolering och ensamhet, att vara socialt, ekonomiskt, kognitivt och eller praktiskt beroende av sin omgivning för att klara vardagen och att leva i en hederskontext. Grupper som ofta lever under sådana omständigheter är bland annat, men inte enbart, kvinnor i missbruk, personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och äldre personer. I detta sammanhang är det viktigt att komma ihåg att utöver familjemedlemmar och andra anhöriga kan även personer som möter den enskilde i sin yrkesutövning vara

[15] Normkritik är synliggörande och ifrågasättande av normer och invanda föreställningar.

våldsutövare. Det kan exempelvis vara inom vård och omsorg, om den som utsätts kan förväntas ha en nära och förtroendefull relation till personen. Det är angeläget att vara medveten om eventuella stereotypa föreställningar om vem som kan vara våldsutsatt respektive våldsutövare, för att inte missa våldsutsatthet eller utövande som avviker från den stereotypa bilden.

Nationella såväl som lokala kartläggningar, studier och rapporter[16] visar att samhällets stöd till vissa särskilt utsatta grupper är otillräckligt. Detta gäller exempelvis för hbtqi-personer, äldre, personer med kognitiva eller fysiska funktionsnedsättningar, personer i missbruk och personer med migrationsbakgrund.

I planens aktiviteter specificeras inte åtgärder för särskilt sårbara grupper. Kunskapen om sårbarhetsfaktorer behöver finnas i alla verksamheter och tillämpas i mötet med de individer som verksamheten möter. Stadens nämnder och bolag behöver synliggöra behoven hos målgrupperna och anpassa arbetet för att tillgodose behovet hos utsatta grupper.

Varje nämnd och bolag behöver kontinuerligt identifiera utsatta grupper och anpassa verksamheten för att ge rätt stöd. Verksamheterna behöver ha arbetssätt för att systematiskt synliggöra och tillgodose behoven hos vuxna och barn som utsätts för eller utsätter närstående för våld. På så sätt ökar jämställdhets- och jämlikhetsintegreringen förutsättningarna för att inga utsatta grupper exkluderas och att verksamheterna är flexibla när utsattheten förändras.

För att kunna synliggöra behoven hos dem som utsätts för våld behöver verksamheten ha kunskaper om att göra behovsanalyser, om normkritik och om våld i nära relationer. Kunskapen om målgruppens behov kan inhämtas genom kvantitativa och kvalitativa metoder och varje verksamhet avgör utifrån sin situation vad som krävs. Kunskapen behöver sedan kopplas till den interna planerings-, budget- och uppföljningsprocessen. Det ska ske som en del av den ordinarie verksamheten.

Planen

Varje år utsätts ett stort antal människor för våld från närstående i Sverige. Våldet förekommer i alla typer av parrelationer och i andra typer av nära relationer och är alltid en kränkning av de utsattas mänskliga rättigheter. Både kvinnor, män och personer med annan könsidentitet kan vara utsatta, liksom att de själva kan utsätta närstående. Totalt sett visar undersökningar att ungefär var femte person har utsatts för någon form av våld i nära relation någon gång i livet. Drygt 25 procent av alla kvinnor och 17 procent av männen har utsatts. Transpersoner är enligt studier mer utsatta för våld från nuvarande eller tidigare partners. Vissa studier visar att 80 procent har blivit utsatta för fysiskt eller psykiskt våld och runt 30 procent för sexuellt våld i en relation[17]. I en studie av Stiftelsen Allmänna Barnhuset år 2022 uppgav 29 procent av ungdomarna i årskurs nio att de utsatts för våld av en förälder. Då inkluderades fysiskt, psykiskt och sexuellt våld samt att uppleva våld mellan föräldrarna. 14 procent uppgav att de utsatts för våld i en egen

[16] Se bilaga 3
[17] *Kunskap och erfarenheter av arbete med våldsutsatta hbtq-personer. Ett kunskapsstöd från RFSL stödmottagning* (2018), RFSL

parrelation och där var ungdomar med icke-binär könsidentitet mest utsatta (19%), följt av flickor (17%) medan pojkarna var utsatta i lägst grad (11%).[18]När det handlar om att utsättas för allvarligt fysiskt, inklusive dödligt, våld i parrelationer är kvinnor tydligt överrepresenterade jämfört med män. Det är också betydligt vanligare att kvinnor blir upprepat utsatta, både för fysiskt och psykiskt våld.[19]

Våld i nära relationer är därför ett omfattande folkhälsoproblem som många aktörer behöver arbeta mot tillsammans. Göteborgs Stad har antagit denna plan mot våld i nära relationer, som ska fungera som en sammanhållande struktur för stadens arbete. I planen finns aktiviteter och indikatorer för arbetet, för att tydliggöra olika nämnders och styrelsers ansvar och möjliggöra uppföljning av arbetet. Stadens arbete mot våld i nära relationer ska ske både i form av stöd och skydd till våldsutsatta invånare och stöd till våldsutövare för att förändra sitt beteende, samt, ur ett arbetsgivarperspektiv, när medarbetare i staden är utsatta.

Mål och aktiviteter

Planen består av fyra mål som på lång sikt ska bidra till det övergripande målet att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. De är:

1. Göteborgs Stad arbetar för att förhindra att våld i nära relationer uppkommer och upprepas.
2. Göteborgs Stad tillgodoser behov av skydd och stöd hos barn och unga som har utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov.
3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av skydd och stöd utifrån den enskildes behov.
4. Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer är av god kvalitet.

[18] *Våld mot barn 2022. En nationell kartläggning* (2023), Stiftelsen Allmänna Barnhuset
[19] *Brott i nära relationer. En kartläggning.* Rapport 2014:8. (2014), Brå

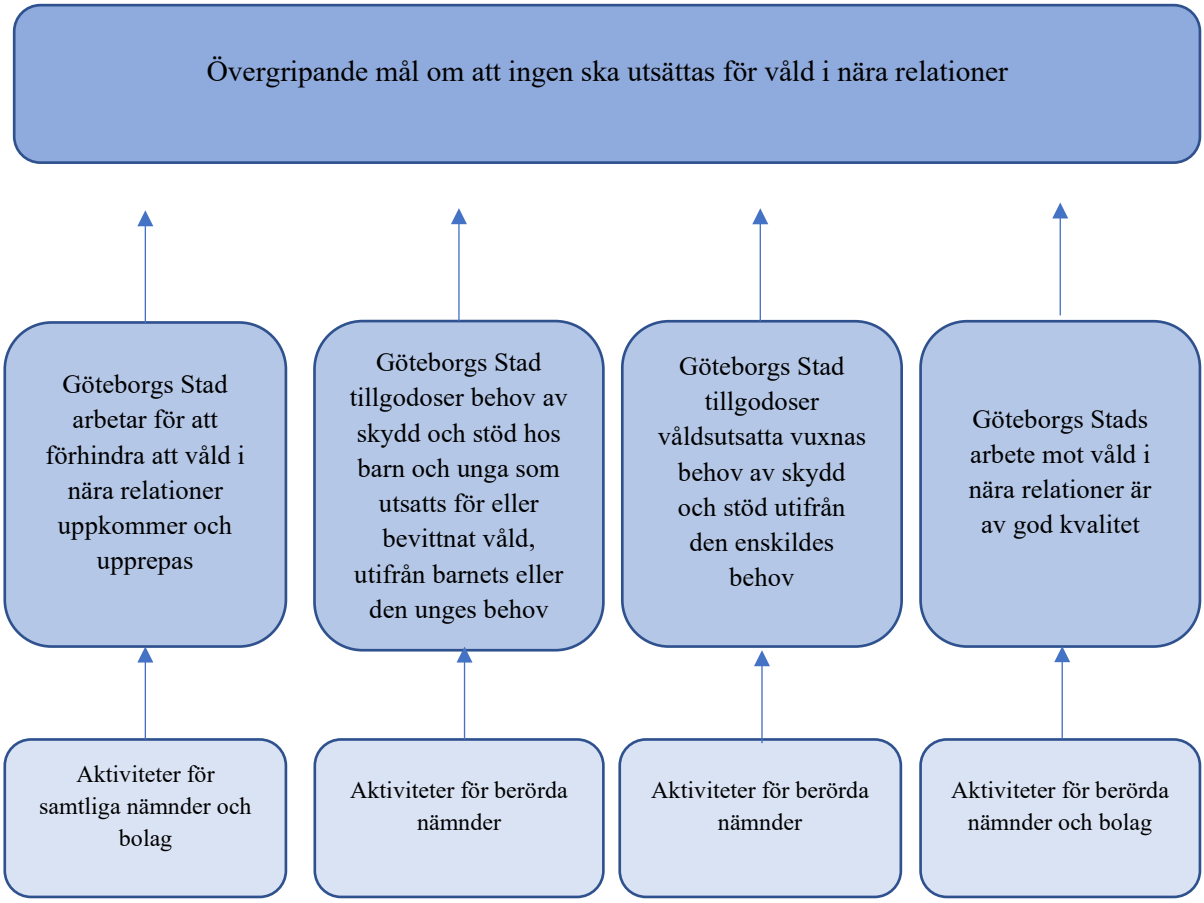

Ansvar för planens aktiviteter

Ansvarig: För varje aktivitet anges ansvariga nämnder och styrelser. Den ansvariga nämnden eller styrelsen ska samråda med och aktivt söka samverkan med andra nämnder och styrelser som berörs av nämndens eller styrelsens beslut och ageranden. I de fall ett ansvar utdelas till samtliga nämnder och styrelser medför det ett ansvar att se över sin egen verksamhet och identifiera på vilket sätt respektive nämnd och styrelse kan genomföra aktiviteten och på så sätt bidra till måluppfyllelse. En ansvarig nämnd eller styrelse ska aktivt bidra till uppföljningen av aktiviteten och målet. Ansvaret för en aktivitet kan vara olika långtgående för olika berörda nämnder och bolag, och lagstiftning och föreskrifter gäller alltid före denna plan. Till exempel i aktivitet 2.4 har socialtjänsten enligt lag ett mer långtgående ansvar för stöd till barn som har utsatts för eller bevittnat våld på lång sikt än elevhälsan, även om båda berörs av aktiviteten.

Samordningsansvar: För en del aktiviteter har en nämnd ålagts ett samordningsansvar. Vad samordningsansvaret innebär kan variera och behöver anpassas utifrån den angivna aktiviteten. Det kan exempelvis handla om att ta fram utbildningsmaterial, tillhandahålla gemensamma utbildningsinsatser eller samordning av en arbetsgrupp. Det kan även innebära att identifiera om det krävs ytterligare styrning inom området och i så fall i vilken form.

Samordningsansvaret innebär inte att ta över ansvaret för övriga nämnder och styrelser. Ett samordningsansvar innebär inte heller ett övertagande av andra nämnders eller styrelsers ansvarsområden enligt reglemente, andra styrande dokument eller lagstiftning.

Aktivitet	Målgrupp	Ansvarig och samordningsansvar	Genomförande
Vad som ska göras.	Den som aktiviteten riktar sig till.	Ansvarig: Den som har ansvar för att aktiviteten genomförs. Samordningsansvar: Den nämnd eller styrelse som ansvarar för att på en övergripande nivå hålla samman arbetet inom aktiviteten när flera nämnder och styrelser berörs.	När aktiviteten ska genomföras.

Läsanvisning

Varje målavsnitt börjar med en beskrivande del för att sätta mål och aktiviteter i sitt sammanhang. Därefter följer en struktur bestående av:

Mål 1. Göteborgs Stad arbetar för att förhindra att våld i nära relationer uppkommer och upprepas

Det finns flera olika sätt att definiera våldsprevention. I en svensk kontext används ofta en uppdelning i tre inriktningar. Universell prevention som avser generella insatser för breda grupper i befolkningen. Selektiv prevention som avser riktade insatser för avgränsade grupper, till exempel kända riskgrupper. Indikerad prevention som avser behandlande insatser.

Staden har ett antal främjande och förebyggande aktiviteter av framför allt universell karaktär i andra nämnda planer (se matris bilaga 2). Det kan handla om arbete inom förskola, grundskola, gymnasium och idrottsverksamheter. Det kan gälla tidiga insatser med familjecentrerat arbete och föräldrastöd, men också arbete med genus och normer eller förebyggande arbete mot trakasserier, sexism och kränkande behandling. De förebyggande aktiviteterna i denna plan på den universella nivån kompletterar de andra planerna. De är avgränsade till att framför allt omfatta kompetensutvecklingsinsatser för att öka medvetenheten om våld i nära relationer, normernas betydelse för våldets uppkomst samt att förhindra att våld upprepas.

Denna plans övergripande mål är att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Staden behöver arbeta mot detta mål både gentemot stadens invånare och utifrån sin roll som arbetsgivare. Som arbetsgivare behöver staden ta ansvar för och utveckla sitt arbete för att upptäcka och stödja medarbetare som är våldsutsatta eller lever med konsekvenser av våld (Aktivitet 1:1). Stadens verksamheter möter och når många av stadens invånare. Genom att chefer och medarbetare uppmärksammar, sprider information och reagerar vid

oro om våld nås många som bor och vistas i staden. Det behöver ske utifrån respektive verksamhets förutsättningar och möjligheter. Det viktiga är att samtliga av stadens verksamheter känner ett gemensamt ansvar och gör sin del för att bidra till att ingen av stadens invånare ska behöva leva i en relation med våld. För att upptäcka våld som förekommer bortom de stereotypa föreställningarna om vem som är våldsutsatt och vem som är våldsutövare behöver det finnas en medvetenhet om sådana föreställningar hos stadens medarbetare (Aktivitet 1:2). För att kunna genomföra detta krävs kunskap. Det handlar både om kunskap om tidigt främjande och förebyggande insatser som riktar sig till barn och unga, och om kunskap att kunna se tecken på våldsutsatthet och att våga fråga vid oro. Kunskapen om tidigt främjande och förebyggande insatser kan bidra till att förändra destruktiva maskulinitetsnormer och stereotypa föreställningar om kön och sexualitet. Kunskap om våldets mekanismer, risk- och skyddsfaktorer och om vilken hjälp som finns att få kan öka sannolikheten att medarbetare känner igen tecken och vågar fråga om någon utsatts. Sannolikheten kan öka att personer agerar, både förebyggande och vid våldshändelser om vi pratar mer om orsaker till våld och vad vi kan göra som enskilda personer (Aktivitet 1:3).

Att använda arbetssätt och metoder som har fokus på normer och värderingar kan verka främjande och förebyggande mot våld. Skolväsendet är en viktig aktör i det våldsförebyggande arbetet och det är viktigt att arbetet genomsyrar hela utbildningskedjan. Det pågår redan ett antal insatser inom området, ett exempel är de våldsförebyggande insatser som prövas på ett antal grundskolor i staden ihop med organisationen MÄN. Liknande systematiska arbetssätt kan utvecklas och användas på fler områden inom skolväsendet. Kunskap handlar också om att skapa förutsättningar för särskilt sårbara eller riskutsatta individer att ha trygga nära relationer utan våld. Stadens socialtjänstverksamheter som riktar sig till äldre och personer med funktionsnedsättning kan möjliggöra att individer får kunskap om våld i nära relationer och stärka individer att kunna säga nej till destruktiva relationer. Det kan göras genom att använda metoder som till exempel ”Viktig Intressant person” (V.I.P), ”Något har hänt”, föreläsningar och workshops om våld i nära relationer (Aktivitet 1:4).

Socialtjänsten ansvarar för att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp förändrar sitt beteende. Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) anger att socialtjänsten ska ha fastställda rutiner för när och hur verksamheten ska ställa frågor vid tecken på utsatthet för våld eller våldsutövande. Det är upp till varje socialnämnd att avgöra när och hur frågorna ska ställas, utifrån hur verksamheten ser ut. Det ska vara tydligt för verksamheterna hur de ska agera vid indikation på att en enskild kan vara våldsutövare (Aktivitet 1:5).

Vuxna och barn som utövar våld finns i alla grupper i vårt samhälle. Staden behöver utveckla arbetet för att upptäcka våldet och för att kunna erbjuda insatser till dessa personer. Verksamheterna behöver också vara observanta på att personer som är utsatta för våld också kan utöva våld. Vid motivationshöjande arbete med våldsutövare kan samtalsmetoder som ”Möta personer med våldsproblematik” (MPV) eller ”Motiverande Intervju” (MI) användas. Det bör vara en låg tröskel till insatser riktade mot enskilda. Information om våldsutövande och stödinsatser ska vara tillgängligt för alla. Det kan också finnas skäl att utreda stödbehovet hos personer som utövar våld och bevilja stöd enligt biståndsbeslut. Ny lagstiftning inom området ställer utökade krav på socialtjänsten att arbeta med våldsutövare och att verka för att den

som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp att ändra sitt beteende. Berörda nämnder behöver identifiera och vid behov utöka befintliga insatser och metoder inom staden riktade mot våldsutövare. Det bör ske i dialog med relevanta organisationer i civilsamhället. Staden behöver tillvarata bästa tillgängliga kunskap samt säkerställa ett likvärdigt bemötande (Aktivitet 1:6).

Berörda verksamheter i staden ska arbeta för att nå ut med information om vilka resurser som finns tillgängliga inom kommunal regi. Det behöver ske utifrån respektive uppdrag. Socialnämndernas verksamheter har ett särskilt ansvar att nå ut då det främst är deras resurser som behöver bli kända hos målgruppen. Övriga nämnder har dock ett viktigt uppdrag som kanal för informationen om socialnämndernas verksamheter, då de dels möter en stor andel av stadens invånare, dels möter många som inte har kontakt med socialförvaltningarna. Aktiviteten handlar om att informera de personer som mer sällan kommer i kontakt med stadens verksamheter om vilket stöd som finns, hur våld i nära relation tar sig uttryck, och om socialtjänstens ansvar att erbjuda stöd. Ett exempel kan vara att informera om budget och skuldrådgivning och hur den enskilde går till väga för att komma i kontakt med verksamheten, för att öka förutsättningarna för den enskilde som blivit utsatt för ekonomiskt våld att få återhämtning och bli självständig. Ytterligare ett exempel är att våldsutsatta får information om Stödcentrum för brottsutsatta, som kan erbjuda samtalsstöd. Aktiviteten syftar att nå även de särskilt utsatta grupper som kan vara svåra att nå, det kan då handla om att rikta särskilt anpassad information om vilka stödinsatser som erbjuds och vilka resurser som finns inom stadens verksamheter (Aktivitet 1:7).

Aktivitet		**Målgrupp**	**Ansvarig**	**Genomförande**
1:1	Ta fram en stadenövergripande rutin för hur staden som arbetsgivare ska upptäcka och stödja medarbetare som lever med VINR	Chefer och medarbetare i Göteborgs Stad	Kommunstyrelsen	Under planperioden, färdigställt 2024
1:2	Alla stadens verksamheter ska informera, uppmärksamma och reagera vid oro om våldsutsatthet	Chefer och medarbetare	Samtliga nämnder och styrelser Samordningsansvar: Socialnämnd Centrum	Under planperioden, påbörjas under 2024
1:3	Kunskapshöjande insatser för att förebygga våld i nära relationer i staden	Chefer och medarbetare	Samtliga nämnder och styrelser Samordningsansvar: Socialnämnden Centrum	Under planperioden

1:4	Utveckla arbetssätt och metoder med fokus på integritet, värderingar och frihet från våld	Medarbetare och chefer som möter äldre, personer med funktionsnedsättning samt barn och elever inom förskola, grundskola och gymnasium	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden Samordning socialnämnderna: Nämnden för funktionsstöd Samordning utbildningsnämnderna: Grundskolenämnden	Under planperioden
1:5	Säkerställ att det finns rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutövning	Chefer och medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Under planperioden, påbörjas under 2024
1:6	Identifiera befintliga insatser och metoder som används i staden riktade mot våldsutövaren och vid behov utöka med fler	Chefer och medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Samordningsansvar: Socialnämnden Centrum	Under planperioden
1:7	Sprida information om stadens resurser i syfte att nå barn, unga, vuxna och äldre som inte kommer i kontakt med stadens egna stödverksamheter	Medarbetare och chefer som möter stadens invånare och brukare	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden Samordningsansvar: Socialnämnden Centrum	Under planperioden

Mål 2. Göteborgs Stad tillgodoser behov av stöd och skydd hos barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov

Barn och unga kan uppleva våld i nära relationer dels i form av att föräldrar eller andra närstående utsätter dem eller varandra, dels genom att själva utsättas för eller utöva våld i egna parrelationer. Unga personer mellan 18 och 20 år ingår under målområde 2 då de befinner sig i gränslandet mellan barn och vuxen.

Barn som utsätts för eller bevittnar våld av eller mot föräldrar och andra närstående

De flesta barn som lever och vistas i Göteborg utsätts inte för våld i nära relationer. Men för de barn som gör det, eller som bevittnar våld mot en närstående, måste samhällets resurser vara tillgängliga och likvärdiga. Barn är en särskilt utsatt grupp i och med att de är beroende av vuxna för att få sina behov tillgodosedda och de kan också ha svårt att kommunicera sin utsatthet med omgivningen. Arbetet med att upptäcka, stödja och skydda utsatta barn behöver utvecklas och anpassas utifrån den enskildes behov och förutsättningar, då konsekvenserna av att utsättas för våld och försummelse under barndomen kan vara mycket allvarliga.

Det arbete som görs genom familjecentrerat arbete och familjecentraler är av stor vikt för att förebygga att barn utsätts för eller måste bevittna våld. Tidiga insatser till föräldrar som av olika skäl inte förmår tillgodose sina barns behov fullt ut är också ett våldsförebyggande arbete. Förskola och skola kan i sig utgöra trygga arenor och vara en fristad från ett hem där det förekommer våld.

Våld i ungas parrelationer

Våld i ungas parrelationer liknar på flera sätt det som sker mellan vuxna, bland annat vad gäller dynamiken, uttrycket, processerna och konsekvenserna av våldet. Våld i ungas relationer utövas ofta genom sociala medier och mobiltelefoner, till exempel kan hot och kontroll ske digitalt. Ibland går den som utsätts och den som utövar våldet i samma klass eller skola och då kan skolk bli ett sätt för den utsatta att slippa möta våldsutövaren. En skillnad i jämförelse med vuxna är att ungdomsåren inbegriper viktiga psykosociala förändringar med bland annat identitetsskapande och ökad autonomi i förhållande till föräldrarna. Våld under ungdomstiden riskerar därför att påverka både övergången till vuxenlivet och det fortsatta livet negativt. För ungdomar som är homo- bi- eller transsexuella och inte har stöd från omgivningen kan utsattheten vara extra stor, liksom att det kan vara ett dubbelt avslöjande att be om hjälp.[20]

Målområdet handlar om att öka professionellas möjlighet att upptäcka barn och unga som utsätts för våld eller bevittnar våld i nära relationer tidigt. Det handlar också om att öka

[20] *Våld i nära relationer. Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården* (2023), Socialstyrelsen

förutsättningarna för barn och unga att berätta om våld samt att fler barn och unga ska få individuellt stöd så att konsekvenserna av våldsutsattheten minskar. Risken att barnet eller den unge som vuxen utövar eller utsätts för våld minskar om barnet eller den unge får stöd. Barn och unga kan behöva långvarigt stöd och stöd vid flera tillfällen under uppväxten.

Gruppen barn och unga som utsätts för eller bevittnar våld i nära relationer är inte homogen och vissa är särskilt sårbara för att utsättas. De påverkas av faktorer som gör dem extra sårbara, exempelvis en funktionsnedsättning eller att barnets vårdnadshavare lider av psykisk ohälsa eller har ett missbruk. För att tillgodose målgruppens behov behöver verksamheterna arbeta systematiskt för att synliggöra behoven i kombination med att utgå från befintliga kunskapsunderlag kring särskild sårbarhet. Det kräver i sin tur kompetens om hur behoven kan synliggöras på ett systematiskt vis.

För att kunna ge barn och unga som upplever våld stöd och skydd behöver staden utveckla sitt arbete med att ge barn och unga förutsättningar att kunna berätta om våldsutsatthet. Samtal om barnkonventionen och mänskliga rättigheter inom förskola och skola kan vara en viktig del för att ge utsatta barn möjligheter att berätta om våldet. Tillgängliga vuxna och information om vilken hjälp som barn och unga kan få ökar möjligheterna för dem att berätta om sin utsatthet. Barns och ungas utsatthet kan bli synlig genom att vuxna aktivt frågar om våld, i vissa verksamheter rutinmässigt. Det är därför viktigt att vuxna i verksamheterna har kunskap om hur våld tar sig uttryck, och det gäller både våld från vuxna närstående och våld i ungas parrelationer. Vuxna behöver veta vilka signaler som man ska vara uppmärksam på och vilka barn och unga som kan vara särskilt utsatta. Detta är viktigt även i verksamheter som främst riktar sig till äldre, där man kan möta barn som anhöriga (Aktivitet 2:1).

Flera studier visar att barn och unga upplever att deras berättelser inte tillmäts så stor betydelse i praktiken. Barnets eller den unges delaktighet i sitt eget ärende är en förutsättning för att utforma insatser med barnets bästa i fokus, något som även lyfts i Göteborgs Stads barnrättsplan (Aktivitet 2:2). Socialtjänstens samtal med barn och unga behöver utformas utifrån barnets eller den unges individuella förutsättningar med hänsyn till ålder, mognad, eventuell funktionsnedsättning och livsbetingelser. Till exempel kan arbetsmodellen LÖSA användas eller Barnahusets insatsmodell (BIM).

Barn och unga som upplevt våld behöver få sina upplevelser bekräftade av vuxna, och få hjälp att bearbeta det som hänt. För att säkerställa att barn och unga får stöd och skydd utifrån sina individuella behov behöver socialtjänsten ha fastställda rutiner för när och hur de ska fråga om våldsutsatthet och även i större utsträckning använda sig av standardiserade bedömningsmetoder (Aktivitet 2:3). Det är nödvändigt att det finns både insatser som invånare själva kan initiera (serviceinsatser) och insatser som beviljas enligt socialtjänstlagen (bistånd) för att kunna möta de varierade behov som finns.

Barn och unga kan ha behov av stöd både i det akuta skedet, på kort och på lång sikt. Staden behöver säkerställa att de stödinsatser staden tillhandahåller kan erbjudas barn och unga som upplevt våld utifrån olika tidshorisonter, och kan möta olika behov. Socialtjänsten har huvudansvaret för att erbjuda insatser, men elevhälsan kan också vara ett viktigt stöd för barnet eller den unge, särskilt om våldet leder till problem med skolgången och vänner (Aktivitet 2:4). Insatserna ska vara utformade utifrån bästa tillgängliga kunskap.

Staden behöver långsiktigt arbeta för att ge ett lämpligt akut skydd till alla barn och unga när behovet uppstår. För att säkra tillgången till plats i skyddat boende och för att kunna matcha skyddsplacering utifrån barnets eller den unges behov behöver kontinuerliga analyser göras av ansvariga nämnder. Analyserna behöver vara inkluderande och utgå från kunskap om särskilt sårbara och riskutsatta grupper och från lokalt framtagen kunskap om situationen för olika grupper. Analyserna ska ligga till grund för att identifiera de åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa att socialtjänsten kan möta behovet av skyddsplaceringar (Aktivitet 2:5).

Aktivitet		**Målgrupp**	**Ansvarig**	**Genomförande**
2:1	Säkerställ att det finns rutiner och kompetens i stadens verksamheter för att upptäcka våldsutsatta barn och unga och våld i hemmet	Medarbetare och chefer som möter barn och unga	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden, Idrott- och föreningsnämnden, Kulturnämnden	Under planperioden
2:2	Stärk barns delaktighet under hela ärendeprocessen	Chefer och medarbetare inom individ- och familjeomsorgen	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd	Under planperioden
2:3	Säkerställ att det finns rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutsatthet till barn och unga	Chefer och medarbetare inom socialtjänsten	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd	Under planperioden, påbörjas under 20234
2:4	Säkerställ att stadens stödinsatser som riktar sig till våldsutsatta barn och unga och barn och unga som bevittnat våld kan möta individens behov på kort och lång sikt	Chefer och medarbetare som möter barn och unga inom socialtjänst och elevhälsa	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden	Under planperioden
2:5	Säkerställ att behovet av skyddsplaceringar kan mötas	Chefer och medarbetare inom socialtjänsten	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden Samordningsansvar: Socialnämnden Sydväst	Årligen under planperioden

Mål 3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd utifrån den enskildes behov

Våld i nära relationer orsakar stort lidande både psykiskt och fysiskt hos dem som utsätts och det är viktigt att staden erbjuder de insatser som individen behöver utifrån de individuella behov som framkommer i socialtjänstens utredning och riskbedömning. Gruppen vuxna som utsätts för våld i nära relationer är inte homogen och vissa individer är särskilt sårbara för att utsättas. Faktorer som kan göra en individ särskilt sårbar är exempelvis funktionsnedsättning, ålder, könsöverskridande uttryck eller sexuell läggning. För att tillgodose målgruppens behov behöver verksamheterna arbeta systematiskt för att synliggöra behoven i kombination med att utgå från befintliga kunskapsunderlag kring särskild sårbarhet. Det kräver i sin tur kompetens om hur behoven kan synliggöras på ett systematiskt vis.

Det långsiktiga stödet för personer som utsatts för våld i nära relationer är av stor vikt och många gånger kan personer behöva stöd praktiskt, psykosocialt och juridiskt under lång tid. Även om den våldsutsatta har brutit upp från våldsutövaren kan våldet fortgå, bland annat ekonomiskt eller genom att på olika sätt utöva makt via gemensamma barn. Det kan handla om att förhala bodelning, sprida osanna rykten om att den våldsutsatta är en dålig och instabil förälder eller via barnen skapa utgifter för den utsatta som hen inte klarar av ekonomiskt. Kommunala och ideella verksamheter samt hälso- och sjukvården kompletterar varandra och kan tillsammans stå för en stor del av detta stöd. Kvinno- och tjejjourer utgör en viktig del av påverkansarbetet för frågan men även för arbetet med akut och långsiktigt stöd och skydd till utsatta personer.

Mörkertalet vad gäller våldsutsatthet är stort. Stadens socialtjänstverksamheter behöver ha beredskap för att upptäcka våld, även våld som förekommer bortom föreställningarna om vilka som utsätts och vilka som utsätter. För att upptäcka våldsutsatthet och ge adekvat stöd krävs normmedvetenhet och ett inkluderande förhållningssätt. För att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet samt ge stöd till våldsutsatta behöver staden också utveckla arbetet med att rutinmässigt fråga om alla former av våldsutsatthet och öka användandet av standardiserade bedömningsmetoder. Standardiserade bedömningsmetoder ger stöd för att systematiskt ställa frågor om våld. Det kan vara avgörande för att fånga upp förekomsten av våld i nära relationer och för att individer ska få rätt stöd och skydd. Medarbetarens kunskap och kompetens i kombination med användandet av standardiserade metoder är av stor vikt för rättssäkra och likvärdiga bedömningar (Aktivitet 3:1).

Staden behöver långsiktigt arbeta för att ge ett lämpligt akut skydd till alla när behovet uppstår. För att säkra tillgången till plats i skyddat boende och för att kunna matcha skyddsplacering utifrån den enskildes behov behöver kontinuerliga analyser göras av ansvariga nämnder. Analyserna behöver vara inkluderande och utgå från kunskap om särskilt sårbara och riskutsatta grupper och från lokalt framtagen kunskap om situationen för olika grupper. Analyserna ska ligga till grund för att identifiera de åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa att socialtjänsten kan möta behovet av skyddsplaceringar. (Aktivitet 3:2).

Den som är eller har varit våldsutsatt har ofta behov av att genom samtalsstöd bearbeta våldet, sina känslor och den kris som kan uppstå till följd av att vara våldsutsatt. Samtalsstödet kan ha olika syften och kan behöva vara av olika karaktär och omfattning. Staden har flera olika samtalsmottagningar som erbjuder stöd till personer som utsatts för våld i nära relation. Socialtjänsten behöver säkerställa att denna verksamhet kan erbjuda anpassat stöd och kan möta det samlade behov som finns. Stödet behöver vara lättillgängligt för den enskilda och kunna ges både i det akuta skedet, på kort och lång sikt. Till exempel kan en individ behöva fortsatt stöd efter utflytt från ett skyddat boende. Stödet behöver utgå från kunskap om sårbara grupper för att kunna möta de behov som finns. (Aktivitet 3:3).

Aktiviteter		Målgrupp	Ansvarig	Genomförande
3:1	Säkerställ att det finns rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutsatthet till vuxna	Chefer och medarbetare inom socialtjänsten	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Under planperioden, påbörjas under 2024
3:2	Säkerställ att behovet av skyddsplaceringar kan mötas	Chefer och medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden Samordningsansvar: Socialnämnden Sydväst	Årligen under planperioden
3:3	Säkerställ att stadens samtalsmottagningar som erbjuder stödinsatser till våldsutsatta kan möta individens behov av stöd på kort och lång sikt	Medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst Samordningsansvar: Socialnämnden Centrum	Under planperioden

Mål 4. Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer är av god kvalitet

Uppföljningen av föregående plan samt genomförda granskningar och kartläggningar visar att staden behöver utveckla kvaliteten på arbetet mot våld i nära relationer. Målområdet handlar om att Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer ska vara av god kvalitet. Det handlar om att arbeta med områden som kompetens, samverkan, helhetssyn samt kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt. Staden behöver också arbeta med att systematiskt synliggöra förutsättningar och behov hos de grupper verksamheterna möter.

Medarbetare behöver få kompetensutveckling om våld i nära relationer för att förstå våldets olika former, innebörd och vilka konsekvenser det har för den enskilde. Det behöver finnas en medvetenhet i verksamheten att våldet kan se olika ut, för att inte missa att upptäcka utsatthet och utövande. Medarbetare behöver därför vara medvetna om eventuella stereotypa föreställningar om bland annat vem som är våldsutsatt och vem som är våldsutövare (Aktivitet 4:1). Denna aktivitet vänder sig till fler nämnder och bolag än enbart socialnämnderna. Våldsutsatta och våldsutövande personer finns inom alla typer av verksamheter och de som berörs av denna aktivitet möter många barn och vuxna i sina välfärdsuppdrag. Hur omfattande kunskapen behöver vara varierar mellan olika funktioner och verksamheter och därför behöver utbildningar erbjudas i olika former, alltifrån kortare mer översiktliga till mer omfattande.

Medarbetare inom socialtjänsten behöver även ha kunskap om tillgängliga metoder. Verksamheten behöver ha arbetssätt och rutiner för att kunna erbjuda stöd och insatser som överensstämmer med den enskildes behov, för att ge den enskilde möjlighet till återhämtning. För att uppnå god kvalitet är det också viktigt att den enskilde ges inflytande över de insatser som erbjuds. Personer som utsatts för våld i nära relationer kan vara i behov av kortare och längre insatser samt också ha behov av traumabehandling, vilket innebär att medarbetare behöver ha god kunskap om samhällets olika resurser för att personer ska få rätt stöd (Aktivitet 4:2).

Det är viktigt att barn och deras omsorgspersoner får tidigt stöd, eftersom det är då som motivationen till förändring oftast är som störst. När socialtjänsten får kännedom om att ett barn kan vara utsatt för eller ha bevittnat våld är det deras skyldighet att utreda barnets behov och göra riskbedömningar. Det behöver ske utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt och i samverkan. Ett exempel är den samverkansmodell som i staden går under namnet Islandsmodellen, som delar av staden har arbetat utifrån i projektform. Arbetet har utvärderats och visat på positiva resultat utifrån de utsatta individerna, rättsprocessen samt socialtjänstens arbete. Modellen ska nu implementeras inom samtliga socialförvaltningar i Göteborgs Stad (Aktivitet 4:3). Arbetet enligt Islandsmodellen sker i samverkan med externa parter såsom Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och hälso- och sjukvården.

Göteborgs Stad behöver utveckla övergripande samverkan i arbetet med våld i nära relationer, både internt i staden och med externa aktörer som Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, hälso- och sjukvården samt ideella organisationer. Samverkan på övergripande nivå är av stor vikt för att möjliggöra en individsamverkan och skapa kunskap om varandras uppdrag och organisering. Socialtjänsten behöver utveckla samverkan på individnivå i enskilda ärenden, både internt i staden och med externa aktörer. Samverkan och samsyn mellan professioner är av vikt för att personers utsatthet ska upptäckas och förhindras. När det gäller barn kan detta ske inom ramen för ”Överenskommelse om samverkan för barns o ungas hälsa” och när det gäller vuxna genom befintliga samverkansstrukturer (Aktivitet 4:4).

Kärnan i ett fungerande förbättringsarbete är systematisk och fortlöpande utveckling samt uppföljning av verksamheterna. Att följa ärenden inom socialtjänsten är en av de källor som finns att tillgå för att följa arbetet mot våld i nära relationer. Genom att göra det kan socialtjänsten följa i vilken mån deras insatser bidrar till önskade effekter och om de motsvarar individers och gruppers behov. För detta ändamål kan verktyget SUV (Systematisk uppföljning våldsutsatt, våldsutövare) från Socialstyrelsen användas. Den

systematiska uppföljningen handlar om att skapa en gemensam kunskapsbas om vilka insatser som ger god effekt för att på sikt kunna utveckla och förbättra stödet till våldsutsatta och våldsutövare samt säkerställa ett arbete av god kvalitet. Uppföljningen behöver vara inkluderande och analyseras utifrån särskilt sårbara och riskutsatta grupper. För att stärka ett likvärdigt arbete i staden bör erfarenheter från uppföljningar och analyser spridas i socialtjänsten och andra eventuellt relevanta verksamheter (Aktivitet 4:5).

Aktiviteter		Målgrupp	Ansvarig	Genomförande
4:1	Genomföra kontinuerlig kompetensutveckling om VINR	Chefer och medarbetare inom ansvariga nämnder och styrelser	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Exploateringsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Nämnden för arbetsmarknad och utbildning, Idrott och föreningsnämnden, Kulturnämnden Samordningsansvar: Socialnämnden Centrum	Löpande under planperioden
4:2	Säkerställ att medarbetare har kunskap, metoder och arbetssätt för att erbjuda stöd till våldsutsatta som överensstämmer med deras behov	Chefer och medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden	Under planperioden
4:3	Våldsutsatta barn och deras föräldrar får snabbt tillgång till stöd vid en polisanmälan	Chefer och medarbetare inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst	Under planperioden

4:4	Säkerställ att det finns aktuella skriftliga överenskommelser med externa aktörer om samverkan i enskilda ärenden rörande våld i nära relationer	Chefer inom socialtjänst	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden	Under planperioden
4:5	Säkerställ att kontinuerlig systematisk uppföljning av insatser riktade mot våld i nära relationer genomförs	Chefer och medarbetare inom ansvariga nämnder	Socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, Nämnden för funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden	Under planperioden. Påbörjas under 2024

Indikatorer

Målområde 1. Göteborgs Stad arbetar för att förhindra att våld i nära relationer uppkommer och upprepas					
Nr	Indikator	Källa	Nuvärde	Riktning	Kommentar
1.1	Andel individer som anger att nuvarande eller tidigare partner utsatt denne våld under det senaste kalenderåret	SOM enkät	1,6 %	Ska minska	Mäter hur många individer i Göteborgs Stad som anger att de blivit utsatta för våld i nära relation *Målindikator*
1.2	Andel socialförvaltningar som erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut till våldsutövare	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	För kvinnor: 75% För män: 75 %	För kvinnor: Ska öka För män: Ska öka	Mäter om socialtjänsten erbjuder stödsamtal till våldsutövare *Processindikator*
1.3	Andel skolor i kommunal regi som bedriver ett systematiskt våldsförebyggande arbete för elever	Uppföljningsenkät. Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program. Göteborgs stads plan för jämställdhet	Ny indikator	Ny indikator	Följer upp hur många skolor som arbetar systematiskt med det våldsförebyggande arbetet. Resultat kommer även att hämtas från uppföljning av Göteborgs stads

					trygghetsskapande och brottsförebyggande program och Göteborgs stads plan för jämställdhet som har liknande indikator. *Processindikator*

Nyckeltal som kan komplettera analys av måluppfyllelse
• Andel individer som anger att ens nuvarande eller tidigare partner vid upprepade tillfällen utsatt denna för ekonomiskt våld (SOM-enkäten) • Andel individer som anger att ens nuvarande eller tidigare partner vid upprepade tillfällen utsatt denna för våld (SOM-enkäten) • Antal orosanmälningar där aktualiseringsorsaken gäller barn och unga (0–20 år) som bevittnat eller blivit utsatta för våld i nära relationer (Treserva) • Antal orosanmälningar där aktualiseringsorsaken gäller vuxna som har blivit utsatta för våld i nära relationer (Treserva) • Andel barn utsatta för misshandel föregående kalenderår (BRÅ, NTU) • Andel vuxna utsatta för misshandel föregående kalenderår (BRÅ, NTU) • Andel individer utsatta för sexualbrott föregående kalenderår (BRÅ, NTU) • Andel pedagogisk personal som uppger att skolan arbetar för att främja jämställdhet i undervisningen (Skolinspektionen, Skolenkäten)

Mål 2. Göteborgs Stad tillgodoser behov av stöd och skydd hos barn och unga som har utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov					
Nr	Indikator	Källa	Nuvärde	Riktning	Kommentar
2.1	Andel socialförvaltningar som systematiskt utreder behovet av stöd och skydd hos våldsutsatta barn och unga och barn och unga som har bevittnat våld	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följs upp genom en uppföljningsenkät som visar om socialtjänsten systematiskt utreder behov av stöd. Kompletteras med en kvalitativ uppföljning som följer upp hur de arbetat. *Processindikator*
2.2	Andel socialförvaltningar som har aktuella skriftliga rutiner vid indikation på att barn och unga utsatts för våld i nära relationer	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följer upp om det finns rutiner för hur socialtjänsten ska agera vid indikation på att barn och unga är utsatta för våld i nära relation. *Processindikator*

2.3	Andel förskolor och skolor i kommunal regi som bedriver ett systematiskt arbete med att upptäcka barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld i nära relationer.	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följs upp genom en uppföljningsenkät som visar hur många som genomfört aktivitet inom området. Kompletteras med en kvalitativ uppföljning som följer upp hur de arbetat med aktiviteten. *Processindikator*
2.4	Andel socialförvaltningar som bedriver ett systematiskt arbete för att upptäcka barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld i nära relation	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följs upp genom en uppföljningsenkät som visar om nämnden genomfört någon aktivitet inom området. Kompletteras med en kvalitativ uppföljning som följer upp hur de arbetat med aktiviteten. *Processindikator*

Nyckeltal som kan komplettera analys av måluppfyllelse

- Staden har en skriftlig rutin för hur handläggaren ska säkra skolgången för barn i skyddat boende (Socialstyrelsen, Öppna jämförelser)
- Antal ärenden där FREDA-frågor har ställts (Treserva)
- Antal barn och unga som beviljats insats där huvudsakliga orsaken för insatsen är våld i nära relation (Treserva).
- Andel orosanmälningar där aktualiseringsorsaken gäller barn och unga (0–20 år) som bevittnat eller blivit utsatt för våld i nära relationer som gått vidare till utredning eller tillförs befintligt ärende (Treserva).
- Antal dagar mellan inkommen orosanmälan och beslutad insats där orsaken anges vara våld i nära relation (Treserva).
- Andel barn och unga (0–20 år) som aktualiseras med orsakskoden våld i nära relation som blir beviljad en insats av socialtjänsten (Treserva).
- Andel elever som uppger att de vuxna på skolan bryr sig om hur eleven mår (Skolinspektionen, skolenkäten)
- Andel elever som uppger att det är lätt att få hjälp av elevhälsan (Skolinspektionen, Skolenkäten)

Mål 3. Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd utifrån den enskildes behov

Nr	Indikator	Källa	Nuvärde	Riktning	Kommentar
3.1	Andel socialförvaltningar som arbetar systematiskt för att upptäcka våld	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följs upp genom en uppföljningsenkät som visar om någon aktivitet har blivit genomförd. Kompletteras med en kvalitativ

					uppföljning som följer upp hur de arbetat med aktiviteten. *Processindikator*
3.2	Andel socialförvaltningar som har aktuella skriftliga rutiner vid indikation på att en vuxen utsatts för våld i nära relationer	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	75 %	Ska öka	Följer upp om socialtjänsten har aktuella rutiner i skrift som anger hur medarbetare eller chef ska agera vid indikation på att en vuxen utsatts för våld i nära relation. *Processindikator*
3.3	Socialtjänsten utreder systematiskt behovet av stöd och hjälp hos våldsutsatta vuxna	Uppföljningsenkät	Ny indikator	Ny indikator	Följs upp genom en uppföljningsenkät som visar om socialtjänsten systematiskt utreder behov av stöd. Kompletteras med en kvalitativ uppföljning som följer upp hur de arbetat. *Processindikator*

Nyckeltal som kan komplettera analys av måluppfyllelse
• Antal ärenden där FREDA frågor har ställts (Treserva) • Antal vuxna som beviljats insats där huvudsakliga orsaken för insatsen är våld i nära relation (Treserva) • Andel aktualiseringar där aktualiseringsorsaken gäller vuxna som blivit utsatta för våld i nära relationer som gått vidare till utredning eller tillförs befintligt ärende (Treserva) • Antal dagar mellan inkommen aktualisering och beslutad insats där orsaken anges vara våld i nära relation (Treserva) • Andel sexualbrottshändelser som den utsatta uppger inte har polisanmälts (BRÅ, NTU) • Andel vuxna som aktualiseras med orsakskoden våld i nära relation som blir beviljad en insats av socialtjänsten (Treserva).

Mål 4. Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer är av god kvalitet					
Nr	Indikator	Källa	Nuvärde	Riktning	Kommentar
4.1	Andel socialförvaltningar som har aktuella skriftliga överenskommelser om	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	Primärvård: 0 % Vuxenpsykiatrin: 25 % Akutmottagningar	Ska öka	Följer upp om socialtjänsten har skriftliga rutiner för samverkan

	samverkan i enskilda ärenden med externa aktörer		: 50 % Ungdomsmottagning: 75 % Polis: 75 % Kvinnojour: 75 %		med externa aktörer. Kommer att kompletteras med en kvalitativ uppföljning. *Processindikator*
4.2	Andel socialförvaltningar som har genomfört fortbildning om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld av närstående	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	100 %	Ska vara kvar på samma nivå	Följer upp om socialtjänsten genomfört fortbildning riktat mot handläggare som utreder barn och unga *Processindikator*
4.3	Andel socialförvaltningar som har genomfört fortbildning om våld i nära relationer under det senaste året riktad till handläggare som utreder vuxna som utsatts för våld av närstående	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	100 %	Ska vara kvar på samma nivå	Följer upp om socialtjänsten genomfört fortbildning riktat mot handläggare som utreder vuxna *Processindikator*
4.4	Andel socialförvaltningar som har använt resultatet från systematisk uppföljning till verksamhetsutveckling	Socialstyrelsen: Öppna jämförelser	25 %	Ska öka	Följer upp om socialtjänsten använder resultatet från den systematiska uppföljningen till verksamhetsutveckling. *Processindikator*
4.5	Antal deltagare som närvarat vid ett utbildningstillfälle om våld i nära relationer under det senaste kalenderåret	Kompetenscentrum våld i nära relationer	2215 st. deltagare[21]	Ska öka	Följer upp hur många deltagare som gått en utbildning om våld i nära relationer *Processindikator*

[21] Inkluderar även deltagare på utbildningar om hedersrelaterat våld.

Nyckeltal som kan komplettera analys av måluppfyllelse
• Antal nyanställda socialsekreterare som gått utbildning inom våld i nära relationer (Kompetenscentrum våld i nära relationer) • Antal utbildare som utbildas genom Kompetenscentrum våld i nära relationer (Kompetenscentrum våld i nära relationer) • Antal utbildningstillfällen som erbjudits av Kompetenscentrum våld i nära relationer (Kompetenscentrum våld i nära relationer)

Referenser

Brott i nära relationer. En kartläggning. Rapport 2014:8. (2014) Brå

Göteborgs Stads riktlinjer mot våld i nära relationer, dnr. 0910/16

Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, prop. 2022/23:43

Kunskap och erfarenheter av arbete med våldsutsatta hbtq-personer. Ett kunskapsstöd från RFSL stödmottagning (2018), RFSL

Våld. Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (2016), Socialstyrelsen

Våld i nära relationer. Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården (2023), Socialstyrelsen

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Ett utbildningsmaterial (2021), Socialstyrelsen

Våld mot barn 2022. En nationell kartläggning (2023), Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Bilaga 1

Internationella styrdokument som denna plan har utgångspunkt i

Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (1948) anger att var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. *Konventionen om barnets rättigheter - Barnkonventionen* (1989) anger att barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp. Barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020. Målet med *Kvinnokonventionen – CEDAW* (1979), är att alla former av diskriminering av kvinnor ska upphöra – både i det offentliga och det privata. Enligt artikel 16 i *Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* (2006), slås fast att konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att upptäcka och förhindra alla former av utnyttjande, våld och övergrepp mot personer med funktionsnedsättning.

Istanbulkonventionen
Syftet med *Istanbulkonventionen eller Europarådets konvention om avskaffande av våld mot kvinnor och våld i hemmet* (2011), är att skydda kvinnor och flickor mot alla former av våld och att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet. Konventionen är det första juridiskt bindande regionala instrumentet om våld mot kvinnor i Europa.

Agenda 2030
De globala målen i Agenda 2030 antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. Det femte målet rör jämställdhet och består bland annat av delmålet att avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Att ingen ska lämnas utanför är centralt i agendan och handlar om att göra aktiva val för att nå grupper i samhället som lever i utsatthet, är diskriminerade eller exkluderade.

Bilaga 2

Planens koppling till andra styrande dokument i Göteborgs Stad

I förteckningen har våld i nära relationer förkortats till VINR. Vissa dokuments giltighetstid sträcker sig endast till 2023 men finns med då en översyn pågår i syfte att ta fram ett förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området. Dessa dokument är märkta med en asterix.[22]

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut	Giltighet	Diarie-nummer	Anknytning till VINR-området
*Göteborgs Stads plan för jämställdhet	KF 2019-01-31	2019–2023	0445/14	Planen innehåller flera universellt förebyggande aktiviteter som ska leda till målet *frihet från våld*. Här ingår förebyggande aktiviteter avseende VINR. I planen anges att jämställdhetsintegrering ska användas för att analysera hur det arbete som bedrivs bidrar till ökad måluppfyllelse inom jämställdhetsområdet.
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF 2018-01-18	2018–2026	0327/17	Programmet har ett tydligt fokus på tidiga insatser för att skapa likvärdiga livsvillkor. Det har en strategi som innefattar att Göteborgs Stad ska verka för att alla barn och unga har ett liv som är fritt från diskriminering, våld, trakasserier och kränkande behandling. Här ingår VINR i det större arbetet för jämlikhet. I planen anges aktiviteter för att

[22] KF gav 2022-10-27 § 34 kommunstyrelsen i uppdrag att i enlighet med den inriktning som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande anpassa program och planer inom området mänskliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området.

				utveckla ordinarie uppföljning utifrån jämlikhet och integrera jämlikhet i ordinarie verksamhet.
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	KF 2020-04-16	2019–2022	1028/19	Våld nämns inte specifikt i planen men arbetet för jämlika livsvillkor genom bland annat tidiga insatser kan förebygga våld i nära relationer.
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck[23]	KF 2019-11-21	2020–2023	1316/17	Hedersrelaterat våld och våld i nära relationer har vissa gemensamma nämnare i sitt ursprung och sitt uttryck, samtidigt som det finns viktiga skillnader. Detta gäller även för utformandet av stöd och insatser till dem som utsätts.
Göteborg Stads plan mot hemlöshet[24]	KF 2020-04-16	2020–2022	1411/19	VINR kan vara en orsak till hemlöshet.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	KF 2017-01-26	2017–2023	1407/14	Flera aktiviteter i planen rör hur skydd och stöd ska utformas för att ge våldsutsatta hbtq-personer insatser på lika villkor.
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2019-05-23	2019–2022[25]	0110/18	Stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling. Chefer och medarbetare ska ha goda kunskaper och medvetenhet om vilka skyldigheter de mänskliga rättigheterna innebär. Att utsättas för våld i nära relation är en kränkning av individens mänskliga rättigheter.
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer	KF 2020-11-12	2021–2026	0759/19	Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att

[23] Planen är giltig tills vidare enligt beslut i KS 2023-02-08 § 103
[24] Planens giltighetstid har förlängts enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20. Planen är ett pågående ärende om förlängning i KS.
[25] Planens giltighetstid har förlängts till 2023 enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20

med funktionsnedsättning				upptäcka och förebygga diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldsutsatthet som kan drabba personer med funktionsnedsättning. Det omfattar att ge individuellt anpassat stöd till de som behöver
Strategisk plan för suicidprevention	KF 2014-10-09	Ej tidsbestämd	Dnr 0576/13	Planen omfattar flera förebyggande strategier. Bland annat att barn och ungas levnadsomständigheter ska vara sådana att de aldrig upplever suicid som en möjlig utväg ur svåra situationer.
*Handlingsplan för arbetet med finskt förvaltningsområde	KF 2020-09-10	2020–2023	Dnr 1223/19	Planen har som mål att Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt på svenska såväl som på finska i ärenden med anknytning till förvaltningsområdet samt att Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre både på finska och svenska genom att stödja äldres sverigefinska kulturella identitet.
*Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor	KS 2014-10-01	2020–2023	Dnr 1221/11	Planen har det övergripande målet att Göteborgs Stad ger skydd för de nationella minoriteterna, stärker deras möjligheter till inflytande och stödjer de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande. Göteborgs Stad ska så långt det är möjligt, ge muntlig eller skriftlig kommunikation på aktuellt nationellt minoritetsspråk.

Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende	KF 2017-09-14	2018–2022[26]	Dnr 1344/14	Planen lyfter att individer som missbrukar har en särskild sårbarhet att utsättas för våld i nära relationer och behöver därmed erbjudas särskilda stödinsatser. Våldsutsatta med missbruksproblematik kan också uppleva en misstro från samhället och söker därför i lägre utsträckning hjälp vid utsatthet.
Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program	KF 2022-06-16	2022–2026	Dnr 0355/20	Programmet fokuserar på att minska benägenheten och möjligheten till att begå brott samt att minska otryggheten till följd av rädslan för att utsättas för brott. Inom samtliga fokusområden ska staden verka för att öka kunskapen och samverkan. Programmet innehåller även flera prioriterade strategier som direkt tar sikte på våld i nära relationer. Bland annat att Göteborgs Stad ska arbeta preventivt för att stoppa våld i nära relationer samt erbjuda skyndsamma och samordnade insatser vid våldsutsatthet. Av vikt är att det finns rätt kompetens och arbetssätt för att upptäcka våldsutsatthet.
Göteborgs Stads barnrättsplan	KF 2022-06-09	2022–2024	Dnr 1109/20	Planen tar sikte på att stärka barns rättigheter till en god utbildning, en meningsfull fritid, en trygg vardag samt en god hälsa. Det inkluderar att barn inte ska bli utsatta för brott

[26] Planens giltighetstid har förlängts till 2023 enligt beslut i KF 2023-01-26 § 20

				eller kränkningar och att det finns trygga vuxna i barns närhet som har kompetents att tolka barns signaler på utsatthet för våld. Planen lyfter dessutom att det är viktigt att stadens verksamheter efterfrågar barnets delaktighet och beaktar barns olika förutsättningar och livsvillkor för att få rättigheterna tillgodosedda.

Bilaga 3

Stödjande dokument

Allmänt om våld i nära relationer, kopplat till flera eller alla mål i planen

- Våld i nära relationer. Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården (2023), Socialstyrelsen
- Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Ett utbildningsmaterial (2021), Socialstyrelsen
- Kunskapsguiden, våld i nära relationer
- Myndigheten för delaktighet, våld i nära relationer

Metodstöd vid jämställdhets- och jämlikhetsintegrering

- Länsstyrelsen Västra Götaland

Kunskapsunderlag särskild utsatthet

- Redovisning av uppdrag att ge en samlad bild av det våldspreventiva arbetet i staden (2022), Göteborgs Stad
- Hbtqi+ personers livsvillkor i Göteborg 2021 (2022), Göteborgs Stad
- Äldreombudsmannens rapport för Göteborgs Stad (2021), Göteborgs Stad
- Kartläggning av Individ -och familjeomsorgens arbete med våldsutsatta (2020), Göteborgs Stad
- Uppföljning och slutrapport av planen mot våld i nära relationer 2014–2018 (2019), Göteborgs Stad
- Granskning av Göteborgs Stads arbete med stöd till personer som utsätts för våld i nära relation (2018), Göteborgs Stad
- Kartläggning av skyddade boenden i Sverige (2020), Socialstyrelsen
- Våldsamt osynligt. En bok om brottsutsatthet och funktionsnedsättning (2013), Brottsofferjouren

Mål 1

- SOU 2018:37 Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld
- Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer (2020), Socialstyrelsen
- Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet (2016), Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Inget att vänta på (2020), Jämställdhetsmyndigheten
- SOU 2018:32 Ju förr desto bättre – vägar till en förebyggande socialtjänst

- ”Stöd för dig som chef”, material för att uppmärksamma och stötta medarbetare som är utsatta för våld i nära relation. SKR
- ”Nya bestämmelser om förebyggande av våld i nära relationer och om barnfridsbrott”. Meddelandeblad nr. 5/2021, Socialstyrelsen
- SKR:s sida om våldsprevention i skolan

Mål 2

- Att vilja se, vilja veta och att våga fråga. Vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet (2014), Socialstyrelsen
- Barn som upplever våld. Att stödja barn och bedöma föräldrars omsorgsförmåga (2020), SKR
- Den bästa och svåraste uppgiften i världen (2018), Stiftelsen Allmänna barnhuset
- SOU 2017:112 Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende
- Min tur att berätta. Barns röster om att leva med våld (2020), BRIS och Sveriges Stadsmissioner
- Om barn med funktionsnedsättning i Sverige och deras utsatthet för våld och kränkningar (2016), Stiftelsen Allmänna barnhuset och Barnafrid
- SOU 2019:32 Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord
- Stöd för socialtjänsten vid svåra samtal med barn. Korta filmer som berör hur man kan prata med barn om bland annat våld i nära relationer. SKR
- Våld i ungas parrelationer. Rapport 2021:15 (2021), Brottsförebyggande rådet (Brå)
- Våld mot barn (2016), Stiftelsen Allmänna barnhuset
- Våld mot barn 2022. En nationell kartläggning (2023), Stiftelsen Allmänna Barnhuset
- Öppenvårdsinsatser för familjer där barn utsätts för våld och försummelse. SBU-rapport nr 280 (2018), Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)

Mål 3

- Att vilja se, vilja veta och att våga fråga. Vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet (2014), Socialstyrelsen
- Frågor om våld (2018), Socialstyrelsen
- Våld mot hbtq-personer– en forsknings- och kunskapsöversikt (2018), Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)
- Våld mot äldre kvinnor – en forsknings- och kunskapsöversikt (2016), NCK

Mål 4

- Dödsfallsutredningar, Socialstyrelsen

- Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet (2019), SKR
- Förändringsarbete med våldsutövande män. Strategier för kvalitetsutveckling (2018), SKR
- Kunskap och erfarenheter av arbete med våldsutsatta hbtq-personer. Ett kunskapsstöd från rfsl stödmottagning (2018), RFSL
- Webkurs om våld, en introduktionskurs som ger grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. NCK